

Regeringens skrivelse

2007/08:23

Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning

Uppföljningsrapport 2007

OKTOBER 2007

REGERINGSKANSLIET

Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning

Uppföljningsrapport 2007

Regeringens skrivelse

2007/08:23

Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning
– Uppföljningsrapport 2007

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 18 oktober 2007

Fredrik Reinfeldt

Cecilia Malmström

Statsrådsberedningen

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning 2006–2008 presenterar regeringens politik som ska lägga grunden för en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling, skapa utrymme för ökad välfärd samt möta kommande utmaningar. Denna skrivelse är regeringens uppföljningsrapport för år 2007 och redovisar nästa steg i regeringens politik med fokus på att minska utanförskapet, få fler i arbetet och göra det lönsamt att driva företag.

Innehållsförteckning

1	Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning – Uppföljningsrapport 2007	7
1.1	Inledning	7
1.2	Det ekonomiska läget i Sverige	9
1.3	Arbetet med det svenska handlingsprogrammet	11
2	Makroekonomisk politik	15
2.1	Riktlinje 1–3 samt riktlinje 5 – Att säkerställa ekonomisk stabilitet, att trygga ekonomisk och finanspolitisk hållbarhet och en effektiv resursfördelning	15
2.2	Riktlinje 4 – Att säkerställa en löneutveckling som bidrar till makroekonomisk stabilitet och tillväxt.....	21
2.3	Riktlinje 6.....	21
3	Mikroekonomisk politik.....	22
3.1	Riktlinje 7 och 8 – Öka och förbättra investeringar i forskning och utveckling och stödja alla former av innovation.....	24
3.2	Riktlinje 9 – Att underlätta spridning och användning av informations- och kommunikationsteknik.....	26
3.3	Riktlinje 10 – Stärka den industriella basens konkurrensfördelar.....	28
3.4	Riktlinje 11 – Hållbart användande av resurser och stärka synergierna mellan miljöpolitik och tillväxt.....	31
3.5	Riktlinje 12 – Att utvidga och fördjupa den inre marknaden	36
3.6	Riktlinje 13 – Att säkerställa öppna och konkurrenskraftiga marknader i och utanför Europa.....	37
3.7	Riktlinje 14 – Att skapa ett mer konkurrenskraftigt företagsklimat och stimulera privata initiativ genom regelförenkling.....	41
3.8	Riktlinje 15 – Att främja en mer företagsvänlig kultur och att skapa ett gynnsamt klimat för små och medelstora företag.....	42
3.9	Riktlinje 16 – Att utvidga, förbättra och sammanlänka den europeiska infrastrukturen.....	47

4	Sysselsättningspolitik.....	49
4.1	Riktlinje 17 – Genomföra en sysselsättningspolitik som syftar till att uppnå full sysselsättning, förbättra kvaliteten och produktiviteten i arbetet och öka graden av social och territoriell sammanhållning	50
4.2	Riktlinje 18 – Främja en livscykelinriktad syn på arbete	56
4.3	Riktlinje 19 – Sörja för en arbetsmarknad som är öppen för alla, göra arbete mer attraktivt och göra arbete lönsamt för arbetssökande, även för mindre gynnade personer och personer utanför arbetskraften.....	64
4.4	Riktlinje 20 – Förbättra förmågan att möta arbetsmarknadens behov	70
4.5	Riktlinje 21 – Främja flexibilitet i kombination med anställningstrygghet och minska segmenteringen av arbetsmarknaden, med vederbörligt beaktande av den roll som tillkommer arbetsmarknadens parter.....	72
4.6	Riktlinje 22 – Sörja för en sysselsättningsfrämjande utveckling av arbetskostnader och mekanismer för fastställande av löner	75
4.7	Riktlinje 23 och 24 – Anpassa utbildningssystemet till nya kompetenskrav genom att utöka och förbättra investeringarna i humankapital.....	77
	Bilaga 1 Regionförbundet Sörmland intensifierar sitt arbete med att genomföra Lissabonstrategin	83
	Bilaga 2 Integrerade riktlinjer	88
	Bilaga 3 Strukturindikatorer	98
	Bilaga 4 Indikatorer för att följa upp sysselsättningspolitiken	100
	Bilaga 5 Statsrådsberedningen	121

1 Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning – Uppföljningsrapport 2007

1.1 Inledning

EU:s strategi för tillväxt och sysselsättning, den s.k. Lissabonstrategin, lägger grunden för EU:s gemensamma arbete för att kunna möta gemensamma utmaningar. Det handlar om att skapa makroekonomisk stabilitet och stärka EU:s konkurrenskraft genom att investera i forskning och utbildning, förbättra företagsklimatet och förverkliga den inre markanden. Det handlar också om reformer för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt i Europa och stärka den sociala sammanhållningen samt att säkra en miljömässigt hållbar tillväxt.

I strategin ingår att medlemsstaterna ska ta fram nationella handlingsprogram för hur man på nationell nivå genomför strategin. I Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning 2006–2008 presenterades regeringens politik som ska lägga grunden för en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling, skapa utrymme för ökad välfärd samt möta kommande utmaningar. Denna uppföljningsrapport för år 2007 redovisar nästa steg i regeringens politik med fokus på att göra det lönsamt att arbeta och driva företag.

Full sysselsättning för bättre välfärd och ökad rättvisa

Svensk ekonomi utvecklas starkt. Fler och fler får jobb, samtidigt som sjuk-skrivningar, öppen arbetslöshet och antalet personer i arbetsmarknadsåtgärder minskar. Därmed sjunker det totala antalet personer i utanförskap påtagligt. Att minska utanförskapet och få fler i arbete är regeringens övergripande och viktigaste mål. Fler i arbete och färre som står utanför, skapar utrymme för fortsatta skattesänkningar och satsningar på välfärdstjänster. Det lägger grunden för en långsiktig tillväxt som säkrar vårt välfärdssystem med bibehållna starka offentliga finanser.

Trots den goda tillväxten återstår alltså mycket att göra för att Sverige återigen ska vara ett land med full sysselsättning och utan alltför många människor lämnade i passivitet med en arbetsförmåga som inte tas till vara. Vägarna tillbaka till jobb är fortfarande alltför få och drivkrafterna till arbete alltför svaga.

Ska Sverige kunna möta de utmaningar som väntar krävs det en stark ekonomi. Det krävs en ekonomi som kan svara upp mot en ökad efterfrågan på välfärdstjänster i takt med att befolkningen blir allt äldre. Det krävs en stark ekonomi som gör att människor kan få det bättre i vardagen, tar bort fattigdomsfällor och ger trygghet för de äldre. Det krävs en stark ekonomi som är långsiktigt hållbar och gör det möjligt att vidta åtgärder mot klimatförändringar. Det krävs en ekonomi som kan möta också en konjunkturedgång. Det är

också en ekonomi som står sig väl i den ökade konkurrens som globaliseringen för med sig.

En hörnsten i en politik för fler jobb och fler i arbete är ordning och reda i de offentliga finanserna, såväl på kort som på lång sikt. En ansvarsfull politik med goda offentliga finanser tryggar välfärden för kommande generationer. Överskottsmålet för den offentliga sektorns finansiella sparande ska därför upprätthållas och varje reform prövas mot vad samhällsekonomin tål.

Fler vägar och starkare drivkrafter tillbaka till arbete

Regeringen vidtar en rad reformer som syftar till att skapa tydligare drivkrafter till arbete och fler och bättre vägar tillbaka för dem som i dag står utanför arbetsmarknaden. Inkomstskatterna för framför allt låg- och medelinkomsttagare sänktes 2007 och föreslås sänkas ytterligare 2008 genom ett förstärkt jobbskatteavdrag. Det gör det mer lönsamt att börja arbeta men förstärker också incitamenten att öka arbetstiden för dem som redan är i arbete.

Regeringen föreslår en rad åtgärder för fler vägar tillbaka från sjukskrivning till arbete. En rehabiliteringskedja med fasta hållpunkter för prövningen av arbetsförmågan införs och förmånsreglerna förtydligas. Möjligheter att under sjukskrivningstiden få pröva sin arbetsförmåga förstärks och stödet till sjukskrivna att återvända till arbetsmarknaden förbättras. En rehabiliteringsgaranti införs och företagshälsovården utvecklas.

Drivkrafterna för arbetsgivare att anställa personer från grupper med svag ställning på arbetsmarknaden – t.ex. unga, långtidssjuka och utrikes födda – har tydligt förbättrats och förstärks ytterligare genom nya initiativ och åtgärder.

Tillväxt och företagande i hela landet

Ett bra entreprenörs- och företagsklimat i hela landet är avgörande för att svensk ekonomi ska växa och vara livskraftig. Entreprenörer, investerare och företagare är förnyelsebärare och har en nyckelroll i ett kontinuerligt byggande av en ekonomi som står stark i en föränderlig värld. Vägen mot full sysselsättning och ett stigande välstånd går via ett dynamiskt näringsliv där entreprenörer och företagare vill och vågar satsa.

Regeringen har inlett ett omfattande arbete för att förbättra företagsklimatet och villkoren för att starta och driva företag. I arbetet med att begränsa företagens administrativa kostnader till följd av statligt regelverk med minst 25 procent till 2010 föreslås inrättandet av ett regelråd. Konkurrensverket har fått ökade medel för att säkerställa att små företag får ökad tillgång till offentlig upphandling och för att stärka arbete med att bekämpa karteller. Insatser har vidtagits för att öppna upp för fler aktörer och öka mångfalden inom bl a vård- och omsorgssektorn. Förmögenhetsskatten avskaffas vilket gör det lättare att finna riskvilligt kapital. Lättnader i arbetsgivaravgifter har gjort det mer lön-

samt att driva företag. Regeringen aviserar en sänkning av arbetsgivaravgiften för vissa delar av tjänstesektorn i syfte att stimulera efterfrågan på arbetskraft och bekämpa svartarbete.

Kvalitet i forskning och utbildning

Att utbildning och forskning håller hög kvalitet är avgörande för ekonomisk tillväxt och välfärd. Sverige behöver välutbildad arbetskraft för att skapa tillväxt och ökat välstånd. Högre utbildning av hög kvalitet lägger grunden för framtida forskning och utveckling.

Resurser till forskning förstärks och hösten 2008 avser regeringen att lägga en forskningspolitisk proposition med förslag till åtgärder för att öka kvaliteten i svensk forskning. Regeringen har påbörjat arbetet med en omfattande reformering av det svenska utbildningssystemet. Arbetet inriktas på att förstärka skolans kunskapsuppdrag, höja lärarkyrkets status och öka tillgången på välutbildade lärare. Gymnasieskolan behöver reformeras och regeringen avser att återkomma med förslag om en ny gymnasieskola.

Hållbar utveckling

En viktig del i den ekonomiska politiken är att den ska leda till en långsiktigt hållbar utveckling. EU:s klimat- och energipolitiska mål som antogs vid Europeiska rådets möte i mars 2007, som bl. a. innehåller en målsättning att minska utsläppen av växthusgaser med 20 procent till år 2020, blir den naturliga utgångspunkten för den brett förankrade nationella politik som regeringen vill skapa på dessa områden.

Regeringen satsar en miljard kronor inom klimatområdet under perioden 2008-2010. Insatserna omfattar bl.a. klimatforskning, energieffektivisering, stöd till andra generationens biodrivmedel och till internationellt forsknings-samarbete, ett nationellt nätverk för vindbruk, hållbart uttag av biomassa i jord- och skogsbruk, klimatinvesteringar i andra länder samt ett program för hållbara städer.

Regeringen arbetar medvetet för att förena miljö- och näringspolitik. Ekonomiska styrmedel och offentligt finansierad forskning har bidragit till att Sverige på flera områden är världsledande inom miljö- och energiteknik. Det stärker svensk konkurrenskraft och bidrar till nya jobb och en stark ekonomi och mångdubblar miljönyttan av svensk miljöteknik.

1.2 Det ekonomiska läget i Sverige

Under första halvåret 2007 har Sveriges BNP fortsatt att växa i en snabb om än i något lugnare takt. Den svenska konjunkturen har gått in i en mognare fas då den, i allt större utsträckning drivs av den inhemska efterfrågan. Hushållens

konsumtion har växt i god takt och investeringarna har ökat kraftigt. Varuexporttillväxten har däremot dämpats till följd av avmattningen i världsmarknadsefterfrågan.

BNP förväntas fortsätta att växa snabbt under 2007 och 2008. Under återstoden av 2007 är det främst den inhemska efterfrågan som fortsätter att driva BNP-tillväxten. Ett högt kapacitetsutnyttjande och gynnsamma finansiella förutsättningar i företagen bidrar till att den höga investeringstillväxten i industrin håller i sig året ut. Även inom andra områden, såsom exempelvis energi och hushållstjänster, ökar investeringarna starkt i år. Hushållens konsumtion växer kraftigt framöver till följd av snabbt stigande disponibla inkomster, ökande sysselsättning och en i utgångsläget god förmögenhetsställning. Den offentliga konsumtionen ökar inom kommunsektorn och gynnas av starka kommunfinanser.

Under 2008 förutses BNP-tillväxten bli mer balanserad mellan inhemsk och utländsk efterfrågan, vilket hänger samman med att investeringarna väntas öka långsammare samtidigt som varuexporten stärks på grund av att världsmarknadsefterfrågan ökar. Investeringstillväxten väntas kulminera 2007 och i takt med att den utbyggda produktionskapaciteten tas i anspråk och att ränteläget blir högre förutses investeringarna växa långsammare 2008. Den inhemska efterfrågan blir trots detta god 2008 till följd av den kraftiga ökningen av hushållens konsumtion.

Sysselsättningen vände upp för två år sedan. Den har under det senaste året ökat i snabb takt, samtidigt som arbetslösheten minskat betydligt. Förutsättningarna för att sysselsättningen ska fortsätta att öka framöver bedöms som goda. Sammantaget väntas sysselsättningen stiga med 2,3 procent i år och 1,2 procent nästa år, enligt regeringens bedömning. Trots att de arbetsmarknadspolitiska programmen har minskats kraftigt sedan slutet av år 2006 har den öppna arbetslösheten fortsatt att sjunka. Både den öppna och totala arbetslösheten, dvs. summan av öppen arbetslöshet och personer i arbetsmarknadspolitiska program, fortsätter att sjunka under resten av 2007 och 2008.

Löneökningstakten har varit dämpad de senaste fyra åren. Under 2007 och 2008 väntas ökningstakten tillta som en effekt av ett allt högre resursutnyttjande på arbetsmarknaden. En högre avtalsnivå än i föregående avtalsrörelse innebär att löneökningstakten tilltar markant under 2007. Under 2008 stiger löneökningstakten till följd av ökad löneglidning. För ekonomin som helhet beräknas de nominella lönerna öka med 4,0 procent 2007 och 4,7 procent 2008. Under 2009–2010 väntas löneökningstakten dämpas. Sammantaget väntas reallönerna stiga med knappt 2 procent per år under den kommande fyraårsperioden.

Det inhemska inflationstrycket i den svenska ekonomin har varit lågt de senaste åren. Det har funnits gott om ledig arbetskraft, löneökningarna har varit måttliga och produktivitetstillväxten har varit hög. Under 2006 och 2007 har priserna på inhemskt producerade varor och tjänster börjat stiga snabbare.

Även priserna på importerade varor har stigit i högre takt, men under stora delar av 2007 har energiprisutvecklingen hållit tillbaka inflationen. Den underliggande inflationen, mätt med Riksbankens mått UNDI_X, understiger fortfarande Riksbankens mål på 2 procent. Under de närmaste två åren väntas en alltmer påtaglig brist på arbetskraft pressa upp löner och priser betydligt, samtidigt som produktivitetstillväxten bromsar in. Den underliggande inflationen, väntas därför överstiga inflationsmålet i slutet av 2009. Under 2009 beräknas högre räntor och löner leda till att efterfråge- och sysselsättningsutvecklingen successivt dämpas, och med viss fördröjning förutses den underliggande inflationen falla tillbaka mot inflationsmålet under 2010. De stigande räntekostnaderna för bostäder bidrar under hela perioden till att inflationen mätt med konsumentprisindex (KPI) är högre än den underliggande inflationen mätt med UNDI_X. Regeringens utbudsstimulerande politik bedöms hålla tillbaka löneökningarna och inflationen under perioden.

Tabell 1. Försörjningsbalans och nyckeltal

	2006	2007	2008	2009	2010
Hushållens konsumtionsutgifter	2,8	3,0	3,8	3,2	2,3
Offentliga konsumtionsutgifter	1,8	1,6	1,0	0,3	0,1
Fasta bruttoinvesteringar	7,9	9,4	4,6	3,5	3,4
Lagerinvesteringar	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0
Export	8,7	5,3	6,0	6,0	6,0
Import	7,9	7,4	6,5	6,5	6,3
BNP	4,2	3,2	3,2	2,5	2,2
Reguljär sysselsättningsgrad ¹	73,5	74,9	75,6	75,8	75,6
Öppen arbetslöshet ²	5,4	4,4	4,0	4,1	4,3
Total arbetslöshet ^{2,3}	8,4	6,5	5,8	5,9	6,2
UNDI _X , årsgenomsnitt	1,2	1,2	1,8	2,3	2,3
KPI, årsgenomsnitt	1,4	2,2	2,8	2,9	2,5

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

¹ Antal reguljärt sysselsatta i åldern 16–64 år, dvs. exklusive sysselsatta i arbetsmarknadspolitiska program, i procent av befolkningen i denna åldersgrupp.

² I procent av arbetskraften.

³ Antalet öppet arbetslösa och personer i arbetsmarknadspolitiska program.

1.3 Arbetet med det svenska handlingsprogrammet

EU:s strategi för tillväxt och sysselsättning, den förnyade Lissabonstrategin, har nu varit i kraft i tre år. Det var vid Europeiska rådets möte i mars 2005 som stats- och regeringscheferna tog beslut om en förnyad strategi för att stärka det politiska åtagandet och genomförandet på nationell nivå. I beslutet låg att upp-

mana medlemsstaterna att presentera nationella handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning för perioden 2005–2008 med årliga uppföljningsrapporter. Handlingsprogrammen och uppföljnings-rapporterna utgör nu ett viktigt underlag för Kommissionen och Europeiska rådets uppföljning av medlemsstaternas genomförande av Lissabonstrategin.

Utgångspunkten för de nationella handlingsprogrammen och de årliga uppföljningsrapporterna är de integrerade riktlinjerna (se bilaga 2). Riktlinjerna omfattar de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken och de gemensamma riktlinjerna för sysselsättningspolitiken. Riktlinjerna svarar upp mot de viktigaste framtida utmaningarna, som globaliseringen, den åldrande befolkningen samt miljöutmaningar och fokuserar på reformer för att främja konkurrenskraft och ekonomisk tillväxt samt fler och bättre jobb inom ramen för det övergripande målet för hållbar utveckling. Det finns således ett nära samband mellan Lissabonstrategin och EU:s nya strategi för hållbar utveckling som antogs av Europeiska rådet i juni 2006.

I november 2006 presenterade den då just tillträdde alliansregeringen sitt nationella handlingsprogram för perioden 2006–2008 (Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning, skr 2006/07:23). Denna skrivelse är en uppföljningsrapport av Sveriges handlingsprogram och presenterar regeringens fortsatta politik för hållbar tillväxt och full sysselsättning.

Skrivelse till riksdagen

Ett viktigt syfte med att upprätta nationella handlingsprogram var att i högre grad involvera de nationella parlamenten och andra nationella aktörer i arbetet med genomförandet av Lissabonstrategin. Regeringens handlingsprogram för 2006–2008 liksom denna uppföljningsrapport presenteras som en skrivelse till riksdagen, samtidigt som den presenterades för Europeiska kommissionen.

Det svenska handlingsprogrammet 2006–2008 behandlades av riksdagen under början av 2007 (näringsutskottets betänkande 2006/2007:NU7) och diskuterades i plenum den 28 februari 2007.

Arbetet inom Regeringskansliet

Den breda politiska ansatsen som regeringen har antagit för att uppfylla Lissabonmålen innebär att flertalet departement inom Regeringskansliet har deltagit i utarbetandet av det svenska handlingsprogrammet. Huvudansvaret för arbetet har legat på Statsrådsberedningen.

Överläggningar med arbetsmarknadens parter

Arbetsmarknadens parter spelar en viktig roll för att skapa villkor för hållbar tillväxt och full sysselsättning. I arbetet med det svenska handlingsprogrammet och uppföljningsrapporten konsulteras arbetsmarknadens parter, som en del av förberedelsearbetet. Parterna (Svenskt näringsliv, LO, TCO, SACO samt Sve-

riges Kommuner och Landsting (SKL)) har bidragit med gemensamma skrivelser till handlingsprogrammet 2006–2008 (skr. 2006/07:23), liksom i uppföljningsrapporten där de redovisar bland annat uppnått förhandlingsresultat på ett flertal områden.

Den svenska arbetsmarknaden karaktäriseras av en hög organisationsgrad, bred kollektivavtalsäckning och en väl utvecklad social dialog. Arbetsmarknadens parter hanterar traditionellt många frågor genom kollektivavtal utan statligt ingripande i form av lagstiftning eller genom myndigheter. Arbetsmarknadens parter har också en central roll i genomförandet av EU-direktiv och riktlinjer genom överenskommelser i kollektivavtal. Det senare gäller även de så kallade autonoma avtalen som träffats mellan parterna på Europeanivå.

Regelbundna överläggningar äger rum mellan regeringen och arbetsmarknadens parter när det gäller EU-frågor relaterade till sysselsättning och arbetsmarknad, men även andra frågor som berör arbetsmarknadens parter. Dessa konsultationer som äger rum både på politisk nivå och tjänstemannanivå ger tillfälle till diskussioner om viktiga EU-frågor i relation till regeringens agerande och den nationella politiken.

Samråd med intresseorganisationer i Sverige

Under juni 2007 inbjöd regeringen ett 70-tal organisationer från det civila Sverige, arbetsmarknadens parter, branschorganisationer och myndigheter till diskussioner om genomförandet av EU:s strategi för tillväxt och sysselsättning i Sverige samt hur organisationerna arbetar med Lissabonrelaterade frågor. Dessa rundabordssamtal ägde rum vid tre olika tillfällen och totalt deltog ett 50-tal organisationer. Organisationerna gavs också möjlighet att inkomma med skriftliga underlag och bidrag, vilket hörsammades av ett 20-tal organisationer.

Arbetet på regional och lokal nivå

En tydligare integrering och koppling mellan politiken på nationell nivå i Sverige och det regionala och lokala utvecklingsarbetet är av stor betydelse för ett framgångsrikt genomförande av Lissabonstrategin. I december 2006 presenterade regeringen en nationell strategi för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013 (se riktlinje 10 och 17). Strategin ligger till grund för genomförandet av sammanhållningspolitiken i Sverige och är vägledande för det regionala tillväxtarbetet. Det strategiska instrumentet för länen är de regionala utvecklingsprogrammen där regionala prioriteringar för hållbar regional utveckling fastställs. Prioriteringarna genomförs bland annat genom de regionala tillväxtprogrammen och strukturfondsprogrammen.

För att vidareutveckla dialogen mellan den nationella, regionala och lokala nivån om de regionala tillväxtfrågorna har regeringen inrättat ett nationellt forum för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning. Inrättandet av ett nationellt forum är ett sätt att öka möjligheterna till lokalt och

regionalt inflytande och ansvar. Utgångspunkten är att ett delat ansvar mellan regional och nationell nivå för den regionala utvecklingen ställer krav på en politisk dialog och en gemensam syn och kunskap om viktiga utvecklingsfrågor. Politiska företrädare för varje län deltar i forumet som träffas regelbundet. Ett första forum ägde rum under våren och två kommer att äga rum under hösten, varav ett kommer specifikt att behandla genomförandet av Lissabonstrategin på regional och lokal nivå.

Ungdomsstyrelsen har haft i uppdrag att lämna förslag på hur kommuner och regioner närmare kan involveras i det nationella arbetet med att genomföra den Europeiska ungdomspakten på lokal och regional nivå (se riktlinje 18).

På flera håll i Sverige pågår lokala och regionala initiativ med att utveckla processer för en tydligare integrering av Lissabonmålen i det regionala och lokal utvecklingsarbetet. I Sveriges handlingsprogram 2006–2008 (skr. 2006/07:23) presenterades arbetet inom Regionförbundet Sörmland. I bilaga 1 i denna uppföljningsrapport presenteras det fortsatta arbetet i dessa kommuner. Regeringen välkomnar dessa initiativ och anser att de är viktiga bidrag till ett samlat och resultatnriktat genomförande av Lissabonstrategin i alla delar av landet och hoppas att de kan utgöra en inspirationskälla för andra regionala och lokala aktörer.

I juni 2007 arrangerade Regionförbundet Sörmland och Stockholmsregionen tillsammans med EU-nätverket "LisbonRegionsNetwork" ett seminarium om genomförandet av Lissabonstrategin på lokal och regional nivå under temat "Reaction to Action". Syftet med konferensen var att identifiera konkreta och gemensamma insatser för att leverera resultat som bidrar till att uppnå Lissabonmålen. Genom att diskutera de utmaningar som regioner står inför i arbetet med att genomföra Lissabonstrategin, formulerades möjliga åtgärder för att komma framåt och omsätta goda intensioner till verklighet. Såväl medlemmar från nätverket "LisbonRegionsNetwork" som politiker och tjänstemän på nationell, regional och lokal nivå deltog på seminariet och i debatten.

Läsanvisningar

Uppföljningsrapporten är uppdelad i tre huvudavsnitt – makroekonomisk politik, mikroekonomisk politik och sysselsättningspolitik – i enlighet med strukturen för de integrerade riktlinjerna. Under respektive riktlinje redovisas politikens målsättningar och inriktning samt de fortsatta insatser och åtgärder som regeringen vidtar och planerar för perioden 2007–2008.

2 Makroekonomisk politik

Regeringens politik ska lägga grunden för en långsiktig sund ekonomisk utveckling och ökad välfärd. En grundläggande förutsättning är att upprätthålla en utveckling med långsiktigt uthålliga offentliga finanser. Ett viktigt mål i finanspolitiken är att minska den offentliga skuldsättningen. För att trygga välfärden på sikt krävs att den offentliga sektorns finansiella sparande uppgår till en procent av BNP över en konjunkturcykel.

Den ekonomiska politiken i Sverige är därför inriktad på åtgärder för en varaktigt högre sysselsättning och ett minskat utanförskap. Åtgärderna har en bred ansats och syftar till att stimulera såväl utbudet som efterfrågan på arbetskraft. För att de uppsatta målen ska kunna uppnås måste åtgärder på olika områden samordnas. Ett viktigt mål för den ekonomiska politiken är därför att främja samstämmigheten mellan makroekonomisk politik, strukturpolitik och sysselsättningspolitik. En rad åtgärder har genomförts under det senaste året som gör det mer lönsamt att arbeta, enklare att anställa och som förbättrar matchningen på arbetsmarknaden. De viktigaste åtgärderna omfattar bl. a. jobbskatteavdrag, förändringar i arbetslöshetsförsäkringen, nystartsjobb samt en ny jobb- och utvecklingsgaranti. En närmare redogörelse för åtgärderna ges under respektive riktlinje nedan.

2.1 Riktlinje 1–3 samt riktlinje 5 – Att säkerställa ekonomisk stabilitet, att trygga ekonomisk och finanspolitisk hållbarhet och en effektiv resursfördelning

Sunda offentliga finanser

Ett viktigt mål för finanspolitiken är att säkerställa att utvecklingen av de offentliga finanserna är uthållig så att den långsiktiga välfärdsutvecklingen ska kunna säkras. Den offentliga skuldsättningen ska minskas. Detta möjliggör stabila skattesatser på en lägre nivå än i dag och gynnar sysselsättning och tillväxt, vilket skapar förutsättningar för ekonomisk och finanspolitisk hållbarhet.

Sveriges offentliga finanser fortsätter att utvecklas starkt och utvecklingen lever väl upp till stabilitets- och tillväxtpaktens krav. Det av riksdagen beslutade målet för den offentliga sektorns finansiella sparande sätter ramarna för finanspolitiken. Under våren 2007 justerades målet, efter beslut av riksdagen, från ett överskott på 2 procent till 1 procent av BNP över konjunkturcykeln. Justeringen gjordes med anledning av Eurostats beslut att sparandet i premiepensionssystemet ska redovisas i nationalräkenskapernas hushållssektor i stället för som hittills i den offentliga sektorn. Enligt Budgetpropositionen 2008 (prop. 2007/08:1)

var överskottet åren 2000–2006 i genomsnitt 1,1 procent av BNP och det bedöms i genomsnitt uppgå till 3,1 procent av BNP under perioden 2007–2010.

I vårpropositionen för 2007 utvecklade regeringen principerna för det finanspolitiska ramverket. Regeringen slog fast att målet för den offentliga sektorns finansiella sparande behöver upprätthållas under den nuvarande mandatperioden och så länge det är nödvändigt för att de offentliga finanserna ska utvecklas på ett långsiktigt uthålligt sätt. Ett överskott i enlighet med det fastlagda målet skapar en stabil grund för att möta de utmaningar som följer av den framtida ökningen av andelen äldre i befolkningen samt för att vid behov bedriva en konjunkturstabiliserande finanspolitik. Det fleråriga utgiftstakets främsta uppgift är att ge förutsättningar att uppnå överskottsmålet. Regeringen avser att tydligt ange vilka överväganden som ligger till grund för bedömningarna och förslagen rörande utgiftstakets nivå. I det sammanhanget ska bedömningar av bl.a. eftersträvarade skattenivåer och risker och osäkerheter i de takbegränsade utgifternas utveckling beaktas. Regeringen avser också att i de kommande ekonomiska vårpropositionerna göra en bedömning av och redovisa ett lämpligt utgiftstak för det tredje tillkommande året. Därmed säkerställs finanspolitikens medelfristiga perspektiv. Slutligen ska statsbudgeten utformas på ett sätt som är förenligt med de grundläggande principerna om fullständig bruttoredovisning.

Tabell 2. Den offentliga sektorns finanser, procent av BNP

	2006	2007	2008	2009	2010
Finansiellt sparande	2,4	2,9	2,8	3,1	3,6
Konsoliderad bruttoskuld	47,0	39,7	34,8	29,8	24,5
Statens utgiftstak ¹	31,5	30,6	30,0	29,4	28,9

Källa: SCB, Finansdepartementet.

Stabila priser

Det finns inte något enskilt inflationsmått som i varje given tidpunkt alltid visar vilken penningpolitik som behövs. Penningpolitiken verkar med eftersläpning och inriktas normalt på att inflationsmålet ska uppnås inom två till tre år. Den tidshorizonten ger också utrymme att ta hänsyn till utvecklingen i den reala ekonomin. På det sättet förs en flexibel penningpolitik. Från och med 2007 redovisas också en prognos för reporäntan för att tydliggöra penningpolitiken.

Inflationstrycket har gradvis börjat stiga från en mycket låg nivå och det underliggande inflationstrycket förväntas stiga relativt snabbt under 2008 och 2009 för att dämpas något 2010. I juni 2005 sänkte Riksbanken styrräntan till historiskt låga 1,5 procent. Därefter har Riksbanken successivt höjt styrräntan. Efter höjningen av reporäntan med 0,25 procentenheter den 7 september 2007 uppgår den till 3,75 procent.

Tabell 3. Inflation och ränteutveckling

	2006	2007	2008	2009	2010
Inflation, KPI, dec-dec	1,6	3,0	2,7	2,9	2,2
Underliggande inflation	1,2	1,4	2,2	2,5	2,1
Reporäntan	3,00	4,00	4,50	4,75	4,25
Långa räntor	3,65	4,95	5,05	5,20	4,55

Källa: Budgetpropositionen för 2008.

Enligt UNDI X, december–december.

Arbete och tillväxt

För att trygga den ekonomiska och finanspolitiska hållbarheten krävs det fler som arbetar. Trots den goda tillväxten och förbättringarna på arbetsmarknaden är utanförskapet fortfarande ett stort problem. Under 2006 stod 17 procent av befolkningen i åldern 20 till 64 år utanför arbetskraften. På längre sikt kommer även den demografiska utvecklingen med en allt större andel äldre i befolkningen att sätta press på de offentliga finanserna. Ett ökat arbetsutbud i form av fler arbetade timmar, främst i den privata sektorn, är därför centralt för att främja hållbarheten i de offentliga finanserna. Regeringens kraftfulla omläggning av politiken som redovisades i Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning 2006–2008 (skr 2006/07:23), syftar därför till att göra det mer lönsamt att arbeta och anställa samt att öka effektiviteten i arbetsmarknadspolitiken. Det blir mer lönsamt att arbeta bl.a. genom ett jobbskatteavdrag (se nedan), att arbetslinjen tydliggörs i arbetslöshetsförsäkringen (se riktlinje 19) samt att sjukförsäkringen ger motiv och möjlighet att återgå i arbete (se riktlinje 18). Förändringar i skattesystemet gör det mer lönsamt för företagen att anställa (se nedan). För att effektivisera arbetsmarknadspolitiken vidtas åtgärder bland annat för att ändra arbetsmarknadspolitikens inriktning och omfattning samt för att förbättra matchningen på arbetsmarknaden (se sysselsättningsavsnittet riktlinje 17–21).

Åtgärder på skatte- och välfärdsområdet för sysselsättning, företagande och tillväxt

För att arbete ska löna sig krävs att skatte- och välfärdssystemen är utformade så att de främjar incitament till arbete. Skattesystemet har också stor betydelse för entreprenörskap och företagande (se riktlinje 15).

På skatteområdet infördes en skattereduktion för arbetsinkomster, s.k. jobbskatteavdrag, vid årsskiftet 2006/07, som förstärker drivkrafterna till arbete, särskilt för låg- och medelinkomsttagare. Jobbskatteavdraget gör det mer lönsamt att arbeta för dem som i dag står utanför arbetsmarknaden och det bidrar dessutom, genom sänkta marginalskatter, till ett ökat arbetsutbud för många av dem som redan har ett arbete. Som ett led i ansträngningarna att ytterligare

stimulera arbetsutbudet och sysselsättningen kommer regeringen att presentera en proposition om förstärkt jobbskatteavdrag under hösten 2007. För att få största möjliga effekt på arbetsutbud och sysselsättning inriktas det andra steget, i likhet med det första, mot att göra det mer lönsamt att gå från fulltidsfrånvaro till hel- eller deltidarbete. Det förstärkta jobbskatteavdraget föreslås således utformasså att större delen av det tillfaller låg- och medelinkomsttagare. Förstärkningen innebär att nivåerna i jobbskatteavdraget höjs och att ytterligare en nivå införs. Till följd av förstärkningen minskas skatten i genomsnitt med ca 2 400 kronor per år för dem som omfattas av jobbskatteavdraget. Ökningen av nettointkomsten för låg- och medelinkomsttagare till följd av det totala jobbskatteavdraget kommer att uppgå till minst 6 procent. Den genomsnittliga skatten sänks för alla som har arbetsinkomster och marginalsikten sänks på årsarbetsinkomster upp till 280 000 kronor. De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2008.

Regeringen avser att under hösten 2007 lägga fram ett förslag till Riksdagen om slopad förmögenhetsskatt retroaktivt från och med den 1 januari 2007.

Trots den goda konjunkturen är arbetslösheten fortfarande hög bland lågutbildade. Dessutom har vissa tjänstebanscher stor andel svartarbete. Som nämndes i Sveriges handlingsprogram 2006–2008 (skr 2006/07:23), vill regeringen slopa socialavgifter exklusive ålderspensionsavgiften för vissa delar av tjänstesektorn för att varaktigt öka sysselsättningen, förbättra den samhälls-ekonomiska effektiviteten och minska svartarbetet i den svenska ekonomin. Ett konkret förslag har nu tagits fram och regeringen kommer att presentera en proposition under hösten 2007. Nedsättningen är selektiv och bedöms därför inte påverka den allmänna lönebildningen. Tjänstebanscher som omfattas av förslaget inkluderar bland annat reparation av bilar och fritidsbåtar, restaurangverksamhet, taxi, hud- och hårvård samt tvätteriverksamhet. Innan ett system med sänkta socialavgifter kan träda i kraft måste det statsstödsgranskas och godkännas av Europeiska kommissionen. Regeringens ambition är att förslaget om sänkta arbetsgivaravgifter för tjänstesektorn ska kunna träda i kraft den 1 januari 2008.

Den 1 juli 2007 trädde lagen om skattereduktion för utgifter för hushållsarbete i kraft. Syftet med skattereduktionen är bl.a. att omvandla svart arbete till vitt arbete samt att möjliggöra för kvinnor och män att öka sin tid på arbetsmarknaden. Regeringen ska under hösten 2007 presentera en proposition om att införa en motsvarande skattereduktion för hushållsarbete i form av skattepliktig löneförmån från och med den 1 januari 2008. Vidare ska en särskild utredare lämna förslag om ett enklare och effektivare system för att medge skattelättnader för hushållstjänster än det nuvarande (dir. 2007:104). Uppdraget ska redovisas senast den 16 juni 2008.

Utformningen av arbetslöshetsförsäkringen påverkar hur arbetsmarknaden fungerar. De tidigare aviserade och nu genomförda förändringarna i arbetslös-

hetsförsäkringen syftar till att stärka försäkringens roll som omställningsförsäkring och bidra till att människor snabbare kommer tillbaka till arbete (se riktlinje 19).

För att underlätta rörligheten på arbetsmarknaden och förstärka den regionala utvecklingen ska avdragsreglerna vid dubbel bosättning förändras från och med 2008. Förslaget innebär främst att avdrag får göras under längre tid än i dag och att villkoren för avdrag blir enklare att uppfylla och tillämpa.

För att i än högre grad uppmuntra arbetsgivare att tillvarata de äldres erfarenhet och kunskap, liksom även äldre som vill fortsätta arbetet i det egna företaget aviserar regeringen i budgetpropositionen för 2008 att avskaffa den särskilda löneskatten för personer som inte omfattas av det reformerade pensionssystemet, dvs. personer som är födda 1937 eller tidigare.

Åtgärder mot fusk och överutnyttjande

En grundläggande förutsättning för välfärdssystemens legitimitet och finansiering är att ersättningar och bidrag endast betalas ut till dem som är berättigade, vilket i sin tur kräver en effektiv kontrollverksamhet. Regeringen har vidtagit ett flertal åtgärder för att minska överutnyttjandet samt bidrags- och skattebrott, och det arbetet fortsätter.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2008 aviserat ett antal nya åtgärder på området. Det handlar bl.a. om att se över frågor som den interna styrningen och kontrollen vid myndigheter, bestämmelser om återkrav, beräkningsgrunden för inkomst inom olika trygghetssystem och tidsgränser för upphörande eller omprövning av ersättning från dessa system.

Ett arbete med att reformera den straffrättsliga regleringen har resulterat i en bidragsbrottslag (prop. 2006/07:80) som trädde i kraft den 1 augusti 2007. Vidare har riksdagen beslutat att ränta ska tas ut vid återkrav inom socialförsäkringen. Lagen trädde i kraft den 1 juli 2007.

För att bl.a. öka arbetsgivarnas möjlighet att kontrollera korta sjukfall har regeringen under våren 2007 lämnat en proposition (prop. 2006/07:117) i vilken det föreslås att arbetsgivare ges möjlighet att från och med den 1 januari 2008 kräva läkarintyg av den anställde redan fr.o.m. den första sjukdagen. Propositionen kommer att behandlas av riksdagen under hösten 2007.

Arbetet med att förebygga felaktiga utbetalningar och bidragsbrott fortgår via Delegationen för åtgärder mot felaktiga utbetalningar från trygghetssystemen (dir. 2005:52) och ska redovisas den 1 juli 2008.

En ny lag har antagits av riksdagen om att vissa företag som säljer varor och tjänster mot kontant betalning ska ha certifierade kassaregister (prop. 2006/07:105). Syftet är att skydda seriösa företagare från illojal konkurrens från mindre seriösa företagare och öka legitimiteten för skattesystemet. Lagstiftningen träder i huvudsak i kraft den 1 januari 2010.

Ökad effektivitet i offentlig sektor

God hushållning med de gemensamma resurserna handlar, förutom om att motverka överutnyttjande och fusk i skatte- och bidragssystemen, även om att öka effektiviteten i den offentliga sektorn. Därför genomförs förändringar som syftar till att öka konkurrensen i produktionen av välfärdstjänster och att minska den statliga byråkratin.

Regeringen har tagit flera initiativ inom hälso- och sjukvårdens område för att stimulera mångfalden av vårdgivare inom det offentligfinansierade systemet. Den 1 juli 2007 upphävdes de bestämmelser i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) som inskränkte landstingens möjligheter att överlämna driften av sjukhus till privata entreprenörer (dvs. den s.k. stopplagen). För att stärka patienters valfrihet har en utredning tillsatts som ska lämna förslag till hur en fri etableringsrätt för läkare kan införas i primärvården. Vidare har åldersgränsen för privatpraktiserande läkare och sjukgymnaster som får ersättning enligt den nationella taxan avskaffats från den 1 juli 2007. Regeringen vill underlätta för vårdpersonal att ta över driften av verksamhet från kommuner och landsting. Denna fråga, liksom andra frågor som rör upphandlingslagstiftningen m.m., bereds för närvarande i en särskild arbetsgrupp på Socialdepartementet. Inom äldrepolitiken har en särskild utredare fått i uppdrag att utreda förutsättningarna för ökad valfrihet när det gäller vård, omsorg, stöd och service som ges till äldre och människor med funktionshinder enligt socialtjänstlagen (dir. 2007:38).

Som ett led i att förstärka och effektivisera den statliga förvaltningen har regeringen genomfört ett antal organisationsförändringar. Integrationsverket, Arbetslivsinstitutet och Djurskyddsmyndigheten avvecklades från den 1 juli 2007. Ett flertal små myndigheter har eller kommer att inordnas och slås samman med större myndigheter. Nämnden för offentlig upphandling avvecklades den 1 september 2007 och verksamheten inordnades i Konkurrensverket. Institutet för psykosocial medicin avvecklades den 1 oktober 2007 och verksamheten överförs till Stockholms universitet och Karolinska institutet. Insättningsgarantinämnden avvecklas den 1 januari 2008 och inordnas i Riksgäldskontoret.

I likhet med många tidigare s.k. myndighetskoncerner ombildas Arbetsmarknadsverket till en sammanhållen myndighet. Arbetsmarknadsstyrelsen och de 20 länsarbetsnämnderna avvecklas den 1 januari 2008 och verksamheten förs till den nya myndigheten Arbetsförmedlingen. Statens kärnkraftsinspektion och Statens Strålskyddsinstitut avvecklas och verksamheten förs över till en ny myndighet från den 1 april 2008.

Regeringen anser att förvaltningsstrukturen måste bli tydligare och mer överskådlig. Det är nödvändigt bl.a. för att förenkla för medborgare och företag, men också för att underlätta samverkan såväl mellan statliga myndigheter som mellan stat och kommun. Förvaltningskommittén har därför fått regeringens uppdrag att se över den centrala statsförvaltningens uppgifter och organisation

(dir. 2006:123). Inriktningen är en koncentration på statens kärnuppgifter, en tydligare gränsdragning mellan förvaltning, politik och marknad och en större roll för det civila samhället. Slutredovisning av uppdraget ska ske senast den 15 december 2008.

2.2 Riktlinje 4 – Att säkerställa en löneutveckling som bidrar till makroekonomisk stabilitet och tillväxt

Sedan början av 1990-talet har den relativa arbetskraftskostnaden per producerad enhet sjunkit mätt i såväl nationell som gemensam valuta. Regeringen bedömer att 1997 års industriavtal och en hög trovärdighet för Riksbankens inflationsmål har en normgivande effekt på lönebildningen. Under de kommande åren bedöms lönerna utvecklas något snabbare än vad som bedöms vara förenligt med näringslivets långsiktiga betalningsförmåga. Det kan dock påpekas att löneökningstakten de senaste fyra åren understigit denna nivå.

Huvudansvaret för lönebildningen i Sverige vilar på arbetsmarknadens parter. År 2000 bildades det statliga Medlingsinstitutet. Institutets uppgift är att verka för en väl fungerande lönebildningsprocess med målet att undvika konflikter på arbetsmarknaden. Årets stora avtalsrörelse har endast resulterat i ett fåtal konflikter (se riktlinje 22).

Som nämnts ovan har en rad åtgärder vidtagits som syftar till att stimulera drivkraften att delta i arbetskraften. På så sätt minskas risken för löne- och inflationsdrivande s.k. flaskhalsar på arbetsmarknaden. Bland annat infördes den 1 januari 2007 ett särskilt jobbskatteavdrag, som föreslås utökas 2008 (se riktlinje 1–3 samt 18 och 19). Denna åtgärd, tillsammans med en ökad egenfinansiering av a-kassan, bedöms ytterligare stärka förutsättningarna för en väl fungerande lönebildning i framtiden. Åtgärderna för att effektivisera arbetsmarknadspolitiken är också viktiga i detta sammanhang. De arbetsmarknadspolitiska resurserna inriktas tydligare på matchning mellan arbetsökande och lediga jobb än tidigare.

2.3 Riktlinje 6

Se riktlinje 1–5.

3 Mikroekonomisk politik

Ett bra företags- och innovationsklimat i hela landet är avgörande för att svensk ekonomi ska växa och vara livskraftig. Det tillsammans med utbildning och forskning av hög kvalitet lägger grunden för ekonomisk tillväxt och ökad välfärd i en allt hårdare global konkurrens. Sverige ska också vara en ledande kunskaps- och forskningsnation som kännetecknas av hög kompetens och stor förmåga till produktförnyelse. Vägen mot full sysselsättning och stigande välfärd måste gå via ett dynamiskt näringsliv där entreprenörer och företagare vill och vågar satsa. Ett viktigt krav på den ekonomiska politiken är att den ska leda till en långsiktigt hållbar utveckling. Regeringen arbetar medvetet för att förena miljö- och näringspolitik.

En stärkt konkurrenskraft och innovationspolitik

De samlade investeringarna i forskning och utveckling i Sverige överstiger Lissabonmålet om 3 procent av BNP varav en stor del kommer från näringslivet. Det finns emellertid tecken på att Sveriges position inom forskningen försvagats. För att stärka den offentliga forskningen kommer Regeringen att hösten 2008 lägga en forskningspolitisk proposition med målet att höja kvaliteten i svensk forskning. Sverige behöver vidare bli bättre på att omsätta resultatet från den offentligt finansierade forskningen i nya företag och att säkerställa att resultaten kommer näringslivet – särskilt de små och medelstora företagen till del. Initiativen till åtgärder för att främja immaterialrättsligt skydd fortgår och nya aviseras.

Sverige ska vara ett hållbart informationssamhälle för alla. IT ska bidra till att förbättra livskvaliteten och förenkla vardagen för människor och företag. IT är också ett betydelsefullt verktyg för att främja hållbar tillväxt. Den elektroniska förvaltningsutvecklingen är ett viktigt instrument och de statliga myndigheterna ska spela en större roll för att underlätta spridning och användning av informationsteknik.

Sverige har en internationellt konkurrenskraftig industri som kännetecknas av en hög exportandel där en väl fungerande inre marknad är avgörande. För att svara upp mot de ökade miljökraven behöver en grön näringspolitik utvecklas. Regeringens mål är att politiken, på såväl nationell som regional nivå, ska bidra till ökad kunskap och kompetens så att tillväxt, innovationer och företagsutveckling i näringslivet stimuleras.

Ökad konkurrens och förbättrade förutsättningar för att driva företag

Regeringens arbete med att förbättra det svenska näringslivsklimatet och företagens villkor fortsätter. Det ska bli enkelt och lönsamt att starta och driva företag.

Kommissionens bedömning i den framstegsrapport (Communication from the Commission to the Spring European Council – Implementing the renewed Lisbon Strategy for growth and jobs [Com 2006 861 Final]) som presenterades i december 2006 är att framstegen i Sverige hittills har varit mycket goda och pekar bl. a. på framsteg vad gäller att förbättra för små och medelstora företag.

Kommissionen anser emellertid att Sverige måste vidta ytterligare åtgärder för att stärka konkurrensen och då särskilt i tjänstesektorn. Regeringen delar kommissionens uppfattning och vidtar åtgärder för att öka konkurrens bl.a. inom offentlig sektor. Regeringen arbetar brett med åtgärder för att förbättra konkurrensläget och öppna upp för fler aktörer. Regeringen vill också ge småföretagen ökade möjligheter att delta i offentliga upphandlingar och Konkurrensverket ges i uppgift att stödja detta. En översyn av konkurrenslagstiftningen syftar till ett effektivare förfarande vid tillämpning och regler rörande konkurrensskadeavgifter.

Kommissionen pekar också på behovet av att förbättra systemet för konsekvensanalyser och regelförenklingsarbetet. Arbetet med att uppnå målet om att minska den administrativa kostnaden med minst 25 procent till 2010 intensifieras. Regeringen presenterade i juni en handlingsplan för regelförenklingsarbetet som innehåller 167 konkreta åtgärder. En statssekreterargrupp inom Regeringskansliet har tillsatts med ett särskilt ansvar för att förstärka arbetet med regelförenkling. Ett nytt regelverk för konsekvensanalyser vid regelgivning kommer att antas inom kort samt ett regelråd inrättas med uppgift att säkerställa kvaliteten i konsekvensanalyserna.

För att underlätta företagens kapitalbildning har förmögenhetsskatten avskaffats. Skattesystemet ska i ökad utsträckning främja entreprenörskap, särskilt inom tjänstesektorn, bl.a. genom skattereduktioner för hushållstjänster och nedsättning av socialavgifter i vissa delar av tjänstesektorn. Redovisningen av mervärdesskatt underlättas för små företag. Entreprenörskap ska främjas i hela utbildningssystemet. Insatser görs för att öka företagande bland kvinnor och personer med utländsk bakgrund.

Miljö och energi

Ett samlat grepp om miljöfrågan är nödvändigt. Regeringen prioriterar åtgärder som minskar utsläppen av koldioxid och andra klimatpåverkande gaser samtidigt som näringslivet mobiliseras i forskning, teknikutveckling, snabb teknikintroduktion och exportmöjligheter. En kommission för hållbar utveckling, som leds av statsministern, har tillsatts liksom en parlamentarisk klimatberedning som gör en översyn av den svenska klimatpolitiken som underlag för en klimatproposition 2008.

Regeringen satsar en miljard kronor i klimatåtgärder för perioden 2008–2010 inom miljö, skogs- och jordbruk samt energiområdena. Tillsammans med ett

långsiktigt arbete för att nå Sveriges miljökvalitetsmål 2020 läggs fundamenten för en hållbar tillväxt.

En miljöbilspremie har införts stimulera privatpersoner att byta till miljöbil. Satsningar på FoU och demonstration inom miljöteknik är inledningsvis i huvudsak inriktade mot fordon. En handlingsplan för att öka miljökraven i offentlig upphandling har beslutats.

3.1 Riktlinje 7 och 8 – Öka och förbättra investeringar i forskning och utveckling och stödja alla former av innovation

Målet för svensk forsknings- och innovationspolitik är att göra Sverige till en ledande kunskaps- och forskningsnation som kännetecknas av en hög spetskompetens och en stor förmåga till produktförnyelse. Internationellt sett ligger de totala investeringarna i forskning och utveckling i Sverige på en hög nivå. De offentliga investeringarna motsvarande 0,87 procent av BNP. Det svenska näringslivet tillhör de mest FoU-intensiva i världen. År 2005 avsatte företag med minst 50 anställda motsvarande 2,64 procent av BNP. Sammantaget överstiger Sveriges insatser därmed målet som fastställdes av EU:s regeringschefer i Lissabon 2000 att motsvarande 3 procent av BNP ska avsättas för FoU.

I Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning 2006–2008 redovisades ökade statliga anslag till forskning med bl.a. 2,34 miljarder kronor åren 2005–2008 samt ytterligare medel på 900 miljoner kronor för 2007–2009. Vidare presenterades en rad åtgärder för att stärka kopplingen mellan offentlig forskning och privata företag.

Det finns tecken på att svensk forsknings världsledande position har försvagats under den senaste femtonårsperioden. De statliga resurserna till lärosätena och forskning samt forskarutbildning har varit otillräckliga under en rad år. FoU-satsningarna inom näringslivet är höga men koncentrerade till ett fåtal stora internationella företag. FoU-satsningar bland små och medelstora företag är också låga jämfört med många andra länder och bör öka. Regeringen avser därför att hösten 2008 lägga fram en forskningspolitisk proposition med förslag om hur kvaliteten i svensk forskning kan öka samt hur Sverige även ska uppnå Lissabonstrategins mål att offentliga investeringar i FoU år 2010 ska svara mot en procent av BNP.

Ökade offentliga satsningar på forskning

Kontinuerliga investeringar och kvalitetssatsningar behövs även under de kommande åren för att svensk forskning ska hålla högsta kvalitet.

Som ett led i arbetet med att stärka den ideella sektorn och stimulera forskning vill regeringen stimulera donationer från privatpersoner och företag. Därför tillsätts senast 2008 en utredning för att möjliggöra avdragsrätt för sådana donationer. Regeringen avser dessutom att under mandatperioden ta bort mer-

värdeesskatten vid lärosätena på externa forskningsbidrag, vilket innebär en resursförstärkning för forskning vid universitet och högskolor om ca 350 miljoner kronor årligen.

Under 2007–2008 utvärderas de viktigaste offentliga finansierarna av forskning och innovation. Detta ska utgöra underlag för hur deras roller kan utvecklas i den kommande forskningspolitiska propositionen.

Forskning för näringslivets behov

Samtidigt som regeringen tillför medel för att möjliggöra att Sverige även i framtiden ska tillhöra de länder som har den mest högkvalitativa forskningen måste det även säkerställas att forskning i högre utsträckning leder till innovationer som resulterar i företagande och nya arbetstillfällen. Sverige behöver därför bli bättre på att omsätta resultaten från den offentligt finansierade forskningen i nya företag och på andra sätt se till att de kommer näringslivet till del, särskilt bland de små och medelstora företagen. Här spelar såväl de holdingbolag som finns vid universitet och högskolor som industriforskningsinstituterna en viktig roll.

För att stärka näringslivets konkurrenskraft har Verket för innovationssystem (Vinnova) under 2007 tillsammans med näringslivet initierat flera FoU-program inom områden av betydelse för Sveriges tillväxt, vilka genomförs och finansieras gemensamt av staten och näringslivet. Programmen har utvecklats i nära samverkan mellan staten och näringslivet och näringslivet bidrar också med minst hälften av finansieringen. Programmen löper under fem år.

År 2006 påbörjades programmet Forska&Väx som stödjer forskning och utveckling i små och medelstora företag. Programmet riktar sig till såväl forskningsintensiva som mindre forskningsintensiva företag. Under 2006 och första halvåret 2007 har sammanlagt fem ansökningsomgångar avslutats. Totalt 1 532 företag hade då sökt ca 2 300 miljoner kronor. 252 företag beviljades sammanlagt ca 256 miljoner kronor. Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2008 (prop. 2007/08:1) en fortsättning av programmet fr.o.m. 2008.

Sverige har en liten institutssektor med ofta branschanknutna institut. Under 2008 kommer institutens basfinansiering att stärkas med 65 miljoner kronor till 210 miljoner kronor. En arbetsgrupp har tagit fram en handlingsplan för hur institutssektorn kan utvecklas och förstärkas. Syftet är bl.a. att stärka FoU i små och medelstora företag och att bättre utnyttja forskningsresultat från lärosätena.

Åtgärder för att främja immaterialrättsligt skydd

En förutsättning för nytt skapande och investeringar i innovation och kreativitet är att de immateriella rättigheterna skyddas. En förbättrad hantering av de immateriella rättigheterna är därför av hög prioritet för regeringen. Regeringen har i Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning 2006–2008 redo-

visat en rad åtgärder för att förstärka det rättsliga skyddet och förbättra hanteringen av rättigheterna. Flera av dessa åtgärder fortgår och nya aviseras.

I avvaktan på en lösning på EU-nivå har regeringen undersökt om det är möjligt att på nationell nivå införa en patentinrångsförsäkring, som kan stärka de små företagens möjligheter att hävda sin rätt på patentområdet. Regeringen för diskussioner med Svenska Uppfinnareföreningen, som planerar att införa en försäkring på den svenska marknaden och som begärt statligt finansiellt stöd för detta. Regeringen kommer att följa arbetet och utfallet av de branschåtgärder som vidtas.

Den 1 juni 2007 godkände riksdagen att Sverige ansluter sig till två patentkonventioner, den reviderade europeiska patentkonventionen och den globala patenträttskonventionen. Samtidigt biföll riksdagen regeringens förslag till ändringar i patentlagen. Genom lagändringarna anpassas patentlagen till internationella konventioner på området. Vidare införs en möjlighet för patenthavare att genom en administrativ prövning begränsa sitt patent. Åtgärderna kommer att förbättra företagens möjligheter att skydda uppfinningar i Sverige och internationellt och ytterligare stimulera investeringar i forskning och tekniköverföring. De flesta lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2007.

Upphovsrätten har fått ökad betydelse genom informationssamhällets framväxt. Den 3 september 2007 presenterades utredningen om upphovsrätten på Internet sitt betänkande "Musik och film på Internet – hot eller möjlighet?". I betänkandet föreslås åtgärder för att stimulera utvecklingen av konsumentvänliga lagliga alternativ för tillgång till framför allt musik och film på Internet. Betänkandet kommer under hösten 2007 att skickas ut på remiss. Regeringen planerar att under året tillsätta ytterligare en utredning på detta område. Den nya utredningen ska bl.a. se över upphovsrättslagens bestämmelser om upphovsrättens övergång och frågor om avtalslicenser.

I juli lämnades ett förslag om genomförande av direktivet om säkerställande av skyddet av immateriella rättigheter, i syfte att ge innehavarna förbättrade möjligheter att hävda sina rättigheter. Under sommaren och hösten har remissinstanserna fått lämna sina synpunkter på förslaget. Förslaget behandlas nu inom Regeringskansliet.

3.2 Riktlinje 9 – Att underlätta spridning och användning av informations- och kommunikationsteknik

Målet för den svenska IT-politiken är att Sverige ska vara ett hållbart informationssamhälle för alla. I Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning 2006–2008 presenterades regeringens politik för att uppnå målen för IT-politiken under rubrikerna; kvalitet, hållbar tillväxt och tillgänglighet. Regeringen har alltmer kommit att betona politikens effekter utifrån den enskilde medborgarens eller företagarens perspektiv. IT ska bidra till förbättrad

livskvalitet och förenkla vardagen för människor och företag. IT är också ett viktigt verktyg för att främja hållbar tillväxt. Att kunna nå dessa mål förutsätter en effektiv och säker IT-infrastruktur som är tillgänglig i alla delar av landet.

Andelen individer med tillgång till Internet i hemmet har ökat med ytterligare några procentenheter det senaste året. I åldrarna 16 till 75 hade 83 procent tillgång till Internet i hemmet under våren 2006 samt 56 procent tillgång till bredband.

Kvalitet, hållbar tillväxt och tillgänglighet

Den elektroniska förvaltningsutvecklingen är ett viktigt instrument även för spridningen av IT och kommunikationsteknik. Regeringens strategi för elektronisk förvaltningsutveckling bygger bl.a. på att statliga myndigheter kan bidra till en gemensam IT-infrastruktur och därigenom till ett tillväxtskapande vilket ytterst kommer individer och företag till nytta. Genom ett ökat utbud av elektroniska tjänster för företag kan det offentliga också bidra till företagens effektivisering.

Under 2007–2008 kommer regeringen därför att ta fram en handlingsplan för elektronisk förvaltningsutveckling. Handlingsplanen är ett instrument för att samordna nationell förvaltningsutveckling med IT som hjälpmedel. Med planen vill regeringen bl.a. förbättra samordningen av IT-användning i samhället, och få en bättre koordinering av statliga IT-investeringar. Syftet är att de statliga myndigheterna ska spela en ökande roll för att underlätta spridning och användning av informationsteknik för elektronisk kommunikation. I detta sammanhang kommer den statliga samordningen att utsträckas till samarbete med förvaltningen på regional och lokal nivå.

Den tidigare aviserade utredningen om förbättrad samordning av offentlig IT-standardisering (SOU 2007:47) presenterar flera förslag om ökad samordning av arbetet med IT-standarder i offentlig sektor. Dessa förslag är också ett led i arbetet med att effektivisera offentlig sektor med hjälp av elektronisk kommunikation.

I december 2006 beslutade regeringen att införa elektronisk faktura i den statliga sektorn. Regional och kommunal förvaltning antas följa efter. Därmed har ett viktigt steg tagits i riktning mot att integrera elektronisk kommunikation i samhället.

Lantmäteriverket har i mars 2007 presenterat ett förslag till nationell strategisk plan för den samlade informationsförsörjningen inom geodataområdet (geografisk information och fastighetsinformation). Strategin ska stödja ökad tillväxt, bidra till en effektivare offentlig förvaltning och förenkla för medborgare, bl.a. i myndighetskontakter. Förslaget bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Spridning och ökad användning av informations- och kommunikationsteknik förutsätter användarnas förtroende för tekniken. Post- och telestyrelsen

(PTS) prioriterar i sitt arbete förebyggande åtgärder för att öka IT-säkerheten för användare och tillhandahållare av elektroniska kommunikationer. PTS har under senare år byggt upp ett ledningssystem för informationssäkerhet baserat på internationell standard, bl.a. genom Sveriges IT-incidentcentrum (Sitic). Sitic föreslås under 2008 få en resursförstärkning för att kunna ha utökad bevakning dygnet runt sju dagar i veckan. Sitic kommer att öka sitt arbete med att höja medborgarnas kunskap och påverka säkerhetsmedvetandet inför säkerhetshot mot den elektroniska kommunikationen bland företag och organisationer.

En stabil och fungerande IT-infrastruktur är viktig för företagen. Teknisk interoperabilitet och säkerhet i den elektroniska kommunikationen är en förutsättning för att företagen ska kunna kommunicera med offentlig sektor. Regeringens aviserade arbete för att minska företagens regelbörda (se riktlinje 14) kan delvis realiserars genom elektroniska tjänster och elektronisk kommunikation. Vidare skapar tekniken möjligheter till nya former för offentlig upphandling, t.ex. genom s.k. omvända auktioner. I båda exemplen bidrar tekniken till höjd produktivitet och ökad konkurrens mellan företagen.

Nuvarande bredbandsstöd upphör vid utgången av 2007. För att kunna ta förnyad ställning till frågan om ev. fortsatta statliga åtgärder för stöd till utbyggnad av IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet i små orter och på landsbygd har regeringen tillsatt en utredning, som även ska utvärdera nuvarande bredbandsstöd. Utredningen ska redovisas den 18 april 2008.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen 2008 ett stöd för samförläggning och kanalisation med annan infrastruktur (t. ex. el- eller fjärrvärmenät) för att på ett kostnadseffektivt sätt främja ökad tillgänglighet och robusthet i bredbandsnäten.

3.3 Riktlinje 10 – Stärka den industriella basens konkurrensfördelar

Ett konkurrenskraftigt näringsliv

Sverige har en internationellt konkurrenskraftig industri som kännetecknas av en hög exportandel. I Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning 2006–2008 presenterades regeringens politik för att möta en allt hårdare internationell konkurrens. Regeringens mål är att bidra till ökad kunskap och kompetens så att tillväxt, innovationer och företagsutveckling stimuleras inom näringslivet.

I årets budgetproposition aviseras också att en grön näringspolitik ska utvecklas och att ett grönt näringsliv ska stödjas. Åtgärder som föreslås, bl.a. inom den s.k. klimatmiljarden, redovisas under riktlinje 11.

Under 2006 inleddes ett antal särskilda insatser för att stärka det svenska näringslivets konkurrenskraft inom tillverkningsindustrin. Dessa insatser ligger i

huvudsak inom områden som är av generell betydelse för näringslivets utveckling, särskilt inom FoU. Satsningarna sker i nära samverkan med näringslivet och syftar bl.a. till att stärka näringslivets deltagande i EU:s ramprogram för FoU. Regeringen planerar att även inom miljöteknik (se riktlinje 11) identifiera åtgärder som kan behöva vidtas för att stärka konkurrenskraften. Vidare inleds under hösten en dialog mellan företrädare för regeringen och besöksnäringen. Besöksnäringen är en framtidsnäring med stor betydelse för Sverige.

Regional konkurrenskraft

Genom att stärka den lokala och regionala konkurrenskraften, och skapa bättre förutsättningar för företagande, innovationer och investeringar, kan tillväxtpotentialen i hela landet stärkas. Konkurrenskraftiga regioner, inklusive städer, är en förutsättning för ett konkurrenskraftigt Sverige. I december 2006 beslutade regeringen om Sveriges nationella strategiska referensram – Sveriges nationella strategi för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013. Strategin ligger till grund för genomförandet av sammanhållningspolitiken i Sverige och lägger fast fyra nationella prioriteringar som ska vara vägledande för det regionala utvecklingsarbetet; Innovation och förnyelse, Kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud. Tillgänglighet samt Strategiskt gränsoverskridande samarbete.

Sammanhållningspolitiken i Sverige 2007–2013 genomförs bl.a. i åtta regionala strukturfondsprogram för regional konkurrenskraft och sysselsättning och i ett nationellt strukturfondsprogram för regional konkurrenskraft och sysselsättning. För detta har Sverige tilldelats cirka 16 miljarder kronor i löpande priser från EG:s två strukturfonder; Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden. Strukturfondsprogrammen omfattar under perioden totalt cirka 34 miljarder kronor, inklusive nationell offentlig och privat medfinansiering. I augusti beslutade Europeiska kommissionen att godkänna de regionala strukturfondsprogrammen vilket inleder genomförandet av sammanhållningspolitiken i Sverige 2007–2013. I de regionala programmens inriktning och innehåll har insatserna koncentrerats till de övergripande prioriteringarna: innovativa miljöer, entreprenörskap och tillgänglighet.

I den nationella strategiska referensramen förbinder sig Sverige att satsa minst 75 procent av strukturfondsmedlen på insatser som bidrar till att uppfylla Lissabonmålen. Den indikativa fördelningen av medel inom strukturfondsprogrammen 2007–2013 anger att programmen i genomsnitt kommer att satsa 78,9 procent (70–85 procent), inom Europeiska regionala utvecklingsfonden och 96 procent inom Europeiska socialfonden, på insatser som bidrar till att uppfylla Lissabonmålen.

Industrins Offert till Sverige

Bidrag från arbetsmarknadens parter

Industrikommittén är ett unikt samarbete mellan 17 fackliga organisationer och arbetsgivarorganisationer inom industrin. Hösten 2004 formulerade Industri-kommittén en gemensam handlingsplan kring forsknings- och utbildningsfrågor "Forskning för konkurrenskraft – industrins offert till Sverige". Utgångspunkt- en var att stärka och utveckla industrins konkurrenskraft. För detta krävs en kraftfull satsning på starka forskningsmiljöer och företagsnära forskning, ett nära samarbete mellan industri, lärosäten och institut inom utbildning och forskning samt medarbetare med god och kvalificerad yrkesutbildning. Det blev inledningen till en fortgående dialog och utvidgat samarbete mellan industrin och dess parter och med regeringen kring frågor av stor betydelse för svensk industris konkurrenskraft.

Sex områden har identifierats med en arbetsgrupp för varje område där konkreta åtgärder genomförs i olika former av samverkan. Arbetsgrupperna representerar mycket av det vi i Sverige kan manifesteras som partssamverkan mellan företrädare från såväl arbetsgivareförbund som fackförening.

Förslag, i den riktning Industrikommittén verkar för, har genomförts på ett antal områden. Industrieforskningsinstituterna har slagits samman till en fyrklöverstruktur med förstärkt basfinansiering. Regeringen och företagen satsar närmare 3 miljoner kronor på strategiska forskningsprogram. Verket för innovationssystem (Vinnova) har utformat program för att stödja forskning och utveckling i små och medelstora företag i samarbete med forskningsaktörer. Processer för ökad fokusering, samordning och arbetsfördelning mellan lärosäten har påbörjats. Teknikcollege har blivit ett känt begrepp för industrirelevant utbildning i nära samarbete mellan företag, skolor och kommuner. Över 100 kommuner arbetar aktivt för att införa Teknikcollege.

Under 2007 har arbetet fokuserat på följande frågor inom vart och ett av de sex områdena:

Konkurrenskraftiga industrieforskningsinstitut

- Lyfta basfinansieringsfrågorna – 25 procentsnivån ett viktigt mål
- Få till en tydlig struktur med ett långsiktigt statligt engagemang
- Skapa en tydligare rollfördelning mellan institut och universitet och högskolor

Ökat utbyte/rörlighet mellan industri och akademi

- Genom seminarier påvisa den ömsesidiga fördelen med industridoktorander etc
- Ge underlag och stöd till sittande utredningar på området

Strategiska forskningsprogram

- Lyfta fram andra områden än de redan etablerade
- Skapa långsiktiga kopplingar till ERA – på Europeanivå
- Skapa förutsättningar för långsiktig finansiering

Innovationsstöd till SME-företag

- Skapa effektivare stödfunktioner genom utvecklat samarbete mellan institut och regionala utvecklingscentra
- Förutsättningar för tidigare såddfinansiering
- Tillgång till forskare/utvecklare från akademi

Ny struktur på Ingenjörsutbildningar

- Genom seminarier påvisa problemen med den nuvarande fragmentiseringen
- Diskussion med resurstilldelningsutredningen

Förstärkt yrkesutbildning

- Konkret driva på bildande av ett antal Teknikcollege – en ny utbildningsform för den yrkesförberedande gymnasieutbildningen. I dagsläget har 6 regionala college med ett 30-tal skolenheter skapats. Ytterligare 4 college kommer att bildas före årsskiftet.

Förslaget innefattade även en återkommande dialog mellan Industrikommittén och regeringens företrädare främst på Närings- och Utbildningsdepartementet. Avrapportering har skett vid tre större konferenser "Industridagen 2004, 2005 rep 2006" med deltagande från regeringen (statsminister eller vice statsminister).

3.4 Riktlinje 11 – Hållbart användande av resurser och stärka synergierna mellan miljöpolitik och tillväxt

I Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning 2006–2008 presenterar regeringen ett brett spektrum av åtgärder för en mer hållbar utveckling. Fler steg tas och nya initiativ initieras för att stärka denna inriktning på politiken.

Regeringen har tillsatt en parlamentarisk klimatberedning (dir. 2007:59) som gör en övergripande översyn av den svenska klimatpolitiken som underlag för en klimatproposition 2008. I uppdraget ingår att utveckla den svenska klimatpolitiken avseende mål och åtgärder.

Regeringen satsar ytterligare en miljard kronor inom klimatområdet för perioden 2008–2010. Insatserna kommer att genomföras inom den politik som rör miljö, skogs- och jordbruk samt energiområdena. De tillkommande insatserna omfattar för denna period klimatforskning (30 miljoner kronor), energieffektivisering (310 miljoner kronor), stöd till andra generationens biodrivmedel (120 miljoner kronor), till internationellt forskningssamarbete (30 miljoner kronor), nationellt nätverk för vindbruk (40 miljoner kronor), hållbart uttag av biomassa i jord- och skogsbruk (40 miljoner kronor), klimatinvesteringar i andra länder (90 miljoner kronor), samt ett program för hållbara städer (340 miljoner kronor). I den klimatproposition som planeras till 2008 kommer den långsiktiga inriktningen på samtliga insatser och styrmedel av betydelse för klimatpolitiken att ses över i ett sammanhang.

Den rådgivande kommissionen för hållbar utveckling tillsattes i mars 2007 av regeringen med ledamöter från näringsliv, fristående organisationer, forskning och politik. Kommissionen leds av statsministern med miljöministern och finansministern som ledamöter. Kommissionen ska arbeta handlingsinriktat och sektorsövergripande med utvalda teman som är centrala för att skapa förutsättningar för ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar utveckling, utifrån såväl ett nationellt som internationellt perspektiv. Kommissionen ska bl.a. se över hur effektiviseringar och moderniseringar av organisation, regelverk och styrmedel kan underlätta arbetet för en hållbar utveckling och miljödriven tillväxt. Klimatfrågan blir ett huvudtema under kommissionens första år.

Hållbar energi

Den svenska energipolitikens mål är att på kort och lång sikt trygga tillgången på el och annan energi på med omvärlden konkurrenskraftiga villkor. Energifjppolitiken ska skapa villkoren för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ inverkan på hälsa, miljö och klimat samt underlätta omställningen till ett ekologiskt uthålligt samhälle.

En granskning av elmarknaden som genomförts av Konkurrensverket påvisade bl.a. att från konkurrenssynpunkt kvarstår fortfarande risker som följer av de strukturella band som finns mellan konkurrerande elproducenter Regeringen gav därför i mars 2007 Energimarknadsinspektionen i uppdrag att analysera frågan om åtskillnad mellan handel med el respektive produktion. Uppdraget ska redovisas den 1 december 2007.

Förnybara energikällor

Målen för förnybar energi redovisades i Sveriges handlingsprogram 2006–2008. För att stödja arbetet med att skapa planmässiga förutsättningar för en årlig produktionskapacitet från vindkraft på 10 TWh till år 2015 har regeringen infört ett särskilt stöd till vindkraft med 30 miljoner kronor per år för 2007 och 2008.

Regeringen avser också att under 2008 inrätta ett nationellt nätverk för vindbruk innefattande ekonomiskt stöd på 20 miljoner kronor per år för 2008 och 2009 i syfte att stärka information- och kunskapsutbyggnaden och underlätta för samordnade insatser. En central uppgift är att tillvarata pågående och nyttillkommande regionala initiativ av nationell betydelse. Därtill har regeringen föreslagit ett investeringsstöd på 70 miljoner kronor per år för marknadsintroduktion av vindkraft för åren 2008–2010.

Regeringen har föreslagit en förstärkning och förlängning av stödet till solvärme i bostadshus och bostadsanknutna lokaler. I budgetpropositionen 2008 (prop. 2007/08:1) föreslås 27 miljoner kronor för 2008. För 2009 och 2010 beräknas anslagen till 24 miljoner kronor per år.

Ökad energieffektivitet

Åtgärder för att främja en effektivare energianvändning är en del av regeringens åtgärder för minskad klimatpåverkan. En nationell handlingsplan för energifeffektivisering håller på att tas fram av en utredning (dir. 2006:89) i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/32/EG om effektiv slutfjärvändning av energi och om energitjänster. Förslaget till plan kommer att presenteras senast den 31 oktober 2007. Regeringen bedömer vidare att ett mål bör ställas upp om minst 9 procents energibesparing till år 2016 i förhållande till det årliga energiförbrukningsgenomsnittet 2001–2005.

Det frivilliga program för energieffektivisering (PFE) för större energiintensiva företag, som inleddes den 1 juli 2004, har gett betydande resultat. Omkring 100 energiintensiva företag som tillsammans använder 31,5 TWh el per år deltar i programmet. Det motsvarar drygt en femtedel av den totala förbrukningen i Sverige och drygt hälften av industrins förbrukning. Hittills har programmet inneburit att industrin har åtagit sig att investera i över 900 energieffektiviseringsåtgärder som motsvarar mer än en miljard kronor.

Det energipolitiska programmet, som löper 2002–2007, får en fortsättning. Regeringen avsätter 140 miljoner kronor per år för åren 2008–2010 för regionala och lokala insatser för effektivare energianvändning. Här ingår bl.a. kommunal energi- och klimatrådgivning till konsumenter och företagare. Utöver detta satsas ytterligare 310 miljoner kronor för insatser för uthållig energianvändning åren 2008–2010. Här ingår åtgärder som teknikupphandling för att utveckla och introducera ny energieffektiv teknik på marknaden samt kompletterande stöd till marknadsintroduktion av energieffektiv teknik samt programmet "Uthållig kommun", ett program som bl.a. främjar energiomställning i samhället och främst är inriktat mot kommuner och små och medelstora företag.

Ytterligare åtgärder för att minska energianvändningen i bygg- och fastighetsfsektorn har vidtagits under hösten 2006 och våren 2007 som en del av det nationella programmet för energieffektivisering och energismart byggande som presenterades i Sveriges handlingsprogram 2006–2008. Det gäller bl.a. ändring av tekniska egenskapskrav på byggnadsverk för att begränsa användningen av el för uppvärmning samt uppdrag till Energimyndigheten m.fl. att föreslå lämpliga verktyg för offentlig upphandling av energirelaterade produkter utifrån produktens miljöprestanda.

Hållbara transporter

Andelen miljöbilar i nybilsförsäljningen har ökat kraftigt de senaste åren (med miljöbil avses i detta sammanhang bränslesnåla bilar med koldioxidutsläpp på högst 120 g/km samt bilar som kan gå på alternativa drivmedel). Andelen ökade från 5 procent år 2005 till 13 procent 2006. Andelen miljöbilar har fortsatt att öka under 2007. Enligt preliminära siffror var miljöbilarnas marknadsandel 19,5 procent i juli 2007.

Regeringen införde våren 2007 den tidigare aviserade premien för att stimulera privatpersoner att byta till miljöbil för att ge incitament till bränsleeffektiva bilar och fordon med miljöanpassade bränslen. Bilar som omfattas av premien är konventionella bränslesnåla bilar, bilar som drivs med alternativa drivmedel samt elbilar med en viss effektivitet. En privatperson som köper en ny miljöbil under perioden 1 april 2007 till och med 31 december 2009 erhåller en premie på 10 000 kronor (motsvarande ca 940 Euro). Totalt har regeringen satt av 250 miljoner kronor till miljöbilspremierna.

Större tankställen blir successivt skyldiga att tillhandahålla minst ett förnybart fordonsbränsle enligt en lag som trädde i kraft den 1 april 2006. Målet är att andelen tankställen som säljer ett förnybart fordonsbränsle ska utgöra cirka 60 procent av samtliga tankställen år 2010. Vid utgången av 2006 var andelen drygt 20 procent

Fordon som upphandlas offentligt ska som regel vara miljöbilar. Från och med år 2007 ska minst 85 procent av de personbilar som statliga myndigheter köper in eller leasar vara miljöbilar. För utryckningsfordon är kravet för 2007 att minst 25 procent av de fordon som statliga myndigheter köper in ska vara miljöbilar.

Miljöteknik

Den svenska miljöteknikbranschen kännetecknas av en hög andel små företag som tillsammans omsätter drygt 100 miljarder kronor per år, exporterar till ett värde av 24 miljarder kronor och sysselsätter drygt 50 000 personer.

I 2007 års ekonomiska vårproposition presenterade regeringen en flerårig satsning på utveckling av svensk miljöteknik. 80 miljoner kronor har anslagits för 2007 samt 150 miljoner kronor per år för åren 2008–2009. Åtgärderna har inledningsvis en tyngdpunkt i miljöinriktad forskning, utveckling och demonstration huvudsakligen för fordon, men omfattar även civila flygplan. Totalt har av dessa medel hittills avsatts 245 miljoner kronor till forskning om miljövänliga fordon, varav 125 miljoner kronor för gemensamma projekt med USA. Regeringen har under det senaste året stärkt det internationella samarbetet inom energiteknikområdet, med inriktning på att både motverka klimat-effekten och stärka svenska företags internationella konkurrenskraft.

Genom insatser riktade till framför allt små- och medelstora företag har Exportrådet bidragit till att sprida svenskt miljökunskande och svensk miljöteknik. På detta sätt har svenska företags möjligheter till internationalisering stärkts.

Effektiva styrmedel

Regeringen driver ett fortsatt arbete med att utveckla de marknadsbaserade styrmedlen på miljöområdet. En grundläggande förutsättning är att utforma en samhällsekonomiskt effektiv miljö- och energipolitik, dvs. en politik som

uppnår givna miljö- och energieffekter till en så låg samhällsekonomisk kostnad som möjligt.

Intäkterna i Sverige från de miljörelaterade skatterna och avgifterna uppgår i dag till ungefär 81 miljarder kronor per år, varav 79 miljarder kronor eller 98 procent är kopplade till energi och transporter.

Det statliga stödet till klimatinvesteringar, som omnämnts i tidigare handlingsprogram, förväntas minska energianvändningen med drygt en TWh per år. Biogas och fjärrvärme får den största del av bidragen. En fjärdedel går till näringslivet. Åtgärderna beräknas minska utsläppen av koldioxid med 0,9 miljoner ton per år. Kostnaden per kilo minskar för varje år och har halverats sedan 2003.

Regeringen beslutade i mars 2007 om en handlingsplan för att öka miljökraven vid offentlig upphandling. Syftet är att stärka offentlig upphandling som ett kraftfullt verktyg i arbetet med att styra samhället mot en långsiktigt hållbar konsumtion och därmed produktion. I budgetpropositionen för 2007 genomförde regeringen en förstärkning av resurserna till stöd för att offentliga upphandlare ska kunna ställa miljökrav vid upphandling. Miljöstyrningsrådet, ett aktiebolag som ägs av staten, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Svenskt Näringsliv, får en resursförstärkning om ca 10 miljoner kronor under 2007 och 6 miljoner kronor 2008 och 2009.

Miljöanpassat omhändertagande – giftfria och resurssnåla kretslopp

Den 9 november 2006 beslutade regeringen att avskaffa den kommunala möjligheten till ensamrätt för hantering av sådant farligt avfall som inte är hushållsavfall. Genom att ta bort kommunernas ensamrätt skapas ett enhetligt regelverk i landet i syfte att öka konkurrensen. Regelverket underlättar för marknadens aktörer att skapa effektiva och miljömässiga avfallslösningar.

Regeringen höjde den 1 juni 2007 ersättningen till bilägare för skrotning av bilar i trafik som är äldre än 1989 års modell. Ersättningen på 4 000 kronor är tillfällig och gäller så länge bilskrotningsfondens pengar räcker. Ersättningen är en stimulans för att bilägare ska ersätta sina gamla bilar med bilar som har mindre negativ miljöpåverkan och är ett sätt att förnya den föråldrade svenska bilparken.

Miljöbistånd för tillväxt

Regeringen aviserade år 2006 en särskild miljöstatsning inom biståndet. Tillväxt är en av de aspekter som ligger till grund för val av insatser inom statsningen. För 2007 har Sida fått en ökad tilldelning om 100 miljoner kronor till miljö- och energiområdet. Fokus i den nya statsningen är på hållbar energi och miljöteknik för att uppnå både klimat- och utvecklingsmålen och är utformad för att öppna möjligheter för svenska aktörers medverkan. Strävan är att låta insatserna präglas av ett nytänkande med innovativa statsningar inom klimatområdet.

3.5 Riktlinje 12 – Att utvidga och fördjupa den inre marknaden

Den inre marknaden bidrar på ett avgörande vis till sysselsättning och tillväxt i Sverige och övriga EU samt är unionens främsta tillgång i en global ekonomi. Regeringen prioriterar därför i sitt arbete ett korrekt genomförande och tillämpning av EG-rätten, god lagstiftning och ett effektivt administrativt samarbete för att åstadkomma en väl fungerande inre marknad till förmån för företag och konsumenter.

I juli 2007 hade Sverige ett genomförandeunderskott på 1,4 procent beträffande genomförande av direktiv och fortsätter därmed att uppfylla EU:s gemensamma målsättning.

I syfte att förbättra tillämpningen av gemenskapsrätten fastställde regeringen i juni 2007 en ny myndighetsförordning där skyldigheten att respektera Sveriges förpliktelser i EU har givits en central plats. Förordningen föregicks av en omfattande studie om hur den statliga och kommunala förvaltningen tillämpar och efterlever EG-fördragets regler om fri rörlighet (Statskontorets rapport 2006:16). Vidare förbereds en ny förordning om konsekvensutredning vid regelgivning.

Ett effektivt genomförande av EU:s tjänstedirektiv är av central betydelse för att främja ökad tillväxt och sysselsättning och stärka konkurrenskraften för Sverige och EU. Regeringens ambition är att genomföra direktivet i tid, med effektivitet och på ett sätt som garanterar enkel tillämpning på lokal, regional och central nivå. För att säkra detta har ett särskilt sekretariat inrättats i Regeringskansliet med uppdrag att samordna och bistå departementen i genomförandet. Inom ramen för den processen kommer en generell lagstiftningsöversyn att göras av bland annat etableringshinder, tjänstehinder och tillståndssystem. Vidare ska kontaktpunkter utses och ett fungerande administrativt samarbete skapas.

Utredningen om det svenska öppna systemet för provning och kontroll, dvs. att ackrediterade privata organ i konkurrens utför föreskriven provning och kontroll, presenterades i december 2006 (SOU 2006:113). Enligt utredningen har systemet, som infördes vid Sveriges EU-inträde, fungerat bra och utredaren föreslår att användningen av systemet vidgas. Regeringen avser att behandla utredarens förslag, bl.a. i samband med de anpassningar av lagstiftningen som kan föranledas av den kommande EG-förordningen om ackreditering och marknads kontroll.

Som svar på ett uppdrag från riksdagen avser regeringen att under våren 2008 lämna en skrivelse om standardisering till riksdagen. Skrivelsen kommer att behandla standardisering utifrån ett myndighetsperspektiv och även ta upp särskilda frågor kopplade till standardisering, t.ex. innovation och standardisering.

I utredningen om IT-standardiseringen i den offentliga förvaltningen (se riktlinje 9) föreslås även förstärkt samordning inför behandling av bl.a. standardiseringsmandat i 98/34-kommittén. (SOU 2007:47 Den osynliga infrastruktur-

en – om förbättrad samordning av offentlig IT-standardisering).

Såväl direkta som indirekta handelshinder utgör alltså ett hinder för den inre marknaden. Regeringen har därför vidtagit åtgärder inom utrikesförvaltningen för att förstärka hantering och rapportering av handelshinder. En särskild handbok har tagits fram och en "hinderakut" har inrättats på Utrikesdepartementets hemsida där företag och medborgare kan anmäla handelshinder. Ett ytterligare syfte är att säkerställa att information når fram för vidare strategisk och politisk hantering.

3.6 Riktlinje 13 – Att säkerställa öppna och konkurrenskraftiga marknader i och utanför Europa

En viktig utgångspunkt för regeringens politik på såväl det nationella som det internationella planet är att motverka hinder som försvårar tillträdet till marknader samt att säkerställa konkurrens på lika villkor. Konkurrenspolitiken ska bidra till effektiva, öppna och väl fungerande marknader som stimulerar och släpper fram nya idéer, företag och produkter. En väl fungerande konkurrens blir till nytta för konsumenterna både vad gäller bättre priser och högre kvalitet samt nya varor och tjänster.

Regeringen arbetar brett med åtgärder för att förbättra konkurrensläget på olika marknader och öppna upp för fler aktörer. Förutsättningar för en sund konkurrens är en restriktiv syn på användningen av offentliga stöd till företag, en tydlig lagstiftning samt resursstarka och effektiva myndigheter. Regeringens utgångspunkt är att företag ska kunna verka på marknader efter principen konkurrens på lika och rättvisa villkor. Fler små företag måste också ges möjlighet att delta i offentliga upphandlingar och med en effektiv konkurrensmyndighet som även ansvarar för tillsynen över den offentliga upphandlingen skapas förutsättningar för väl fungerande upphandlingsmarknader. För en effektiv tillämpning av upphandlingsreglerna krävs fungerande rättsmedel och sanktionsförmåigheter.

Att säkerställa och fortsätta arbetet med att öppna marknader såväl inom som utanför EU är en grundläggande del i Sveriges handelspolitik. Sverige har aktivt drivit denna politik i bl.a. WTO-arbetet, förhandlingarna om frihandelsavtal och i arbetet med marknadstillträdesstrategin. I oktober 2006 presenterade Europeiska kommissionen sin strategi för den externa dimensionen av Lissabonprocessen i meddelandet Globala Europa. Sverige som länge argumenterat för vikten av den externa handeln för EU:s tillväxt och sysselsättning välkomnade meddelandet och de initiativ det innehåller. Sverige har drivit och kommer fortsättningsvis att driva en frihandelspolitik i genomförandet av dessa konkreta initiativ som omfattar frågor som frihandelsavtal, ökat marknadstillträde i tredje land, skydd av immateriella rättigheter, offentlig upphandling, en särskild strategi för Kina etc.

Ökad konkurrens genom fler aktörer och ökad valfrihet

Genom att främja marknadstillträde för fler aktörer och utförare med olika inriktningar ökar såväl konkurrensen som möjligheterna för den enskilde att få sina behov och önskemål tillgodosedda. Detta bidrar, förutom ett ökat entreprenörskap också till att medarbetarnas engagemang, kreativitet och nytänkande tas tillvara.

Som aviserats i Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning 2006–2008 avser regeringen bl.a. att öka utrymmet för enskilda initiativ och eget företagande inom välfärdsområdet. Konkurrensverket har, på uppdrag av regeringen, utrett vilka regelverk som är av särskild betydelse för företagande inom offentlig sektor med särskild inriktning på vård och omsorg. I en rapport, som överlämnades till regeringen den 27 juni 2007, föreslår Konkurrensverket bl.a. att en nationell lag om valfrihetsmodell i primärvård och hemtjänst inom äldreomsorgen, med undantag för natt- och larmjour, införs. Vidare föreslår verket att konsumenternas val bör underlättas genom att regeringen ger i uppdrag till Socialstyrelsen att öppna för allmänheten redovisa kvalitetsindikatorer på utförarnivå samt att den offentliga upphandlingen förbättras och effektiviseras genom att bl.a. skärpa sanktionerna vid överträdelser av upphandlingsreglerna och att se över domstolsstrukturen på upphandlingsområdet.

För att främja olika driftsformer inom sjukvården upphävdes den 1 juli 2007 den tidigare beslutade inskränkningen av landstingens möjligheter att överlämna driften av regionsjukhus, regionkliniker och övriga sjukhus till annan utövare. Regeringen ser ökad valfrihet och inflytande som ett viktigt steg för en bättre och effektivare äldre- och handikappsomsorg. Regeringen tillsatte i mars 2007 en utredning (dir. 2007:38) med uppdrag att utreda fritt val inom äldre- och handikappsomsorgen. Utredningen ska bland annat lämna förslag på utformningen av ett system för att öka valfriheten och inflytandet för äldre och personer med funktionshinder när det gäller vård, omsorg och stöd samt service enligt socialtjänstlagen. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 januari 2008.

Det behövs tydligare gränser för vad som bör vara myndighetsuppgifter och vad som bör vara förbehållet den politiska och allmänna opinionsbildningen eller marknadsekonomin. Den enskilde konsumenten och företagaren måste kunna lita på att det finns starka institutioner som bevakar marknader som öppnats för konkurrens och marknader kring viktig infrastruktur. Regeringen har därför tillsatt en utredning i syfte att effektivisera den statliga förvaltningen (dir. 2006:123). Regeringen har också tillsatt en särskild utredare för att göra en översyn av regeringens stabsmyndigheter (dir. 2007:20). I uppdraget ingår bland annat att pröva det offentliga åtagandet och se över konkurrensutsatt verksamhet vid myndigheterna.

Regeringen avser också att vidta åtgärder rörande konfliktlösning vid offentlig säljverksamhet på marknaden. Syftet är att skapa ett system för att i domstol lösa konkurrenskonflikter mellan offentlig och privat säljverksamhet

när sådana uppstår. En proposition avses att presenteras under 2008. Regeringen avser därutöver att tillsätta en utredning för att se över vissa andra frågor inom området konkurrens på lika villkor mellan offentlig och privat sektor.

Konkurrenslagstiftningen och dess tillämpning

Regeringen förverkligar sin konkurrensolitik bl.a. genom att se till att konkurrensreglerna är ändamålsenliga och att konkurrensmyndigheten, med ansvar för tillämpningen av regelverken, bedriver en effektiv verksamhet.

Utredningen med uppdrag att se över hur förfarandet enligt konkurrenslagen kan effektiviseras samt att föreslå regler rörande konkurrensskadeavgifter överlämnade sitt slutbetänkande En ny konkurrenslag till regeringen i slutet av november 2006 (SOU 2006:99). Betänkandet som bl.a. annat innehåller förslag om en harmonisering av den svenska koncentrationsprövningen till EG-rätten och tydligare regler för att bestämma konkurrensskadeavgiftens storlek har varit föremål för remissbehandling, tillsammans med ett förslag från Konkurrensverket om ändrade tröskelvärden för nationell koncentrationsfjprövning. Regeringen avser presentera en proposition om en effektivare konkurrenslag under våren 2008.

Under 2006 har Konkurrensverket fattat 377 beslut enligt konkurrenslagen och artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget. Verket har tagit emot 782 tips och klagomål. Fem ärenden har kunnat avskrivas då konkurrensproblemen har undanröjts under ärendets gång. Konkurrensverket har fattat 107 beslut som gäller företagskoncentrationer, varav en efter att en särskild undersökning genomförts. Ett ärende har hänskjutits till Europeiska kommissionen. Konkurrensverket har också initierat ett antal granskningar och förstudier av konkurrensproblem. Ett exempel är granskningen av elmarknaden som påbörjades i juni 2006 och lämnades till regeringen i maj 2007. Verket har därtill drivit ett antal processer i domstol. I juli 2007 meddelade Stockholms tingsrätt dom i Sveriges hittills största konkurrensmål, det s.k. asfaltmålet, vari samtliga berörda företag fälldes för kartellsamverkan. Under 2006 har Stockholms tingsrätt också avgjort tre konkurrensmål. Efter att Konkurrensverket analyserat domarna överklagades två av dem till Marknadsdomstolen. Verket har också bidragit till en effektiv konkurrens i privat och offentlig sektor genom att lämna ett flertal förslag till regelförändringar och andra konkurrensförbättrande åtgärder.

Offentlig upphandling

Fler små företag måste ges möjlighet att delta i offentliga upphandlingar för att kunna utnyttja de affärsmöjligheter som offentlig upphandling medför. Det förutsätter kompetens och kunskap hos dessa företag om offentliga upphandlingar och regelverket kring dessa. Detta är viktigt bl.a. ur ett konkurrensperspektiv då en ökad mångfald bidrar till ökad effektivitet och minskade kostnader. Det är också angeläget att processerna och kraven kring offentlig

upphandling, i så stor utsträckning som möjligt, anpassas till de små och medelstora företagens förutsättningar.

Regeringen överlämnade en proposition till riksdagen i juni 2007 om genomförande av EG-direktiven om offentlig upphandling och upphandling inom försörjningssektorerna. Den nya lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 januari 2008.

Upphandlingsutredningen har i betänkandet Nya upphandlingsregler (SOU 2006:28) bl.a. genomfört en allmän översyn av de regler som inte är styrda av EG-direktiven, dvs. de regler som rör upphandling under tröskelvärdena och upphandling av B-tjänster, såsom hälso- och sjukvårdstjänster. Arbetet har påbörjats i Regeringskansliet och en proposition planeras att lämnas under år 2008.

Nämnden för offentlig upphandling har slagits samman med Konkurrensverket den 1 september 2007 som ett led i att stärka tillsyns- och informationsinsatser inom den offentliga upphandlingen. En prioriterad uppgift för Konkurrensverket är att öka förutsättningarna för små och medelstora företag att delta i offentliga upphandlingar. Regeringen har i budgetpropositionen 2008 anslagit 5 miljoner kronor årligen från 2008 till Konkurrensverket för insatser för att effektivisera arbetet med offentlig upphandling och underlätta för små och medelstora företag att delta i offentliga upphandlingar.

För en rättssäker tillämpning av upphandlingsreglerna krävs fungerande rättsmedel och sanktionsmöjligheter. Under hösten kommer EU:s ministerråd att slutgiltigt anta reviderade rättsmedelsdirektiv. Regeringskansliet har påbörjat arbetet med att genomföra de ändringar i lagstiftningen som rättsmedelsdirektiven medför. I det sammanhanget genomförs också en översyn av de nationella reglerna om tillsyn (se även riktlinje 11 om grön offentlig upphandling).

Benchmarking i offentlig sektor

Arbetet med den kommunala databasen har permanentats från och med 2006 och bedrivs nu inom Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA), en ideell förening med staten och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) som medlemmar. Regeringen träffade i september 2006 en överenskommelse med SKL om att genomföra ett benchmarkingprojekt omfattande kommuner och landsting under åren 2007–2009. Det övergripande målet för projektet är att det ska stödja kommuners och landstings arbete med att öka effektiviteten och kvaliteten i sin verksamhet. Projektet bedrivs i form av lokala nätverk på kommunledningsnivå där varje nätverk omfattar sex till tio kommuner. Nätverken består av ledande politiker, kommunchef samt den utsedda projektledaren från respektive kommun. De lokala nätverkens arbete stöds från SKL genom en processledare som organiserar nätverksarbetet och bistår med kompetens och råd i det praktiska arbetet i de enskilda kommunerna.

För att stödja kommunerna har SKL i samarbete med RKA arbetat fram en uppsättning verksamhetsmått (resurser, omfattning och kvalitet) som erfaren-

hetsmässigt visat sig fungera väl inom olika kommunala verksamhetsområden. Varje undersökt verksamhetsområde avser mätas efter cirka 1½ år för att kunna se vilka förbättringar som gjorts. Målet är att minst 200 kommuner och samtliga landsting ska delta i projektet. Hittills (juni 2007) deltar drygt 170 kommuner i projektet. Vad avser landstingen har projektet ännu inte satts i gång. Staten bidrar till finansieringen med sammanlagt 12 miljoner kronor 2007–2009.

3.7 Riktlinje 14 – Att skapa ett mer konkurrenskraftigt företagsklimat och stimulera privata initiativ genom regelförenkling

Enklare och lönsammare att driva företag

Regelförenklingsarbetet är centralt för att Sverige ska bli ett av världens bästa länder att starta och driva företag i. Regelförenkling är ett av medlen för att regeringens övergripande mål om fler jobb i fler och växande företag ska uppnås. Genom regelförenkling vill regeringen skapa bra ramvillkor för företagen. Målet för regeringens regelförenklingsarbete är att företagens administrativa kostnader för statliga regelverk dvs. lagar, förordningar och föreskrifter ska minska med minst 25 procent fram till hösten 2010. Regelförenklingsarbetet ska också leda till en märkbar förändring i företagets vardag. För att nå regeringens mål måste regelförenklingsarbetet intensifieras.

Regeringen lanserade den 5 juni 2007 "Regeringens handlingsplan för regelförenklingsarbetet – En redovisning av det första steget". Handlingsplanen innehåller 167 konkreta förslag till regelförenkling. Samtliga departement och 53 myndigheter har bidragit med åtgärder till handlingsplanen. I ett andra steg, vilket ska redovisas i början av 2008, ska respektive departement redovisa hur mycket de administrativa kostnaderna kan minskas innan utgången av 2008 respektive 2009. Inom de områden där Verket för näringslivsutveckling (Nutek) i början av mandatperioden genomfört mätningar av företagets administrativa kostnader är huvudprincipen att dessa kostnader ska minska med 10 procent till utgången av 2008 och ytterligare 10 procent till utgången av 2009.

Regeringen beslutade den 3 april 2007 att inrätta en statssekreterargrupp med särskilt ansvar för att stärka samordningen av arbetet med regelförenkling i Regeringskansliet. I gruppen ingår statssekreterare från Statsrådsberedningen, Justitie-, Social-, Finans-, Jordbruks-, Miljö-, Arbetsmarknads-, Integrations- och jämställdhets-, samt Näringsdepartementet. Ordförande är näringsministerns statssekreterare med ansvar för regelförenklingsarbetet.

Regeringen har för avsikt att stärka arbetet med konsekvensutredningar och ett nytt regelverk om konsekvensutredningar vid regelgivning bereds inom Regeringskansliet.

Regeringen har för avsikt att inom kort inrätta ett regelråd med uppgift att bl.a. säkerställa att konsekvensutredningar håller erforderlig kvalitet. Inom Regeringskansliet pågår för närvarande ett arbete med att slutligt utarbeta för-

merna för ett sådant råd. Rådet ska arbeta under en begränsad tid för att skynda på regelförenklingsarbetet.

Ytterligare förenklingar av redovisningsreglerna

En utredning som påbörjar sitt arbete under hösten 2007 kommer att överväga om Sverige i större utsträckning än i dag bör utnyttja de möjligheter till lättnader och undantag för små och medelstora företag som EG:s redovisningsdirektiv erbjuder (dir. 2007:78). Även andra förenklingar kommer att övervägas t.ex. om vissa tilläggsupplysningar i årsredovisningen kan tas bort eller inskränkas.

Utredaren ska i ett delbetänkande senast den 30 juni 2008 redovisa resultatet av sina överväganden om genomförandet av EG:s redovisningsdirektiv, tilläggsupplysningar m.m. Uppdraget i övrigt – som gäller bl. a. frågan om bokföringsbrott vid för sent upprättad årsredovisning – ska redovisas senast den 1 juni 2009.

Ett enklare aktiebolag

En utredning tillsätts (dir. 2007:132) för ett enklare aktiebolag. Enligt direktiven ska utredningen överväga förenklingar i form av sänkt kapitalkrav, förenklingar särskilt för de små och medelstora företagen samt överväga om det finns behov av en ny företagsform. Utredaren ska i ett delbetänkande senast den 31 mars 2008 redovisa resultatet av sina överväganden om kravet på lägsta tillåtna aktiekapital för privata aktiebolag. Uppdraget i övrigt ska redovisas senast den 31 mars 2009.

Ny varumärkeslag

Den nuvarande varumärkeslagen behöver moderniseras. Regeringen arbetar därför med ett förslag till en ny varumärkeslag. Syftet med den nya lagen är bl.a. att åstadkomma ett effektivt och väl fungerande system för registrering av varumärken. Vidare införs en möjlighet att ansöka hos Patent- och registreringsverket om att en tidigare registrering ska upphävas. Idag kan detta bara ske genom att talan väcks vid domstol. Förslaget beräknas kunna presenteras för riksdagen under våren 2008.

3.8 Riktlinje 15 – Att främja en mer företagsvänlig kultur och att skapa ett gynnsamt klimat för små och medelstora företag

Att stärka den svenska konkurrenskraften och skapa förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag kräver att fler vill starta företag och fler företag vill växa. Därför måste det bli enklare att anställa och mer attraktivt att starta och driva företag. Under 2006 startades 44 386 nya företag i Sverige, en liten ökning jämfört med 2005. I en internationell jämförelse är dock nyföretagandet i Sverige lågt.

Ökad tillgänglighet till kapital

Regeringen har vidtagit ett antal åtgärder för att förbättra förutsättningarna för främst småföretag att få tillgång till kapital. Förändringen av förmånsrätten som regeringen aviserade i Sveriges handlingsprogram 2006–2008 är ett exempel på en åtgärd som kommer att förbättra tillgången till kapital. Vidare har regeringen förändrat det s.k. minilånet som framför allt är riktat till nya och små företag. Efterfrågan på lånet har visat sig mycket stor, framförallt bland kvinnor och nyföretagare. Lånekunderna har dock efterfrågat något högre lånebelopp. Regeringen höjde därför taket för minilånet från 50 000 till 100 000 kronor i februari 2007.

Ett antal myndigheter och aktörer har till uppgift att främja innovation i småföretag. Staten erbjuder till exempel finansiering av produktutveckling och innovationer genom ett antal organisationer och med olika former av bidrag och lån. De huvudsakliga aktörerna på detta område är Almi Företagspartner AB, Innovationsbron AB, Verket för innovationssystem (Vinnova) och Verket för näringslivsutveckling (Nutek).

Det är angeläget att statliga insatser ges en utformning som stimulerar företagens egen kapitaluppbyggnad och i största möjliga utsträckning främjar privata aktörers medverkan. För att stimulera tillgången till privat kapital beslutade regeringen att ta bort förmögenhetsskatten från och med den 1 januari 2007. Detta är ett led i att ge företagen bättre möjligheter att skapa eget kapital. Ett större eget kapital underlättar även möjligheterna att få tillgång till externt kapital. Regeringen avser att tillsätta en utredning som ska se över statens insatser avseende finansiering.

Almi erbjuder ett förstudiebidrag på maximalt 15 000 kronor för att finansiera exempelvis en teknisk förstudie, en nyhetsgranskning och/eller en granskning av risken för patentintrång. Almi erbjuder även företag ett s.k. Innovationslån på minst 50 000 kronor. Under 2007 genomförs en särskild satsning på kvinnliga innovatörer. De innovatörer som fått stöd av Almi under 2002 har ökat sin omsättning med 72 procent under perioden 2001 till 2005 eller 176 miljoner kronor och antalet anställda med 33 procent eller 112 personer.

Almi, Exporkreditnämnden (EKN), AB Svensk Exportkredit (SEK), Exportrådet och Swedfund har under året tagit fram ett exportlån. Lånet syftar till att underlätta för småföretag att sälja till utlandet. För ändamålet har 500 miljoner kronor avsatts. Lånet förmedlas av Almi Företagspartner.

Ett skattesystem som främjar entreprenörskap

Skattesystemet har stor betydelse för entreprenörskap och företagande.

Regeringen presenterade i handlingsprogrammet för 2006–2008 en rad åtgärder på skatteområdet för att förbättra Sveriges företagsklimat och göra det mer lönsamt att anställa (se riktlinje 1–3). Dit hör införandet av s.k. nystartjobb från 1 januari 2007 samt det s.k. jobbskatteavdraget bl. a. för dem med

näringsinkomster. Nystartsjobb ger möjlighet för arbetsgivare att snabbt få tag på kompetent arbetskraft och samtidigt undvika en kostnad motsvarande arbetsgivaravgiften. Jobbskattefjandraget införs för att göra det mer lönsamt att arbeta och bedriva näringsverksamhet (se riktlinje 1-3 och 19). Denna inriktning på politiken kommer att förstärkas ytterligare genom tidigare aviserade och nya insatser.

Från och med den 1 juli 2007 är det möjligt för den som köper hushållstjänster att få sin skatt sänkt med motsvarande hälften av arbetsfjandrakostnaden. Bakgrunden till förslagen är att skapa nya jobb inom hushållssektorn. Skattereduktionen förmodas leda till en ökad efterfrågan på hushållstjänster och stimulerar därför till nya och växande företag (se riktlinje 1-3). Ett förslag om att införa motsvarande skattereduktion för hushållstjänster som tillhandahålls som lönefjandra kommer att presenteras under hösten 2007.

För att varaktigt öka sysselsättningen, förbättra den samhällsekonomiska effektiviteten och minska svartarbetet i den svenska ekonomin kommer regeringen att presentera en proposition under hösten 2007 om nedsatta socialavgifter för vissa tjänstebranscher. Tjänstebranscher som omfattas av förslaget inkluderar bland annat reparation av bilar och fritidsbåtar, restaurangverksamhet, taxi, hud- och hårvård samt tvätteriverksamhet (se riktlinje 1-3).

En rad förändringar av de s.k. 3:12 reglerna, som reglerar möjligheten till vinstutdelning och aktieförsäljning i ägarledda fåmansaktiebolag, har genomförts. Fr.o.m. den 1 januari 2007 har schablonbeloppet i förenklingsregeln höjts till två inkomstbasbelopp (år 2007 uppgår inkomstbasbeloppet till 45 900 kronor). Det sänker skatten och förenklar för företag med få anställda. Småföretagare påverkas även av de förbättrade villkor som införts för beräkningen av den så kallade lönesumman. Reglerna om lönesumman påverkar hur stor del av vinsten företaget kan dela ut till låg beskattning. Möjligheterna att använda lönesumman vid beräkning av inkomst dvs. det lönebaserade utrymmet har dessutom höjts från 20 till 25 procent. Förändringarna skapar en drivkraft för företag att anställa fler.

För att förbättra likviditeten och förenkla mervärdesskatteredovisningen blir det fr.o.m. den 1 januari 2008 möjligt för mindre företag, med en omsättning på högst 40 miljoner kronor, att redovisa mervärdesskatt var tredje månad, istället för varje månad som idag.

Regeringen har också föreslagit att ändrade regler vid försäljning av kvalificerade andelar i fåmansföretag införs fr.o.m. 1 januari 2008. Förslaget innebär att företagare kan få lägre skatt när de säljer sina aktier i ett fåmansföretag. Det har varit föremål för remissbehandling och bereds under hösten inom Regeringskansliet.

Främja små och medelstora företag

För att främja små och medelstora företag och stärka deras innovationsförmåga

och konkurrenskraft har regeringen vidtagit flera åtgärder. En viktig del i arbetet är att göra det enklare att driva företag. Regeringens ambitioner att minska de administrativa kostnaderna med 25 procent till 2010 ges därför fortsatt hög prioritet (se riktlinje 14).

Fr.o.m. den 2 juli 2007 avskaffades skyldigheten för en arbetsgivare att anmäla ledig plats till arbetsförmedlingen. Denna ändring innebär att en arbetsgivare endast behöver ta kontakt med Skatteverket när man anställer och detta behöver bara göras för första anställningen. Därmed är målet, enligt slutsatserna från Europeiska rådet i mars 2006, att det endast ska behöva en myndighetskontakt för företagen vid anställning uppnått.

För att underlätta för småföretagare att anställa har regeringen avskaffat arbetsgivarens medfinansiering i sjukförsäkringen. Medfinansieringen innebar att arbetsgivarna var skyldiga att finansiera 15 procent av sjukpenningkostnaderna för anställda som var heltidssjukskrivna. Enligt regeringens uppfattning försvårade medfinansieringen möjligheterna på arbetsmarknaden för personer med nedsatt arbetsförmåga. Lagen om medfinansiering upphävdes därför från och med den 1 januari 2007.

Regeringen har nyligen gett en särskild utredare (dir 2007:116) i uppdrag att se över reglerna för att starta näringsverksamhet i syfte att göra det enklare att starta och driva företag (underlätta möjligheten att få s.k. F-skatt). Utredningen ska vara klar senast den 1 juni 2008 och nya regler bör kunna införas från årsskiftet 2008/2009.

För att underlätta för små och medelstora företag att delta i offentliga upphandlingar har regeringen anslagit 5 miljoner kronor fr.o.m. 2008 för detta ändamål (se riktlinje 13). Bland annat ska Verket för näringslivsutvecklings (Nuteks) Internet-tjänst "Företagarguiden" erbjuda information och konkret vägledning om upphandlingsförfarande och om möjligheter att lämna anbud. Små och medelstora företags möjligheter att delta i offentliga upphandlingar har stor betydelse för möjligheterna att driva och expandera företag inom till exempel utbildning, vård och omsorg.

Regeringen har beslutat att ta fram en strategi för hur entreprenörskap ska främjas genom hela utbildningssystemet. Strategin ska presenteras under hösten 2007. Nära tre av fyra i åldrarna 18–30 år kan tänka sig att bli företagare och det är viktigt att ta tillvara den potential som finns bland unga kvinnor och män. Skolan spelar en viktig roll när det gäller att förändra attityderna till företagande, vilket i ett längre perspektiv bör leda till ett ökat nyföretagande (se riktlinje 23 och 24).

Regeringen har som mål att andelen kvinnor bland dem som startar företag ska öka från 35 procent till 40 procent senast 2010. Det nya programmet för kvinnors företagande, som togs upp i Handlingsprogrammet för 2006–2008, innebär bland annat en avsevärd förstärkning av rådgivnings- och affärsutvecklingsinsatser. För att stärka kunskaperna om kvinnors företagande har regeringen

dessutom beslutat att könsuppdelad företagsstatistik ska tas fram. Dessutom har beslut tagits om ett treårigt program för forskning om kvinnors företagande.

Riktade satsningar görs även för att öka och stärka företagandet bland personer med utländsk bakgrund. Företagande är ofta den enda vägen in på arbetsmarknaden för invandrare, vilket visar sig i bl.a. nyföretagarfjstatistiken. Företag som drivs av invandrade personer växer dock i mindre utsträckning än företag som drivs av personer med svensk bakgrund. I budgetpropositionen 2008 anslås 20 miljoner kronor per år under perioden 2008–2010. Satsningen ska bidra till såväl fler och växande företag som integration och motverkande av utanförskap.

Ett arbete har påbörjats inom regeringskansliet för att främja socialt företagande. Arbetet sker i samverkan mellan Näringsdepartementet, Socialdepartementet och Arbetsmarknadsdepartementet (se riktlinje 19).

Lokalt företagsklimat

Bidrag från Svenskt Näringsliv

Hur uppfattar företagen de attityder, regler, institutioner och kunskaper som finns i deras närmiljö? Hur ser villkoren ut för företagande i landets 290 kommuner? Genom enkätundersökningar och näringslivsrelaterad statistik beskriver Svenskt Näringsliv varje år det lokala företagsklimatet i Sverige.

De lokala faktorerna spelar större roll än många tror. Trots att alla företag i Sverige lyder under samma nationella regelverk finns stora skillnader såväl mellan kommuner i olika delar av landet som mellan grannkommuner med likartade yttre förutsättningar.

Ett bra företagsklimat ligger i allas intresse. I ett gott lokalt företagsklimat blir det lättare att starta, driva och utveckla framgångsrika företag. Det i sin tur har avgörande betydelse för tillväxten, jobben och välfärden och därför är företagsklimatet ett prioriterat område för Svenskt Näringsliv.

Enkätundersökningen

Genom att kontinuerligt kartlägga och följa upp det lokala företagsklimatet i kommunerna vill Svenskt Näringsliv stimulera näringslivsarbetet och sprida goda exempel som kommuner kan dra nytta av i sitt förbättringsarbete.

Den första undersökningen av lokalt företagsklimat genomfördes 1999 och den senaste under hösten 2006. Enkäter skickas årligen ut till totalt ca 62 000 företagsledare fördelat över kommuner i hela Sverige. De senaste fyra åren har enkäten om lokalt företagsklimat även skickats till ordinarie ledamöter i landets 290 kommunfullmäktigeförsamlingar, sammanlagt till 13 000 ledamöter. Den utökade undersökningen ger en bild av hur politik och företag uppfattar nuläget av det lokala företagsklimatet.

Lokalt företagsklimat ranking

Svenskt Näringslivs rankinglista över landets kommuner baseras på tre block:

– Sex statistikfaktorer – marknadsförsörjning, kommunalskatt, andel av den kommunala verksamheten som är utlagd på entreprenad, andel högutbildade, andel företag, och nyföretagande.

– Enkät svar från drygt 30 000 företagare om attityder till företagande, kommunens service, upphandling och infrastruktur.

– Företagarnas sammanfattande omdömen om kommunens företagsklimat (från enkätundersökning).

Blocken "basfaktorer" och "enkät svar" innehåller vardera sex faktorer. Kommunerna ges poäng efter hur de ligger till i förhållande till övriga kommuner för var och en av dessa faktorer. (290 poäng till bästa kommunen, 289 poäng till näst bästa etc.)

Det tredje blocket "Företagarnas sammanfattande omdöme" innehåller den viktiga faktorn som speglar företagarnas omdöme om företagsklimatet. I den totala sammanvägda rankingen mellan kommunerna väger företagarnas omdömen lika tungt som de två övriga tillsammans. Resultatet blir en nationell ranking mellan landets alla 290 kommuner vad gäller företagsklimat.

Dialog med kommuner

Svenskt Näringsliv följer upp enkäterna med dialoger runt om i landet med företagsgrupper och kommunledningar. Syftet är att diskutera vikten av ett gott företagsklimat och förutsättningar för företagande. Enkät svaren utgör tillsammans med näringslivsrelevant statistik en bred kunskaps- och diskussionsgrund.

Det faktum att det lokala näringslivsklimatet mäts varje år och kan jämföras mellan kommunerna har ökat intresset kring frågor hur man kan utveckla och förbättra företagsklimatet. Tydliga skillnader finns mellan kommunerna, men tack vare långsiktigt arbete har många kommuner visat att det går att förbättra företagsklimatet lokalt. Gemensamt har de viljan att skapa förändring tillsammans med företagen.

3.9 Riktlinje 16 – Att utvidga, förbättra och sammanlänka den europeiska infrastrukturen

Tillgång till samhällsservice och väl fungerande kommunikationer över hela landet är viktigt. Ett gott utbud i hela landet skapar ökade valmöjligheter för människor att bo, arbeta, utbilda sig och skapa sig en aktiv fritid. Transportsystemet bidrar till att stärka företagandet i alla delar av landet samt ökar rörligheten och vidgar arbetsmarknaden för människor. Ett effektivt transportsystem gör det möjligt för företag att konkurrera med sina produkter på såväl den svenska som den internationella marknaden. Mot bakgrund av näringslivets

globalisering och den regionala miljöns allt ökade betydelse för företagen och medborgare ska trafikslagen planeras så att de kan komplettera varandra och effektivt fungera över kommun-, läns- och nationsgränser.

Drift och underhåll av befintliga vägar och järnvägar är angeläget för att upprätthålla standarden på systemen. De senaste åren har problem med sönderkörda vägar och driftstörningar för tågtrafiken ökat. Regeringen satsar därför ytterligare 815 miljoner kronor på drift och underhåll 2008. För att möjliggöra prioriterade väginvesteringar satsar regeringen ytterligare 385 miljoner kronor på investeringssidan.

Regeringen har fortsatt arbetet med nya finansieringslösningar för infrastrukturen. Ett antal myndigheter har redovisat ett regeringsuppdrag om offentlig-privat samverkan. Redovisningen innehåller förslag till en svensk modell för offentlig-privat finansiering samt ett antal väg- och järnvägsprojekt som är tänkbara att finansiera på detta sätt.

Regeringen har inlett arbetet med att utarbeta planer för väg- och banhållningen för perioden 2010–2019. En proposition i frågan kommer att läggas till riksdagen under 2008.

Trängselskatt för bilpassager in till och ut från Stockholm har införts från den 1 augusti 2007. Syftet med trängselskatten är att minska trängseln och förbättra miljön. Intäkterna ska användas till satsningar i vägnätet i Stockholmsregionen.

4 Sysselsättningspolitik

Regeringens politik för varaktigt högre sysselsättning och minskat utanförskap har en bred ansats och en långsiktig inriktning. En framgångsrik jobbpolitik handlar inte om enskilda åtgärder utan om flera åtgärder på flera olika områden samtidigt. Reformen i utbildningsväsendet, förbättring av skatte- och bidragsförsäkringens funktion, mer effektiv arbetsmarknadspolitik och en arbetsrätt som tillgodoser arbetstagares och arbetsgivares behov av trygghet och flexibilitet är avgörande för hur väl Sverige ska lyckas möta de utmaningar som landet står inför.

Globaliseringen ställer höga krav på den svenska ekonomins anpassningsförmåga och flexibilitet. Även den demografiska trenden med en åldrande befolkning som följd, ställer krav på ett högt resursutnyttjande. Hållbarheten i de sociala trygghetssystemen och arbetslöshetsförsäkringen måste säkerställas. Genom att allas vilja till arbete tas till vara kan utanförskapet brytas och den framtida välfärden tryggas. Arbete måste därför löna sig. I detta sammanhang är det viktigt att fortsätta arbetet för att stärka jämställdheten och allas lika möjligheter samt förbättra möjligheterna till att kombinera familje- och arbetsliv.

De generella åtgärderna stimulerar såväl utbudet som efterfrågan på arbetskraft och minskar varaktigt arbetslösheten bland annat genom att förbättra matchningen på arbetsmarknaden. Utöver dessa övergripande åtgärder finns det dock skäl att satsa extra mycket på vissa särskilt utsatta grupper, framför allt ungdomar och utrikes födda.

Vidare måste övergångarna från sjukdom till arbete öka varför det behövs en genomgripande förändring av det sätt på vilket många personer med arbetslivsrelaterade problem och hälsoproblem får hjälp att komma tillbaka i arbete.

Europeiska kommissionens bedömning i den framstegsrapport (Communication from the Commission to the Spring European Council – Implementing the renewed Lisbon Strategy for growth and jobs. [Com (2006) 86i Final]) som presenterades i december 2006 är att framstegen i Sverige har hittills varit mycket goda. I sin sammanfattning skriver kommissionen bl.a. att Sverige har lyckats öka tillgången på arbetskraft och kommissionen noterar att Sverige har lagt fram förslag för att stärka incitamenten att arbeta, framför allt förslag till ändringar i beskattningen av arbete och i förmånssystemen.

Kommissionen anser emellertid att Sverige måste stärka sin strategi ytterligare för att öka tillgången på arbetskraft och antalet arbetade timmar, bland annat genom reformer som syftar till att öka incitamenten att arbeta, öka sysselsättningen bland utrikes födda och ungdomar och integrera långtidssjukskrivna i arbete. Regeringen delar kommissionens uppfattning och fortsätter driva politiken i den tidigare utstakade inriktningen. Regeringen har bl.a. aviserat en ytterligare skattelättnad för arbetsinkomster och en rad åtgärder som syftar just till att öka tillgången på arbetskraft och antalet arbetade timmar. För att öka

sysselsättningen bland utrikes födda och ungdomar genomför regeringen två ambitiösa reformpaket. Åtgärder för att integrera långtidsförsjukskrivna och för personer med sjuk- och aktivitetsersättning förstärks bl.a. genom introduktionen av en rehabiliteringskedja med fasta hållpunkter för prövningen av arbetsförmågan och genom förtydligande av förmånsreglerna.

Slutligen tas för närvarande också fram ett underlag för regeringens framtida arbetsmiljöpolitik. Det är i detta sammanhang inte minst viktigt att den positiva utvecklingen med allt färre arbetsolyckor och arbetssjukdomar fortsätter.

4.1 Riktlinje 17 – Genomföra en sysselsättningspolitik som syftar till att uppnå full sysselsättning, förbättra kvaliteten och produktiviteten i arbetet och öka graden av social och territoriell sammanhållning

Regeringen fortsätter på den inslagna vägen i syfte att öka arbetskraftsutbudet och sysselsättningen samt motverka utanförskap. Den starka konjunkturen och det förbättrade arbetsmarknadsläget innebär att sysselsättningen ökar snabbt och att allt fler arbetslösa får jobb på den reguljära arbetsmarknaden. Trots den positiva utvecklingen får inte reformarbetet trappas ner. Allt för många personer i arbetsför ålder befinner sig fortfarande utanför arbetsmarknaden eller arbetar mindre än de skulle vilja.

Politiken ligger väl i linje med europeiska sysselsättningsstrategins övergripande mål; full sysselsättning, högre kvalitet och produktivitet i arbetet samt en stärkt social och regional sammanhållning.

Mål inom ramen för den europeiska sysselsättningsstrategin och utfall för Sverige

Målet att alla arbetslösa personer, innan arbetslöshetstiden uppgår till sex månader (ungdomar) respektive tolv månader (vuxna), ska erbjudas en nystart i form av utbildning, omskolning, arbetspraktik, anställning eller någon annan åtgärd som främjar anställbarheten, i lämpliga fall i kombination med fortlöpande stöd i sökande efter arbete.

År 2006 hade 9,9 procent av vuxna män och 7,8 procent av vuxna kvinnor inte fått någon nystart. För unga män var andelen 3,3 procent och för unga kvinnor 2,5 procent¹.

Målet att 25 procent av de långtidsarbetslösa senast 2010 ska delta i en aktiv åtgärd i form av utbildning, omskolning, arbetspraktik eller någon annan åtgärd som främjar anställbarheten, med målet att uppnå genomsnittet för de tre medlemsstater som har nått de bästa resultaten.

Under 2006 deltog 65,7 procent av männen och 63,9 procent av kvinnorna i någon aktiv åtgärd².

Målet att arbetsökande inom hela EU ska kunna ta del av alla lediga arbeten som anmäls till medlemsstaternas arbetsförmedlingar.

Under 2006 anmäldes alla lediga platser i Sverige till EURES-systemet.

Målet att den faktiska genomsnittsåldern för utträde från arbetsfmarknaden ska höjas med fem år på EU-nivå senast 2010 (jämfört med 59,9 2001).

Den faktiska genomsnittsåldern för utträde från arbetsmarknaden var 63,7 år³ 2005 jämfört med 61,8 år 2001, vilket innebär en höjning med 1,9 år.

Målet att minst 90 procent av alla barn mellan 3 år och den obligatoriska skolfåldern och minst 33 procent av alla barn under 3 år ska erbjudas barnomsorg senast 2010.

År 2006 var 84,5 procent av alla barn mellan 1 och 5 år inskrivna i förskola eller familjedaghem – 76,6 procent av alla barn mellan 1 och 3 år och 96,9 procent av alla barn mellan 4 och 5 år³.

Målet att i genomsnitt högst 10 procent av alla ungdomar inom EU ska lämna skolan i förtid.

År 2006 hade 10,7 procent av de unga kvinnorna och 13,3 procent av de unga männen i ålder 18–24 år högst fullgjort grundskola (ISCED-nivå 2) och deltog inte i vidare utbildning.

Målet att minst 85 procent av 22-åringarna inom EU ska ha genomgått gymnasieutbildning senast 2010.

Av de 22-åriga kvinnorna hade 88,6 procent genomgått gymnasieutbildning 2006, och för de 22-åriga männen var andelen 84,5 procent.

Målet att den genomsnittliga nivån för deltagande i livslångt lärande inom EU bör vara minst 12,5 procent av den vuxna befolkningen i arbetsför ålder (25–64 år).

År 2005 var andelen män och kvinnor i åldern 25–64 år som hade deltagit i någon form av utbildning under de senaste fyra veckorna 27,9 procent respektive 36,5 procent

¹ Källa: Arbetsmarknadsstyrelsen

² Preliminära data

³ Källa: Skolverket

Fler i arbete

Regeringens övergripande mål är att skapa förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag. Regeringen har sedan den tillträdde hösten 2006 vidtagit en rad kraftfulla åtgärder för att uppfylla de målsättningarna. Generella insatser

som gör det enklare och billigare att anställa genomförs för att öka efterfrågan på arbetskraft. Arbetsmarknadspolitiken reformeras för att tydliggöra arbetslinjen. Politiken ges ett tydligare fokus på jobb genom att matchningen mellan arbetsökanden och lediga jobb prioriteras liksom insatserna för dem som står allra längst ifrån arbetsmarknaden. Arbetslöshetsförsäkringen reformeras för att stärka dess roll som omställningsförsäkring så att den i större utsträckning bidrar till ökad sysselsättning.

Utvecklingen på arbetsmarknaden har under senare tid gått i rätt riktning och arbetsmarknadsläget har fortsatt att förbättras under 2007. Arbetslösheten har minskat kraftigt och sysselsättningsutvecklingen har varit särskilt stark sedan andra halvåret 2006. Andelen sysselsatta 16–64 år ökade från 73,9 procent 2005 till 74,5 procent 2006. Under första halvåret 2007 var 12,3 procent i åldrarna 16–24 år (11,8 procent av kvinnorna och 12,7 procent av männen) arbetslösa. Sysselsättningen har ökat för såväl kvinnor som män, utrikes födda och ungdomar.

Tabell 4. EU:s sysselsättningsmål och Sveriges resultat 2006, i procent

	Totalt	Män	Kvinnor	Äldre (55–64 år)
Sysselsättningsgrad, 15–64 år	73,1	75,5	70,7	69,6
EU:s mål 2010	70,0		60,0	50,0

Källa: Eurostat.

Det goda arbetsmarknadsläget har bidragit till att fler söker sig ut på arbetsmarknaden. Den senaste tiden har arbetskraftsutbudet ökat påtagligt, också som en följd av den demografiska utvecklingen, med en stor ökning av arbetskraften i framförallt åldersgruppen 20–24 år samt i åldersgruppen 60–64 år. Ökningen är en konsekvens både av att kohorterna blivit större och att de aktuella åldersgruppernas andel av arbetskraften har växt.

Tabell 5. Nationell sysselsättning och arbetslöshet 2006, i procent

	Totalt	Män	Kvinnor	Ungdomar (16–24 år)		
				Totalt	Män	Kvinnor
Sysselsättningsgrad, 16–64 år	74,5	76,8	72,1	44,0	43,5	44,6
Arbetslöshet, 16–64 år	5,4	5,5	5,2	13,7	14,6	12,8
Arbetslöshet (ILO:s definition) ¹	7,0	6,9	7,1	20,7	20,6	20,9

Källa: SCB och Eurostat.

¹ ILO:s definition av arbetslöshet ingår öppet arbetslösa samt heltidsstuderande som söker arbete. Åldersgruppen är 15–74 år.

Den totala arbetslösheten, dvs. summan av öppet arbetslösa och personer i arbetsmarknadspolitiska program, har sjunkit snabbt sedan andra halvåret 2006. Regeringens senaste prognos i budgetpropositionen för 2008 (prop. 2007/08:1) visar på en öppen arbetslöshet på 4,0 procent och en total arbetslöshet på 5,9 procent för 2008.

Regeringen har tagit ytterligare steg (se Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning 2006–2008, skr 2006/07:23) i syfte att anpassa den svenska statistiken till internationella rekommendationer för att därigenom öka jämförbarheten med övriga EU-länder. Tidigare definierades inte heltidsfjästudering som söker arbete som arbetslösa i den officiella arbetsmarknadsstatistiken, trots att detta är i enlighet med internationella rekommendationer. Sedan början av 2007 redovisar SCB arbetslösa i åldersgruppen 15–74 år enligt EU:s förordningar, vilket innebär att heltidsstudering som söker arbete inkluderas.

Den fortsatt höga efterfrågetillväxten i den svenska ekonomin skapar goda förutsättningar för ytterligare stigande sysselsättning. Resursutnyttjandet på arbetsmarknaden bedöms dock vara stigande och ett flertal indikatorer pekar på att bristen på arbetskraft blir allt mer påtaglig.

Produktivitet och kvalitet i arbetet

Den genomsnittliga produktivitetstillväxten har under perioden 2002–2006 varit ca 4 procent per år. Detta är över den trendmässiga, eller potentiella produktivitetstillväxten för Sverige. För år 2007 ligger prognosen betydligt lägre, med en produktivitetstillväxt om 0,8 procent, vilket delvis kan förklaras av att ekonomin befinner sig i en senare fas i konjunkturen (Konjunkturläget augusti 2007, Konjunkturinstitutet). För att stärka produktiviteten i den svenska ekonomin har regeringen föreslagit en rad åtgärder. Många av dessa presenteras i mikroekonomiska avsnittet ovan.

Arbetets organisation utgör en väsentlig faktor för produktivetsutveckling och tillvaratagande av medarbetarnas fulla förmåga. Regeringen menar att det är viktigt att betona att den goda arbetsplatsen inte bara har en arbetsmiljö som är fri från risker för att skadas eller drabbas av sjukdom. Det ska även finnas förutsättningar för de anställda att delta och utvecklas utifrån individuella förutsättningar.

Efter en ökning under de sista åren av 1990-talet och de första åren av 2000-talet var frekvensen anmälda arbetssjukdomar och arbetsolyckor 2006 tillbaka på den nivå som gällde i mitten av 1990-talet. De anmälda arbetssjukdomarna har under en fyraårsperiod minskat med 45 procent.

Frekvensen av arbetsolyckor är mycket högre för EU15 än Sverige, särskilt för män där nivån är drygt tre gånger högre. Motsvarande för kvinnor är att EU15 har drygt två gånger högre nivå. Antalet dödsolyckor per 100 000 sysselsatta uppgick till 1,6 personer under 2006. Som en jämförelse var genomsnittet för EU15 2004 2,5 personer.

Det är viktigt att den positiva utvecklingen med allt färre arbetsolyckor och arbetssjukdomar fortsätter varför regeringen under 2007 påbörjat ett arbete med att ta fram ett underlag för regeringens framtida arbetsmiljöpolitik (se riktlinje 21).

Social sammanhållning

En arbetsmarknad på vilken alla har möjlighet att aktivt delta är en förutsättning för att öka den sociala delaktigheten i samhället. Samtidigt är en hög grad av delaktighet och social sammanhållning en förutsättning för ett högt och långsiktigt arbetskraftsdeltagande. Våren 2007 presenterade regeringen sin nationella strategirapport för social trygghet och delaktighet. Rapporten innehåller nationella strategier för pensioner, hälso- och sjukvård samt äldreomsorg. Vidare innehåller den en nationell handlingsplan för social delaktighet som syftar till att bekämpa fattigdom och social utestängning. Handlingsplanen har fyra prioriterade målsättningar; att främja arbete och utbildning för alla, öka integrationen, motverka hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden samt att stärka grupper i särskilt utsatta situationer.

Sveriges förslag till nationellt strukturfondsprogram för regional konkurrenskraft och sysselsättning antogs av Europeiska kommissionen i september 2007. Bidraget från Europeiska socialfonden uppgår till 691,5 miljoner euro för perioden 2007–2013. Nationell medfinansiering med samma belopp tillkommer.

Det övergripande målet för det nationella strukturfondsprogrammet är ökad tillväxt genom ett ökat arbetskraftsutbud (ca 70 procent av medlen) samt en god kompetensförsörjning (ca 30 procent av medlen). Programmet har ett stort fokus på att motverka utanförskapet och ska bidra till att uppfylla Lissabonstrategin. Adekvat kompetens i företag samt bättre integration ska särskilt prioriteras i programmet, liksom ungas etablering i arbetslivet. Transnationell samverkan är möjlig inom programmet.

Inom ramen för programmet ska regionala planer utarbetas för de åtta geografiska områden som har definierats i den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning. Vid utarbetandet av de regionala planerna bör förhållanden i utsatta stadsdelar i storstäder och större städer samt de gles befolkade områdena i norra Sverige beaktas.

Viktiga kriterier i programgenomförandet är att projekten ska främja: lärande miljöer, innovation, samverkan och strategiskt påverkansarbete.

Regional sammanhållning

Enligt indikatorn för regionala skillnader – missgynnade regioner (NUTS II) – finns i Sverige inga missgynnade regioner i termer av sysselsättning och arbetslöshet. De regionala skillnaderna i sysselsättning och arbetslöshet är relativt små i Sverige sett i ett europeiskt perspektiv även om regionala skillnader

förekommer i Sverige. Under 2006 var sysselsättningsgraden (16–64 år) högst i Kronobergs län, 79,7 procent, och lägst i Gävleborgs län, 71,3 procent. Skillnaden mellan län med högsta respektive lägsta sysselsättningsgrad har minskat med en procentenhet mellan 2005 och 2006. De lokala skillnaderna är större än de regionala. Den genomsnittliga sysselsättningsgraden i de 24 stadsdelarna i storstadsregionerna som omfattas av lokala utvecklingsavtal för att bryta segregationen och skapa hållbar tillväxt förutsättningar mellan 1999 och 2006 var 51,1 procent. Utvecklingen i sysselsättningsnivå mellan 1998 och 2005 har varit positivt i 20 av de 24 stadsdelarna.

I den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013 (se riktlinje 10) – som ligger till grund för genomförandet av EG:s strukturfonder och är vägledande för regionala tillväxtprogram och för nationella myndigheter – identifierar regeringen kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud som en av fyra nationella prioriteringar. Det handlar bland annat om insatser för att:

- främja sådan kompetensutveckling som säkerställer en omställning av redan sysselsatta så att de inte riskerar arbetslöshet på grund av att de inte har efterfrågad kompetens,
- genom otraditionella insatser underlätta för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden att träda in och stanna kvar på arbetsmarknaden,
- förebygga och motverka diskriminering och utestängning på arbetsmarknaden,
- genom innovativa insatser förebygga långtidssjukskrivningar och underlätta en återgång till arbete för personer som är eller har varit långtidssjukskrivna.

Av den totala finansieringen för de regionala tillväxtprogrammen under 2006, 26,1 miljarder kronor, har staten medfinansierat 54 procent vilket motsvarar ca 14 miljarder kronor, varav 18 procent via länsarbetsnämnderna.

Arbete mot utanförskap

Bidrag från Nätverket mot utanförskap

Nätverket mot utanförskap (NMU) samlar företrädare från ett 40-tal organisationer och nätverk, som är verksamma inom det sociala området. Nätverket är ett forum för dialog och erfarenhetsutbyte mellan organisationer som arbetar med utsatta grupper. Här finns den sociala ekonomin, brukar- och frivilligorganisationer, trossamfund, handikapprörelsen, invandrарorganisationer m.fl. Nätverket följer noggrant genomförandet av Lissabonstrategin när det gäller den sociala dimensionen och bidrar till den svenska strategirapporten för social delaktighet.

NMU har under året verkat för att använda Lissabonstrategin på det lokala planet i Stockholm, Göteborg, Örebro och Gävle genom att involvera nätverkets lokala

organisationer och andra aktörer. Social utestängning har varit den samlande utgångspunkten. Lissabonstrategins målsättningar och uppnådda resultat har presenterats och kopplats till den svenska handlingsplanen för social delaktighet.

Det har varit olika fokus vid dessa lokala aktiviteter. De ideella organisationernas roll för att mobilisera medborgarna, de sociala företagens roll för arbetsintegration och utbildning för grupper som står långt från arbetsmarknaden, boendefrågor samt skuldsanering för personer som råkat i ekonomiska trångmål har varit viktiga teman.

De lokala aktiviteterna har också inneburit att kommunala beslutsfattare och myndigheter blivit medvetna om Lissabonstrategin. En process har påbörjats med ambitionen att åstadkomma lokalt anpassade handlingsplaner för social delaktighet. De lokala aktiviteter som Nätverket mot utanförskap startat är nödvändiga för att Lissabonstrategin ska bli synlig och verkligen kunna få någon reell betydelse för enskilda människor. I samverkan mellan privata och offentliga aktörer kan det sociala utanförskapet motverkas.

Processen kan också ses som en del i den dialog mellan staten och de ideella organisationerna som staten nyligen inlett.

4.2 Riktlinje 18 – Främja en livscykelinriktad syn på arbete

Regeringen prioriterar fortsatta insatser för att öka arbetskraftsutbudet över livscykeln och minska utanförskapet. Det förutsätter smidiga övergångar och effektiv omställning mellan olika skeden i livet. Den ekonomiska utvecklingen i Sverige med en stark efterfrågan har under senaste året förbättrat arbetsmarknadsläget och lett till ett fortsatt ökat arbetskraftsutbud (se riktlinje 17). Många ungdomar har emellertid svårt att etablera sig på arbetsmarknaden, särskilt de som saknar fullständiga betyg från gymnasiet, och många äldre lämnar arbetslivet i förtid. Vidare står många människor utanför arbetskraften på grund av sjukdom. Att framgångsrikt hantera dessa utmaningar är nödvändigt i perspektiv av kommande demografiska förändringar.

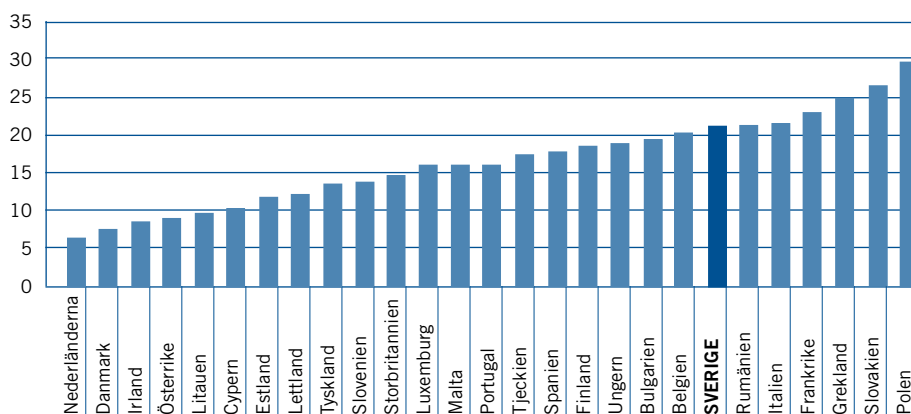
I Europiska kommissionens bedömning av Sverige i framstegsrapporten från december 2006 pekar kommissionen på bl.a. behovet av fortsatta insatser för att öka sysselsättningen bland ungdomar och för att långtidssjukskrivna ska återgå till arbete. Regeringen delar den uppfattningen. I Sveriges handlingsprogram 2006–2008 redovisar regeringen ett brett paket av åtgärder för att underlätta inträdet på arbetsmarknaden för ungdomar, främja ett längre arbetsliv, minska sjukfrånvaron samt att skapa lika villkor och möjlighet för kvinnor och män att delta i arbetslivet och kombinera familjeliv med arbetsliv.

Ungdomsinsatser

Arbetslösheten bland ungdomar i Sverige är högre än vad som gäller för andra åldersgrupper och ligger även på en hög nivå jämfört med andra EU-länder. Under första halvåret 2007 var 11,1 procent i åldrarna 16–24 år (10,5 procent av kvinnorna och 11,7 procent av männen) arbetslösa. Den positiva utvecklingen på arbetsmarknaden under det senaste året har emellertid särskilt gynnat ungdomar 16–24 år. Under första halvåret 2007 har sysselsättningsgraden ökat och arbetslösheten minskat mer bland ungdomar 16–24 år än i andra åldersgrupper. Under första halvåret 2007 var 43,7 procent av 16–24-åringarna sysselsatta (44,1 procent kvinnor och 43,4 procent män).

Att arbetslösheten bland ungdomar är högre än i andra grupper har flera orsaker. Ungdomars ofta begränsade arbetslivserfarenhet i kombination med höga anställningskostnader, som i alltför liten utsträckning tar hänsyn till ungdomars förutsättningar, kan eventuellt försvåra för ungdomar att få fotfäste på arbetsmarknaden. Många ungdomar lämnar dessutom gymnasieskolan med kunskaper som inte är gångbara på arbetsmarknaden som en följd av brister i skolväsendet (se riktlinje 23 och 24). De generella åtgärder som regeringen vidtar i omläggningen mot en mer effektiv arbetsmarknadspolitik kan förväntas bidra till att komma tillrätta med en del av dessa problem. Av de ca 11 500 nystartsjobb som tillkommit sedan dessa infördes den 1 januari i år har ca 18 procent gått till ungdomar under 25 år, varav 25 procent till kvinnor och 75 procent till män. Ungdomar kvalificerar efter sex månaders arbetsökande på heltid, övriga grupper som omfattas av nystartsjobben kvalificerar efter 12 månader.

Diagram 1: Arbetslösheten bland ungdomar 15-24 år, 2006, i procent

Källa: Eurostat

Regeringen har emellertid också påbörjat genomförandet av ett reformpaket mot ungdomsarbetslösheten. Syftet är att öka efterfrågan på ungas arbetskraft och stärka incitamenten för unga att arbeta eller utbilda sig.

Den s.k. jobbgarantin för ungdomar 16–24 år som redovisades i Sveriges handlingsprogram 2006–2008 föreslås träda ikraft den 1 december 2007 (prop. 2006/07:118). Jobbgarantin avser ungdomar som har varit inskrivna vid arbetsförmedlingen i tre månader. Under en inledande period ska deltagaren få intensifierat stöd i sitt jobbsökande varefter matchningsarbetet kombineras med förstärkta insatser som t.ex. praktik eller utbildning. Ersättningen utformas på ett sådant sätt att ungdomar hellre ska välja reguljära studier än arbetslöshet. Deltagande i jobbgarantin begränsas till högst 15 månader, dock längst tills dess att deltagaren fyller 25 år.

Den tidigare aviserade halveringen av arbetsgivaravgiften och den allmänna löneavgiften (med undantag för ålderspensionsavgiften som betalas helt) för 18–24-åringar trädde i kraft den 1 juli 2007 (prop. 2006/07:84). Detta innebär att lönekostnaden sänks med 11,11 procentenheter för anställda och med 10,46 procentenheter för egenföretagare.

Regeringen avser att satsa ytterligare medel på lärlings- och yrkesutbildning (se riktlinje 23 och 24).

Regeringen avser att stimulera ungdomar som bor i hushåll som är beroende av kommunalt försörjningsstöd att arbeta extra vid sidan av studierna. Det ska ske genom enhetliga regler för hur höga inkomster dessa ungdomar får ha utan att försörjningsstödet till familjen minskas.

Arbetsmarknadsverket har under 2007 inlett en nationell satsning för att underlätta ungas etablering på arbetsmarknaden. Satsningen ska pågå under tre år och därefter bli en del av Arbetsförmedlingens ordinarie verksamhet. Bland annat kommer informationsinsatser mot relevanta målgrupper att göras.

Den europeiska ungdomspakten – nytt fokus på den lokala nivån

Genomförandet av den europeiska ungdomspakten i Sverige fortsätter. Stora satsningar har under året gjorts inte minst på utbildnings- och sysselsättningsområdet. Insatser i enlighet med målsättningarna för ungdomspakten redovisas under riktlinjerna 15, 17, 18, 20, 23 och 24. EU:s ungdomsministrar underströk i rådsslutsatser i februari 2007 vikten av att arbeta med lokala och regionala strategier för att uppnå målen i ungdomspakten.

Ungdomsstyrelsen redovisade på regeringens uppdrag i augusti 2007 rapporten "Från EU-politik till lokala initiativ – hur den europeiska ungdomspakten och EU:s ungdomspolitiska mål kan förverkligas lokalt". Rapporten har tagits fram i dialog med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Landsrådet för Sveriges ungdoms-

organisationer och Sveriges ungdomsråd (en paraplyorganisation för lokala ungdomsråd).

En av Ungdomsstyrelsens viktigaste uppgifter är att stödja kommunerna i deras utveckling av en lokal ungdomspolitik. I den aktuella rapporten lämnar Ungdomsstyrelsen förslag till hur myndigheten ytterligare kan bidra till att stödja kommunernas arbete för att förverkliga målen i den europeiska ungdomspakten. Förslagen bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Regeringen har också i förslaget till nytt socialfondsprogram för perioden 2007–2013 berett nya möjligheter för stärkta insatser på lokal och regional nivå för att främja ungas etablering på arbetsmarknaden.

Ett längre arbetsliv

Arbetskraftsdeltagandet bland äldre kvinnor och män i Sverige är generellt sett högt i ett internationellt perspektiv. Första halvåret 2007 uppgick arbetskraftsdeltagandet bland personer 55–64 år till 72,5 procent (69,2 för kvinnor och 75,8 för män). I Sveriges handlingsprogram 2006–2008 presenterade regeringen en rad åtgärder, bl.a. så kallade nystartsjobb, samt skattelättnader för dem som fyllt 65 år, som syftar till att stimulera arbetsgivare att anställa äldre och äldre att jobba längre. Av de nystartsjobb som tillkommit sedan dessa infördes den 1 januari i år har cirka 20 procent gått till personer över 55 år varav cirka en tredjedel kvinnor. Ytterligare åtgärder vidtas.

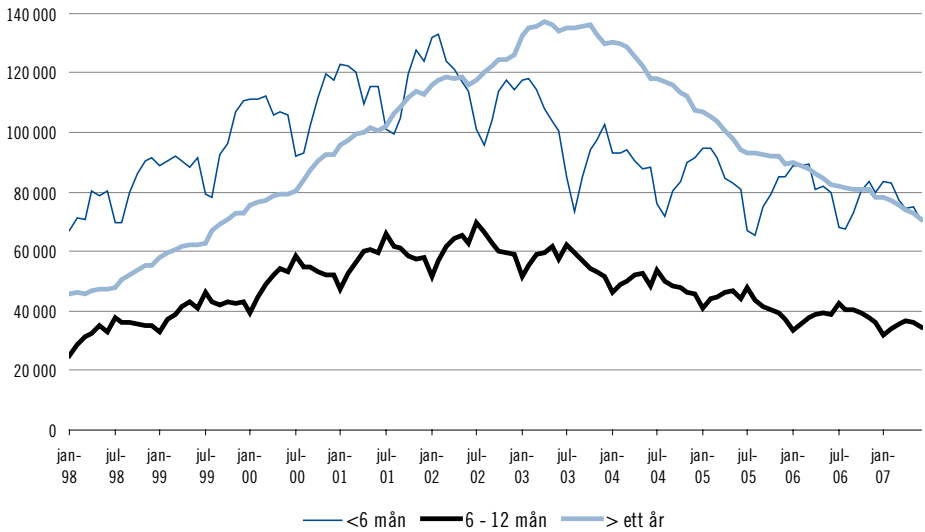
Den 1 januari 2007 slopades den särskilda löneskatten om cirka 16 procent på förvärvsinkomster för dem över 65 år som omfattas av det nya ålderspensions-systemet. Från årsskiftet 2008 slopas också den särskilda löneskatten för dem födda före 1938, som inte omfattades av 2007 års reform.

För att göra det mer lönsamt att arbeta och förbättra den ekonomiska situationen för de sämst ställda pensionärerna ändras reglerna för bostadstillägget för pensionärer fr.o.m. den 1 januari 2008. Förändringen innebär att alla som förvärvsarbetar och är berättigade till bostadstillägget kommer att få behålla en större andel av detta när arbetsinkomsten ökar.

Minskad sjukfrånvaro

Sjukförsäkringen ska ge trygghet åt den som drabbas av sjukdom eller skada. Samtidigt ska den ge motiv och möjlighet till att återgå till arbete. Det är regeringens uppfattning att det behövs en genomgripande förändring av det sätt på vilket många personer med arbetsrelaterade problem och hälsoproblem får hjälp att komma tillbaka i arbete. Sjukförsäkringen måste reformeras så att den stödjer arbetslinjen och ger ökade drivkrafter för återgång i arbete.

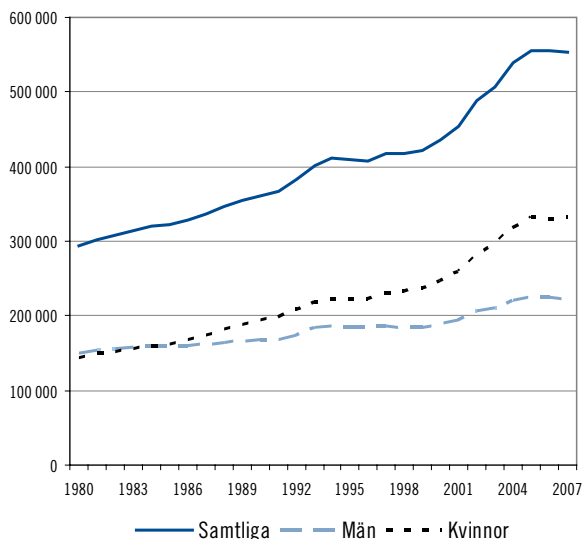
Diagram 2: Antalet pågående sjukfall, månadsvis jan 1998 – juni 2007

Källa: Socialdepartementet

Antalet sjukskrivna uppgick vid utgången av juni 2007 till 175 000 personer. Det totala antalet personer med sjuk- och aktivitetsersättning (f.d. förtidspension/sjukbidrag), en ersättning som kan beviljas då arbetsförmågan på grund av sjukdom anses vara varaktigt nedsatt eller nedsatt under en längre period, uppgick i juli 2007 till cirka 553 000. Antalet sjukskrivna har minskat sedan några år tillbaka (se diagram 2), såväl bland korta som långa sjukfall. Antalet personer som beviljats sjuk- eller aktivitetsersättning har däremot i princip ökat från år till år. Det är först under det senaste året som antalet i denna grupp har börjat minska, om än marginellt. Bland de pågående sjukfallen och bland dem som har beviljats sjuk- och aktivitetsersättning är cirka 60 procent kvinnor. En oroväckande trend är att antalet ungdomar som beviljas sjuk- och aktivitetsersättning har fortsatt att öka under de senaste åren. I dag får sammanlagt drygt 12 procent av befolkningen i åldrarna 20–64 år ersättningar relaterade till ohälsa.

Diagram 3. Antalet personer beviljade sjuk- eller aktivitetsersättning (f.d. förtidspension/sjukbidrag)

Källa: Socialdepartementet

I Sveriges handlingsplan för tillväxt och sysselsättning 2006-2008 presenterades ett antal reformer av regelsystemet för sjukförsäkringen syftande till att öka drivkrafterna att återgå i arbete och stärka arbetslinjen. Arbetslinjen ligger fast. Genom ett samlat åtgärds paket som regeringen presenterade i budgetpropositionen för 2008 kommer arbetslinjen att stärkas ytterligare.

Arbete pågår för att utveckla nationella försäkringsmedicinska riktlinjer för sjukskrivning, vilka ska vara ett beslutsstöd vid bedömning av försäkrades arbetsförmåga vid sjukdom och sjukskrivning.

Inkomsttaket i sjukförsäkringen har från årsskiftet 2006/2007 återställts från tio till sju och ett halvt prisbasbelopp i syfte att stärka drivkrafterna att återgå i arbete (prisbasbeloppet uppgår 2007 till 40 300 kronor).

För att öka möjligheterna på arbetsmarknaden för kvinnor och män med nedsatt arbetsförmåga och för att minska kostnaderna för enskilda arbetsgivare har arbetsgivarnas medfinansiering av sjukpenningkostnaderna avskaffats.

Viktningen av arbetsinkomster vid beräkning av bostadstillägg till personer med sjuk- eller aktivitetsersättning ändras fr.o.m. den 1 januari 2008 från 80 procent till 50 procent. Detta förbättrar denna grupps ekonomiska förutsättningar och minskar margineffekterna så att det blir mer lönsamt att arbeta (se också under "Ett längre arbetsliv").

Regeringen föreslår att sammanlagt 3,4 miljarder kronor avsätts under åren 2008–2010 för att förbättra framför allt den arbetsplatsinriktade rehabiliteringen och den medicinska rehabiliteringen.

Regeringen avser att komplettera den nuvarande vårdgarantin inom hälso- och sjukvården med en rehabiliteringsgaranti för evidensbaserade medicinska rehabiliteringsinsatser i syfte att åstadkomma en återgång till arbete.

Regeringen vill att individens funktionsförmåga ska tillmätas större betydelse vid bedömningen av arbetsförmåga. De bedömningskriterier som används inom socialförsäkringen och arbetsmarknadspolitiken liksom metoder för att bedöma funktionsförmåga måste enligt regeringen bli mera enhetliga. Regeringen kommer därför inom snar framtid att se över dessa frågor.

I syfte att ge fler personer förutsättningar att återfå arbetsförmåga och återgå i arbete avser regeringen att snarast påbörja en försöksverksamhet gällande privat jobbförmedling. Företagen bör ges stort utrymme att välja de insatser som anses nödvändiga i de enskilda fallen, det kan handla om t.ex. stödjande insatser eller renodlad jobbförmedling. Särskilda insatser för ungdomar ska prövas och utvärderas i denna försöksverksamhet.

Reglerna för sjuk- och aktivitetsersättning ska ses över i syfte att bl.a. förbättra prövningen av rätten till ersättningen, förtydliga kvalifikationskraven för att vara berättigad till sjukersättning och öka de ekonomiska drivkrafterna för att pröva förvärsarbete. Perioden då den försäkrade kan pröva att förvärsarbete med både ersättning från försäkringen och lön ska t. ex. förlängas. Det totala beloppet som utbetalas ska dock vara detsamma, dvs. ett lägre belopp betalas ut under en längre tid.

Från och med 1 januari 2008 införs särskilda nystartsjobb, s.k. nyfriskjobb, för dem som sedan minst ett år på heltid fått ersättning från sjukförsäkringen i form av sjukpenning, rehabiliteringspenning eller sjuk- och aktivitetsersättning. Nyfriskjobben syftar till att sänka kostnaden vid anställning av långtids-sjukskrivna. Nedsättningen av arbetsgivaravgiften i nyfriskjobben motsvarar i de flesta fall dubbelt så mycket som i nystartsjobben.

Den nuvarande processen för att pröva en persons arbetsförmåga vid sjukdom är ofta långsam och passiviserande. Processen ska därför ersättas av en rehabiliteringskedja med preciserade tidsgränser för de olika momenten vid prövningen.

Regeringen kommer att föreslå en fast tidsgräns för rätten till sjukpenning så att förmånen endast i undantagsfall ska kunna betalas ut under längre tid än 12 månader. Om arbetsförmågan fortfarande är nedsatt efter denna tidsgräns ska en annan form av sjukpenning med lägre ersättning kunna beviljas.

Lika villkor för kvinnor och män på arbetsmarknaden

I jämförelse med andra länder i Europa är arbetskraftsdeltagandet bland kvinnor, både med och utan barn, högt i Sverige. Av strategisk vikt för att öka det redan

höga arbetskraftsutbudet över livscykeln är åtgärder som på kortare och längre sikt stärker föräldrars ställning på arbetsmarknaden och skapar lika villkor och möjligheter för kvinnor och män att delta i arbetslivet utan att behöva välja bort möjligheten att bilda familj. En nyckelfaktor i sammanhanget är en tillgänglig, väl utbyggd förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg av god kvalitet för såväl förskolebarn som skolbarn.

Sverige har sedan länge uppnått de riktvärden som har fastställts inom ramen för den europeiska sysselsättningsstrategin när det gäller förskoleverksamheten. År 2006 var 84,5 procent av alla barn mellan 1 och 5 år inskrivna i förskola eller familjedaghem – 76,6 procent av alla barn mellan 1 och 3 år och 96,9 procent av alla barn mellan 4 och 5 år, enligt Skolverket. Det kan jämföras med målet inom ramen för den europeiska sysselsättningsstrategin, att minst 90 procent av alla barn mellan 3 år och den obligatoriska skolåldern och minst 33 procent av alla barn under 3 år ska erbjudas barnomsorg senast 2010.

Den 1 juli 2007 infördes skattelättnader vid köp av hushållstjänster. Reformen innebär att kostnaden för att köpa hushållstjänster under vissa förutsättningar sänks med 50 procent (se riktlinje 1–3). Ett av syftena är att förbättra förutsättningarna för att kvinnor och män ska kunna kombinera arbetsliv och familjeliv på lika villkor. Reformen förväntas innebära att kvinnor kan öka sitt förvärvsarbete.

Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2007 en familjepolitisk reform. De bärande utgångspunkterna för reformen är möjlighet till införande av kommunalt vårdnadsbidrag, jämställdhetsbonus, barnomsorgspong och ökat pedagogiskt uppdrag i förskolan. Regeringen aviserar i budgetproposition för 2008 att möjlighet till kommunalt vårdnadsbidrag samt jämställdhetsbonus införs den 1 juli 2008. Jämställdhetsbonus kan utgå med 3 000 kronor per månad och tillförs föräldern i form av en skattelättnad på skattekontot. Bonusen ger ett starkt incitament att dela föräldrapenningen lika och stärker motiven till återgång i arbete. Därigenom förbättras förutsättningarna för jämställdhet och en stärkt relation mellan barnet och båda föräldrarna samtidigt som osakliga löneskillnader motverkas.

Fortsatta satsningar i linje med den europeiska jämställdhetspakten

Arbetet för att genomföra den europeiska jämställdhetspakten fortsätter. Flera insatser görs under 2007 och 2008 för att stärka kvinnors ställning på arbetsmarknaden och underlätta för kvinnor och män att förena förvärvsarbete och föräldraskap. En jämställdhetsbonus införs 1 juli 2008 som skapar bättre förutsättningar för föräldrar att dela lika på föräldraledigheten och stimulerar återgång i arbete. Hur stor bonusen blir för den enskilde styrs dels av förvärvsinkomsten, dels av i vilken utsträckning föräldrarna delar på föräldrapenningen.

Regeringen satsar kraftfullt för att främja kvinnors företagande, bland annat genom ett treårigt program för information, rådgivning och affärsutveckling. Den 1 juli 2007 infördes också en lagändring som ökar utrymmet för eget företagande inom välfärdsområdet som nu huvudsakligen drivs i offentlig regi. Fler arbetsgivare att välja på inom t.ex. sjukvård och barnomsorg kan bidra till bättre arbetsvillkor och bättre löneutveckling också i kvinnodominerade yrken. Syftet med den skattereduktion för hushållsnära tjänster som infördes den 1 juli 2007 är att möjliggöra för kvinnor och män att öka sin tid på arbetsmarknaden och underlätta för dem att förena arbete och familjeliv. För att skapa förutsättningar för analys, uppföljning och samordning av insatserna avser regeringen att under 2008 utarbeta en samlad strategi när det gäller jämställdhet på arbetsmarknaden och i näringslivet.

Regeringen förstärker under 2008 sina insatser för att öka andelen kvinnor som chefer i staten. Detta är ett led i strävan att nå målet att år 2010 ha åtgärdat de oförklarliga löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten.

Insatser med koppling till jämställdhetspakten presenteras under riktlinjerna 1-3, 15, 18, 19 och 22.

4.3 Riktlinje 19 – Sörja för en arbetsmarknad som är öppen för alla, göra arbete mer attraktivt och göra arbete lönsamt för arbets sökande, även för mindre gynnade personer och personer utanför arbetskraften

Regeringens arbetsmarknadspolitik består till stora delar av insatser som ökar arbetsutbudet och efterfrågan på personer som har stått utanför arbetsmarknaden en lång tid men innehåller även åtgärder för att förbättra matchningen mellan lediga jobb och arbets sökande. Politiken syftar till att minska utanförskapet och förbättra arbetsmarknadens funktionssätt och till att stärka hållbarheten i de offentliga finanserna.

Drivkrafter för arbete

Att stärka drivkrafterna till arbete och därmed öka arbetsutbudet och sysselsättningen, är en av regeringens viktigaste uppgifter.

Regeringens skattepolitik är bland annat inriktad på att det ska bli mer lönsamt att arbeta. Sedan årsskiftet 2006/2007 finns därför ett s.k. jobbskatteavdrag som gör det mer lönsamt att arbeta för dem som står utanför arbetsmarknaden men det bidrar också, genom sänkta marginalsatser, till ett ökat arbetsutbud från dem som redan har ett arbete. Som ett led i ansträngningarna att ytterligare stimulera arbetsutbudet och därmed öka sysselsättningen föreslår regeringen i budgetpropositionen 2008 ett förstärkt jobbskatteavdrag från och med januari 2008 (se riktlinje 1-3).

Arbetslöshetsförsäkringen ska vara en omställningsförsäkring vid kortare perioder av arbetslöshet. De tidigare aviserade och nu genomförda förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen syftar till att stärka försäkringens roll som omställningsförsäkring och bidra till att människor snabbare kommer tillbaka till arbete.

Kravet på arbete för att kvalificera till arbetslöshetsersättning har höjts och arbetets omfattning har fått ökad betydelse vid fastställande av nivån på arbetslöshetsersättningen.

Arbetslöshetsersättningen lämnas under högst 300 dagar eller 450 dagar för föräldrar till barn under 18 år. Möjligheterna till förlängd ersättningsperiod har avskaffats. Ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen har sänkts från 80 procent till 70 procent av inkomsten efter 200 dagar med arbetslöshetsersättning. Den förhöjda dagpenningen som tidigare lämnades under de 100 första dagarna har avskaffats. Vuxna personer som saknar arbete efter 300 dagar med arbetslöshetsersättning erbjuds en plats i Jobb- och utvecklingsgarantin i vilken ersättning lämnas med högst 65 procent av tidigare inkomst. För föräldrar som har barn under 18 år finns möjlighet att frivilligt delta i jobb- och utvecklingsgarantin efter 300 ersättningsdagar. Försörjningen under arbetslöshet (arbetslöshetsersättning) och under deltagande i arbetsmarknadspolitiska program (aktivitetsstöd) har samordnats så att sammanlagt högst 300 ersättningsdagar (450 dagar för föräldrar) lämnas oavsett om det är arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd som har uppburits. Därutöver har graden av egenfinansiering av arbetslöshetsförsäkringen ökat. (Se Sveriges handlingsplan för tillväxt och sysselsättning 2006–2008.)

Regeringen har tillsatt en särskilt utredare med uppdraget att föreslå hur den nuvarande arbetslöshetsförsäkringen ska omformas till en obligatorisk försäkring. (dir. 2007:100).

Regeringen avser att ytterligare stärka drivkrafterna för fackförbund att vara ansvarsfulla i löneförhandlingarna och för arbetslöshetskassorna att öka kontrollen av felaktiga utbetalningar. Från den 1 juli nästa år kommer avgifterna till arbetslöshetsförsäkringen att tydligare kopplas till utgifterna. En ny avgift, arbetslöshetsavgift, kommer att ersätta den tidigare s.k. förhöjda avgiften. Den nya arbetslöshetsavgiften kommer att motsvara 33 procent av arbetslöshetskassans utbetalningar av inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning.

Möjligheten att uppbära arbetslöshetsersättning vid deltidsarbetslöshet kommer att begränsas. I dagens system kan hela ersättningsperioden om 300 ersättningsdagar (450 för föräldrar till barn under 18 år) användas vid deltidsutfyllnad. För en person som arbetar 80 procent innebär det att ersättningsdagarna räcker i nästan sex år. I det nya systemet kan endast 75 ersättningsdagar inom ersättningsperioden om 300 dagar (450 för föräldrar till barn under 18 år) användas till deltidsutfyllnad. Ensamstående föräldrar med försörjningsansvar

för barn under 18 år kommer att erbjudas deltidssysselsättning inom jobb- och utvecklingsgarantin sedan de 75 ersättningsdagarna har förbrukats, de erhåller då aktivitetsstöd för den tiden.

Vidare avser regeringen att ge dem som varit deltidsarbetslösa längre än två år och går upp till heltidsanställning möjlighet att kvalificera till nystartsjobb. Möjligheten gäller tillfälligt under 2008. Nystartsjobbet kan vara i högst ett år. Nedsättningen av arbetsgivaravgifter bör i detta fall vara hälften så stor som den vid ordinarie nystartsjobb.

För att stärka sysselsattas drivkrafter att byta jobb utan mellanfliggande arbetslöshetsperiod införs ytterligare två karensdagar i arbetslöshetsförsäkringen.

Som tidigare nämnts i denna rapport och som lyftes fram i fjolårets handlingsprogram, har regeringen infört nystartsjobb som syftar till att påtagligt sänka tröskeln för att nyanställning av personer som står långt från arbetsmarknaden. Regeringen avser nu att utvidga nystartsjobben till att även omfatta den offentliga sektorn, vilket kommer t.ex. vård och omsorg till del. Därmed öppnas ännu en väg till arbete, inte minst för många kvinnor.

En arbetsmarknad öppen för alla

Regeringens jobbpolitik är inriktad på åtgärder som stimulerar såväl utbudet som efterfrågan på arbetskraft för personer som står långt från arbetsmarknaden. Omläggningen av arbetsmarknadspolitiken innebär dessutom att huvuddelen av de resurser som finns tillgängliga för arbetsmarknadspolitiska program riktas mot dem som står längst från arbetsmarknaden.

Det kraftiga ökningen av sysselsättningen som skett och fortfarande sker återspeglas också i utvecklingen av de utrikes föddas sysselsättning. För utrikes födda män, 16–64 år, är ökningen mellan 2005 och 2006 t.o.m. större än för inrikes födda män medan sysselsättningen för utrikes födda kvinnor inte haft en lika gynnsam utveckling. Detta ger en sammanlagd ökning av ungefär samma storlek för inrikes som för utrikes födda.

Tabell 6. Sysselsatta utrikes/inrikes födda mellan 16 och 64 år, 2005 och 2006, procent

	2005	2006
Kvinnor födda i Sverige	74,2	74,7
Kvinnor födda utomlands	58,7	58,6
Män födda i Sverige	77,8	78,6
Män födda utomlands	64,8	66,4

Källa: Statistiska centralbyrån

Skillnaderna i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda – som är större för kvinnor än för män – består och var 2006 12,2 procentenheter för män och 16,1 för kvinnor. De utrikes födda människors sysselsättningsgrad var för åldrarna 16-64 år 66,4 procent medan den för kvinnorna uppgick till 58,7 procent av arbetskraften. Även de stora skillnaderna i arbetslöshet består. Arbetslösheten för utrikes födda var 2006 mer än dubbelt så hög som för inrikes födda. Ungdomar som är utrikes födda har som grupp en sämre situation när det gäller etablering på arbetsmarknaden än jämnåriga svenskfödda ungdomar.

I Sveriges handlingsplan för tillväxt och sysselsättning 2006–2008 presenterades såväl generella som mer riktade åtgärder för att stärka utrikes föddas ställning på arbetsmarknaden. Genom nystartsjobben, som introducerades i januari 2007, minskar arbetsgivarens kostnader för att anställa personer som inte arbetat under lång tid. Omkring en tredjedel av de drygt 11 500 som hittills fått ett nystartsjobb är födda utomlands. Regeringen presenterade i den ekonomiska vårpropositionen 2007 en samlad integrationspolitisk satsning för att påskynda arbetsmarknadsinträdet för personer med utländsk bakgrund.

Så kallade instegsjobb infördes vid halvårsskiftet 2007. Instegsjobb är en subventionerad anställning inom privat eller offentlig sektor. Anställningen är kopplad till deltagande i eller uppnådda resultat inom svenskundervisning för invandrare. Instegsjobben är riktade till asylsökande som har fått uppehållstillstånd, kvotflyktingar och anhöriginvandrare under de första 18 månaderna efter uppehållstillstånd. Lönesubventionen uppgår till 50 procent av lönekostnaden i offentlig sektor och 75 procent för privata arbetsgivare och offentliga arbetsgivare som bedriver affärsverksamhet.

Arbetsförmedlingens resurser för yrkesbedömning har förstärkts med 25 miljoner kronor under 2007 och därefter 10 miljoner kronor per år mellan 2008 och 2010.

Regeringen avser att undersöka möjligheterna att införa en stimulansersättning för dem som når godkända kunskaper i svenska respektive finner ett arbete inom viss tid efter det att de har fått uppehållstillstånd.

En särskild utredare har fått i uppdrag att lämna förslag på hur ansvar och finansiering av flyktningmottagande och insatser för nyanlända kan utformas så att de sammantaget stärker kommunernas, statliga myndigheters och andra aktörers incitament att verka för ett snabbt inträde på arbetsmarknaden för den nyanlända samt stärker individens incitament till egen försörjning. Utredaren ska lämna sitt förslag 2 juni 2008.

I syfte att stärka det regionala samarbetet flyttades ansvaret för förhandlingar om kommunplatser över till länsstyrelserna den 1 juli i år i samband med nedläggningen av Integrationsverket. Strävan ska vara att i första hand träffa överenskommelser med kommuner som uppfyller villkoret om en god arbetsmarknad inom pendlingsavstånd.

För att underlätta mottagandet av flyktingar i kommuner i regioner med god arbetsmarknad och skapa tydliga ekonomiska incitament som påskyndar etableringen av flyktingar på arbetsmarknaden, infördes från och med den 1 januari 2007 en extra ersättning till kommunerna som delvis är prestationsbaserad.

Regeringen har gett Valideringsdelegationen i uppdrag att under perioden 1 juli–30 november 2007 initiera och leda en pilotverksamhet för att validera minst 500 personers utländska yrkeskompetens, enligt branschmodeller framtagna i samarbete med branschorganisationer. Validering av utbildning och yrkeserfarenhet är ett viktigt instrument som kan underlätta inträdet på arbetsmarknaden för bland andra invandrare.

En rad universitet har av regeringen fått i uppdrag att under perioden 2007–2008 anordna kompletterande utbildningar för personer med avslutad utländsk jurist- eller lärarutbildning samt högre praktisk förvaltningsutbildning för att underlätta för personer med utländsk högskoleutbildning att få arbete i Sverige. Möjligheten till komplettering av den utländska utbildningen är en viktig åtgärd för att underlätta integrering av utrikes födda arbetssökande.

En utredning har tillsatts för att ge förslag till en rättssäker och effektiv ordning för erkännande av hälso- och sjukvårdsutbildningar från länder utanför EU/EES som Socialstyrelsen utfärdar legitimation för (U 2007:C). Nuvarande ordning medför att det tar lång tid för många yrkesutövare innan de kan få behörighet och därigenom träda in på den svenska arbetsmarknaden. Erfarenheter från regionala projekt har visat att tiden fram till behörighet kan kortas väsentligt. Ordningen ska omfatta hela erkännandeprocessen, från ansökan om bedömning av den utländska utbildningen fram till utfärdandet av legitimation. Utredarens förslag ska lämnas senast den 31 oktober 2007.

Regeringen avser under 2008 presentera en sammanhållen strategi för integrationspolitiken för resten av mandatperioden. Integrationsstrategin kommer i huvudsak att handla om generella åtgärder mot utanförskap och att med olika åtgärder ytterligare tydliggöra arbetslinjen på ett sätt som stärker konkurrenskraften på arbetsmarknaden bl.a. för personer som är utrikes födda.

Även personer med funktionsnedsättning har en svagare ställning på arbetsmarknaden än andra grupper. Det gäller i synnerhet för personer vars funktionshinder också medför nedsatt arbetsförmåga. Sysselsättningen är generellt betydligt lägre för personer med funktionshinder än bland den övriga befolkningen. År 2006 var t.ex. sysselsättningen bland personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga 50 procent för kvinnor och 54 procent för män.

Arbetsmarknadsstyrelsen, Försäkringskassan, Skolverket och Socialstyrelsen har regeringens uppdrag att formulera en gemensam strategi för hur fler människor med funktionsnedsättning ska kunna försörja sig genom eget arbete. Strategin ska redovisas till regeringen senast den 29 februari 2008. En viktig utgångspunkt är att myndigheternas insatser ska koordineras bättre och att befintliga resurser ska användas på ett mer effektivt sätt.

Som ett sätt att motverka utanförskapet hos personer funktionsnedsättning och personer med nedsatt arbetsförmåga aviserade regeringen i 2007 års ekonomiska vårproposition en ökning av anslaget för lönebidrag och Samhall med 558 miljoner kronor 2008, vilket motsvarar drygt 2 000 lönebidragsplatser och drygt 1 000 platser i Samhall. Därmed kan den tillfälliga ökningen av antalet lönebidragsplatser som tidigare beslutats för 2006 och 2007 behållas 2008 och en ytterligare ökning ske från 2009. Anslaget beräknas öka med 768 miljoner kronor 2009 och 947 miljoner kronor 2010.

Ett arbete har påbörjats inom regeringskansliet för att främja socialt företagande för att skapa nya arbetstillfällen, öka integrationen på arbetsmarknaden, öka arbetskraftsutbudet och därmed bidra till ekonomisk tillväxt. Arbetet sker i samverkan mellan Näringsdepartementet, Socialdepartementet och Arbetsmarknadsdepartementet.

Förbättrad kontroll av försäkringssystem

Jämfört med andra länder har Sverige höga ersättningsnivåer i välfärdssystemen. För att det ska vara möjligt att behålla höga nivåer, krävs att systemen inte överutnyttjas och att enbart de som är berättigade får del av ersättningar och bidrag (se även stycket Åtgärder mot fusk och överutnyttjande under riktlinje 1–3). Det är därför av avgörande betydelse för såväl legitimiteten som finansieringen av välfärdssystemen att kontrollverksamheten intensifieras och effektiviseras samt att felaktigt utbetalda ersättningar och bidrag återkrävs. Flera åtgärder med detta syfte har vidtagits under de senaste åren. Bland annat har en bidragsbrottslag trätt i kraft den 1 augusti 2007 (prop. 2006/07:80). Även en lag om att ta ut ränta på återkrav inom socialförsäkringen har trätt i kraft (prop. 2006/07:49) den 1 juli 2007.

Regeringen har tillsatt en utredning med uppdrag att lämna förslag till en från Försäkringskassan skild tillsynsfunktion för socialförsäkringsadministrationen. (dir 2007:24.)

För att öka arbetsgivarnas möjlighet att kontrollera de korta sjukfallen har regeringen bl.a. i en proposition under våren 2007 föreslagit att arbetsgivaren ges möjlighet att kräva läkarintyg av den anställde redan fr.o.m. den första sjukdagen.

I fjolårets program upplyste regeringen att man avsåg att skärpa och se över regelverken inom arbetsmarknadspolitikens område i syfte att minska eventuellt fusk och säkerställa att beslutade regler upprätthölls. En rad åtgärder har vidtagits med anledning av detta.

Fortsatta förändringar inom arbetslöshetsförsäkringen under 2007 har inneburit stramare och tydligare regler för när och hur ersättning ska lämnas vid arbetslöshet (se också under avsnittet "Drivkrafter för arbete").

Både Arbetsmarknadsstyrelsen och Inspektionen för Arbetslöshetsförsäkringen har i sina respektive regleringsbrev fått i uppdrag att analysera omfatt-

ningen av, orsakerna till samt utvecklingen av felaktiga betalningar. Myndigheterna ska redovisa detta uppdrag till regeringen under oktober 2007.

4.4 Riktlinje 20 – Förbättra förmågan att möta arbetsmarknadens behov

Framgång i arbetet mot arbetslöshet och utanförskap och för en effektiv matchning mellan arbetssökande och lediga jobb, såväl inom ett land som mellan länder, förutsätter väl fungerande institutioner och regelverk. Under 2006 påbörjade regeringen ett omfattande reformarbete, som presenterades i Sveriges handlingsprogram 2006–2008. Regeringen avser att driva detta reformarbete vidare.

Modernisering och förstärkning av arbetsmarknadsinstitutionerna

Arbetsförmedlingen har i uppgift att bidra till en väl fungerande arbetsmarknad. Nya åldersstrukturer på befolkningen till följd av demografiskt åldrande, nya kompetenskrav och ett stort antal individer som av olika anledningar ej finner sig i arbete, förutsätter en modern och effektiv förmedlingsverksamhet.

Som nämndes i fjolårets program, beslutade riksdagen efter förslag från regeringen, under våren att reformera Arbetsmarknadsverket, dvs. den myndighet under vilken de lokala arbetsförmedlingarna ligger. Arbetet kommer att fortsätta under hösten 2007 och den nya myndigheten ska vara verksam från och med den 1 januari 2008. Den myndighetsstruktur som i dag råder på arbetsmarknadsområdet försvårar styrningen och minskar verksamhetens effektivitet. Syftet med reformeringen är därför att uppnå en mer effektiv, enhetligt och rättssäker förmedlingsverksamhet. Regeringen avser att följa upp och utvärdera om reformen får avsett resultat.

Förbättring av matchningen mellan arbetssökande och lediga platser

Mot bakgrund av en ökande brist på arbetskraft inom vissa yrken och sektorer på arbetsmarknaden, den demografiska utvecklingen med en åldrande befolkning är det en prioriterad uppgift för den svenska regeringen att förbättra matchningen mellan arbetssökande och lediga platser.

Andelen företag som uppger att det är brist på arbetskraft har stigit den senaste tiden och ligger nu på relativt höga nivåer. Rekryteringstiderna och andelen vakanser har också ökat i en del sektorer. De avtal som slöts under våren ger betydligt större löneökningar framöver än genomsnittet för de senaste åren, vilket indikerar att det inte längre finns så mycket ledig arbetskraft i ekonomin. Resursutnyttjandet på arbetsmarknaden bedöms därför börja bli ansträngt. Detta sker trots att nivån på den öppna arbetslösheten ligger över 4,5 procent och utanförskapet fortfarande är stort. Det tyder på att det är viktigt att vidta åtgärder för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt.

Regeringen har gjort bedömningen att den offentliga arbetsförmedlingen bör kompletteras med fler aktörer som driver förmedlingsverksamhet. Gen-

om att göra utbudet av förmedlingstjänster bredare och mer diversifierat kan matchningen av arbetssökande och arbetsgivare underlättas.

Från och med år 2007 ska Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) verka för ett mer aktivt användande av kompletterande aktörer. AMS ska säkerställa och tydliggöra att andra kompletterande aktörer är en del av tjänsteutbudet. AMS har under 2007 påbörjat en försöksverksamhet med att upphandla tjänster av privata aktörer vilket utvärderas av Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU). Försöksverksamheten är ett första steg för att öka upphandlingen av externa aktörer som ett komplement till den offentliga arbetsförmedlingen.

I december 2006 presenterade Institutet för Arbetsmarknadspolitisk Utvärdering (IFAU), det tidigare aviserade regeringsuppdraget, att utarbeta grunderna för en profilingsmodell som ska kunna användas av arbetsförmedlingen. Syftet är att ytterligare förbättra förmedlingsverksamhetens möjligheter till effektiva matchning. I ett första steg avser AMS att testa modellen i ett försökslän. Om försöksverksamheten ger goda resultat kommer profilingsmodellen att introduceras på ett antal utvalda kontor i hela landet. IFAU planerar att utvärdera om denna modell förbättrar allokeringen av arbetsmarknadspolitiska insatser och därigenom bidrar till ett snabbare utflöde till jobb.

Undanröja hinder för arbetstagarnas rörlighet inom unionen

Fri rörlighet inom unionen är en grundförutsättning för att arbetssökande i tillräcklig omfattning ska kunna söka jobb i andra länder än deras egna. Men ett regelverk som garanterar öppna gränser är långt ifrån tillräckligt. Sverige har valt att låta den fria rörligheten för arbetstagare gälla också arbetstagare från de medlemsstater som anslöts till EU den 1 maj 2004 respektive den 1 januari 2007. Trots detta har få arbetstagare från de nya medlemsländerna valt att komma till Sverige.

I syfte att öka tillgängligheten av information om arbete i andra medlemsstater för arbetssökande i Sverige antog AMS i slutet av 2006 en ny policy för Eures som innebär att Eureskompetens ska byggas upp inom alla arbetsförmedlingar i landet.

Den 1 juli 2007 infördes en ny utbildnings- och examensstruktur för svensk högre utbildning. Förändringarna ligger i linje med överenskommelserna inom ramen för Bolognaprocessen. Den nya examensordningen för den svenska högskolan har etablerats i samarbete med arbetsmarknadens parter och med perspektivet anställningsbarhet i särskild åtanke (se riktlinje 23–24).

Inom ramen för Bolognaprocessen har Högskoleverket under 2007 haft i uppdrag att sammanställa ett förslag till referensram för examina för svensk högre utbildning. Förslaget som överlämnades till regeringen i juni 2007 har utarbetats i samråd med universitet och högskolor samt andra relevanta myndigheter och organisationer. Ärendet bereds nu inom Regeringskansliet.

Underlätta arbetskraftsinvandring från tredje land

Arbetskraftsinvandring är ett av flera instrument i arbetet för att på kort sikt motverka tillväxthämmande flaskhalsar och på längre sikt lindra de negativa effekterna på arbetskraftsutbudet av kommande demografiska förändringar och därmed bidra till att säkra framtida tillväxt och välfärd. Mot denna bakgrund har insatser för att underlätta arbetskraftsinvandring av personer från tredje land fortsatt hög politisk prioritet i Sverige.

Den tidigare aviserade utredningen som fått i uppdrag att se över det regelverk som styr möjligheterna till arbetskraftsinvandring presenterade sitt slutbetänkande i oktober 2006. Betänkandet jämte en kompletterande departementspromemoria remissbehandlas under hösten 2007 och ett nytt regelverk beräknas kunna träda i kraft under 2008.

Parallellt med arbetet för att underlätta arbetskraftsinvandring från tredje land bedrivs ett aktivt arbete för att förbättra integrationen av de utrikes födda som redan befinner sig i landet eller som kommer hit som flyktingar eller anhöriginvandrare (se riktlinje 19).

4.5 Riktlinje 21 – Främja flexibilitet i kombination med anställningstrygghet och minska segmenteringen av arbetsmarknaden, med vederbörligt beaktande av den roll som tillkommer arbetsmarknadens parter

Ökad internationell ekonomisk integrering och en allt snabbare teknologisk utveckling ställer nya krav på företag och individer vad gäller trygghet och flexibilitet. En väl avvägd balans mellan trygghet och flexibilitet på arbetsmarknaden är nödvändig för att främja omställning och rörlighet på arbetsmarknaden, öka sysselsättningen och minska utanförskapet.

Bidrags-, skatte- och de sociala trygghetssystemens utformning (se riktlinje 18 och 19), utbildningsväsendets kvalitet (se riktlinje 23–24), arbetsmarknadspolitikens funktion (se riktlinje 18, 19 och 20) liksom arbetsrättens utformning är samtliga faktorer som påverkar individers och företags omställningsförmåga.

Arbetsrätten: flexibilitet och trygghet

Arbetsrätten ska skapa förutsättningar för ett arbetsliv som tillgodoser både arbetstagarnas och arbetsgivarnas behov av flexibilitet, trygghet och inflytande.

De arbetsrättsliga reglerna i Sverige ger förutsättningar för att kombinera trygga förhållanden på arbetsmarknaden med hög sysselsättning. Genom kollektivavtal kan systemet vidare anpassas till de skiftande förutsättningar som råder inom olika delar av näringslivet. Parterna på arbetsmarknaden kan också genom egna initiativ ta ansvar för utvecklingen av ett modernt och fungerande arbetsliv. Regeringen slår därför vakt om den svenska modellen där förhållandena på arbetsmarknaden i första hand regleras genom kollektivavtal.

Regeringens utgångspunkt är att en förenkling av lagstiftningen och färre restriktioner för tidsbegränsad anställning kan underlätta rekrytering och nyanställningar och därmed bidra till att fler arbetstillfällen skapas och att tillväxtpöjligheterna för företagen ökar. Tillsvidareanställningar ska vara grunden på arbetsmarknaden men tidsbegränsade anställningar är en viktig bro in i arbetslivet för unga och andra utan eller med liten arbetslivserfarenhet. Anställningar på begränsad tid gör det möjligt för grupper som står långt från arbetsmarknaden att etablera sig och få arbetslivserfarenhet. Samtidigt är det viktigt att arbetsgivare ges möjlighet till ett mer långsiktigt åtagande än i dagens system, så att arbetstagaren får ordentlig yrkeserfarenhet. Det ska vara lätt att anställa.

Regeringen har genomfört reformer av bl.a. regleringen av tidsbegränsade anställningar som i huvudsak trädde i kraft den 1 juli 2007. Bestämmelsen om när en tidsbegränsad anställning som vikarie övergår till en tillsvidareanställning träder dock i kraft den 1 januari 2008. Vissa övergångsbestämmelser kommer att gälla. De nya reglerna om tidsbegränsad anställning mm är i korthet:

- Avtal om tidsbegränsad anställning får träffas för allmän visstidsanställning, för vikariat, för säsongarbete och när arbetstagaren har fyllt 67 år.
- En allmän visstidsanställning övergår till en tillsvidareanställning om arbetstagaren under en femårsperiod har varit anställd i sådan anställning hos samma arbetsgivare i sammanlagt mer än två år. Motsvarande ska gälla för arbetstagare som har varit anställda som vikarie.
- Kvalifikationstiden för företrädesrätt till återanställning ska även fortsättningsvis vara sammanlagt mer än 12 månader under de senaste tre åren (en återgång till tidigare regler). Detsamma gäller för kvalifikationstiden för rätt till besked om att en tidsbegränsad anställning inte kommer att fortsätta.
- Bestämmelserna om säsonganställdas företrädesrätt till återanställning och rätt till besked att de inte kommer att få fortsatt anställning vid den nya säsongens början ska fortsätta att gälla.
- Arbetsgivare ska vara skyldiga att lämna information om lediga tillsvidareanställningar och provanställningar direkt till föräldralediga arbetstagare med tidsbegränsad anställning endast om arbetstagaren begärt det.
- Arbetstagare ska inte längre kunna tillgodoräkna sig extra anställningstid på grund av viss uppnådd ålder.

Genom att ta bort den dubbla anställningstiden vid beräkningen av anställningstid för äldre arbetstagare undanröjs en reglering som kan ha haft negativ effekt för rörligheten på arbetsmarknaden. Det kan även antas att reglerna har försvårat för äldre arbetskraft att få anställning. Bestämmelserna kan dessutom ha verkat åldersdiskriminerade i förhållande till yngre.

Arbetsmiljö och arbetsorganisation

Regeringen menar att det är viktigt att betona att den goda arbetsplatsen inte bara innebär en arbetsmiljö som är fri från risker för att skadas eller drabbas av sjukdom. Det ska även finnas förutsättningar för de anställda att delta och utvecklas utifrån individuella förutsättningar. Arbetsorganisationen utgör en väsentlig faktor för produktivitetens utveckling och tillvaratagande av medarbetarnas fulla förmåga. Utformningen av arbetsorganisation har också stor betydelse för förutsättningarna till trygghet och flexibilitet för de anställda. Teknisk utveckling bör innebära ökade möjligheter till flexibilitet när det gäller till exempel var och när arbetet utförs.

Ett arbete med att ta fram ett underlag för regeringens framtida arbetsmiljöpolitik påbörjades under 2007. I det arbetet kommer de olika aspekter som kan läggas på arbetsmiljöfrågorna att uppmärksammas. Arbetet kommer att utföras i en bred samverkan och diskussion med berörda aktörer och parter. En bärande utgångspunkt för arbetet är att skapa fler samt bättre och mer utvecklande arbeten samtidigt som utanförskapet för dem som står långt från arbetsmarknaden ska kunna brytas. En av de primära uppgifterna för politiken är också att ohälsa och olycksfall så långt möjligt ska förebyggas.

Att bekämpa svartarbete och skattefusk

För att arbete ska löna sig krävs att skatte- och välfärdssystemen är utformade så att de främjar incitament till arbete (se riktlinje 1–3). Det arbete för att motverka svartarbete som presenterades i förra årets handlingsplan har fortsatt under 2007. Skatteverkets kartläggning av svartarbetet har resulterat i en rapport med möjliga åtgärder, som verket efter en remissrunda nu bearbetar i syfte att lämna förslag till regeringen under hösten 2007.

Avdrag för köp av vissa hushållstjänster har införts. I budgetpropositionen för 2008 har det aviserats att systemet ska utökas. Budgetpropositionen innehåller även förslag om att nu genomföra det tidigare aviserade förslaget att sänka socialavgifterna i vissa branscher i tjänstesektorn (se riktlinje 1–3).

Förslaget om omvänd momsplikt för byggsektorn har genomförts. Kravet på att föra liggare över personalen i restaurang och hårvårdsbranscherna har medfört en kraftig ökning av antalet registrerade arbetsgivare liksom av den redovisade momsen från branscherna.

Regeringen föreslår en ökning av skattereduktionen för arbetsfjinkomster (jobbskatteavdraget), vilket påverkar lönsamheten för vitt arbete (se riktlinje 1–3).

Regeringen har tillsatt en utredning om att ändra självständighetsrekvisitet i inkomstskattelagens näringsverksamhetsfjbegrepp. Utredningen ska senast 1 juni 2008 lämna förslag som innebär att det ska bli lättare att starta näringsverksamhet och få F-skattsedel bl.a. för dem med få uppdragsgivare. Genom att

undanröja svårigheter att starta och bedriva näringsverksamhet lagligt, torde incitamenten för att bedriva verksamheten svart minska.

Trygghets- och omställningsavtal

Bidrag från arbetsmarknadens parter

Så som redovisades i Sveriges handlingsprogram för 2006-2008 har parterna på den svenska arbetsmarknaden förhandlat fram trygghets-/omställningsavtal, som hjälper arbetstagare, som blir uppsagda på grund av arbetsbrist, att hitta nya jobb genom omställningsåtgärder och ekonomiskt stöd. Även arbetsgivarna ges råd och stöd i uppsägningsprocessen. Genom att komplettera den offentliga arbetsförmedlingens insatser bidrar avtalen till att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt, de anställdas trygghet och till geografisk och yrkesmässig rörlighet på arbetsmarknaden. Den nödvändiga strukturomvandlingen har därmed lättare att få acceptans bland de berörda anställda.

4.6 Riktlinje 22 – Sörja för en sysselsättningsfrämjande utveckling av arbetskostnader och mekanismer för fastställande av löner

Arbetsmarknadens parter i Sverige har vid en internationell jämförelse stort inflytande. Den modell som har utvecklats sedan början av 1900-talet har skapat en stabiliserande maktbalans på den svenska arbetsmarknaden och bidragit till en hög grad av rättssäkerhet för löntagare och stabila villkor för arbetsgivare. Huvudprincipen är att arbetsmarknadens parter i fria förhandlingar reglerar villkoren på arbetsmarknaden genom kollektivavtal. Det svenska systemet bygger framför allt på det förtroende som etablerats mellan parterna, en hög organisationsgrad och att kollektivavtalen givits en stark civilrättslig ställning.

Väl fungerande lönebildning

Arbetsmarknadens parter har ett stort ansvar för lönebildningsprocessen och förutsätts själva ta ansvar för att träffa och respektera avtal utan inblandning av staten. Ett regelverk som fastställer spelreglerna för lönebildning, som omfattar bland annat bestämmelser om stridsåtgärder, medling och förbud mot osakliga löneskillnader, skapar förutsättningarna för arbetsmarknadens parter att träffa avtal anpassade till skiftande förhållanden. I Sverige finns exempelvis ingen lagstadgad minimilön. Genom avtalslösningar skapas ett brett samförstånd mellan parterna som ger legitimitet åt träffade överenskommelser. År 2000 inrättades Medlingsinstitutet som är en statlig myndighet med uppgiften att medla i arbetstvister och verka för en väl fungerande lönebildning. Etableringen av

institutet ändrar inte principen att huvudansvaret för lönebildningen vilar på parterna. Regeringen anser att lönebildningsprocessen fungerar väl och bidrar till stabilitet på den svenska arbetsmarknaden (se Sveriges handlingsplan för tillväxt och sysselsättning 2006–2008).

För att öka möjligheterna för dem som under mer än ett år inte har arbetat, införde regeringen 2007 s.k. nystartsjobb som innebär en skattekreditering för arbetsgivare som motsvarar arbetsgivaravgiften (se riktlinje 18). Regeringen avser vidare att från den 1 januari 2008, under förutsättning att förslaget godkänns av Europeiska kommissionen, slopa socialavgifterna exklusive ålderspensionsavgiften för vissa delar av tjänstesektorn i syfte att sänka arbetskraftskostnaden och öka efterfrågan på lågutbildad arbetskraft. Nedsättningen är selektiv och bedöms därför inte påverka den allmänna lönebildningen (se riktlinje 1–3).

Skattereduktion för arbetsinkomster, det så kallade jobbskatteavdraget som trädde i kraft den 1 januari 2007 har sänkt genomsnittsskatten och marginalskatten för låg- och medelinkomsttagare märkbart. Skattereduktionen har lett till högre disponibel inkomst för låginkomsttagare, vilket kan till viss del dämpa lönekraven och bidra till att lönerna för lågutbildade inte riskerar att bli så höga att företagen inte anställer. Det under riktlinje 1–3 aviserade förstärkta jobbskatteavdraget kommer till största delen att komma låg- och medelinkomsttagare tillgodo.

En högre grad av egenfinansiering av arbetslöshetsförsäkringen infördes 1 januari 2007 i syfte att öka drivkrafterna för fackförbund att vara återhållsamma i löneförhandlingarna och skärpa kontrollen så att ersättningar inte betalas ut felaktigt. Regeringen kommer att stärka dessa drivkrafter ytterligare genom att från den 1 juli 2008 tydligare koppla avgifter till utgifterna i arbetslöshetsförsäkringen i de enskilda arbetslöshetskassorna (se riktlinje 19).

Lönediskriminering på grund av kön

År 2006 var kvinnornas lön i genomsnitt 84 procent av männens lön. Löneskillnaderna har i stort sett varit oförändrade sedan början av 1990-talet. Den största löneskillnaden finns inom landstingen medan den minsta löneskillnaden finns i kommunerna när hänsyn inte är tagen till skillnader i bakgrundsfaktorer. Med hänsyn tagen till skillnader i ålder, utbildningsnivå, arbetstid, sektor och yrke utgjorde kvinnornas lön som andel av männens 92 procent för hela arbetsmarknaden, 93 procent i statlig sektor, 93 procent i landstingen, 98 procent i kommunerna och 91 procent i privat sektor. Den privata sektorn har den största löneskillnaden givet att hänsyn tas till skillnader i bakgrundsfaktorer. Skillnaderna i lön som kvarstår efter kontroll för relevanta bakgrundsfaktorer indikerar att lönediskriminering förmodligen förekommer. Regeringen menar att alla former av lönediskriminering på grund av kön måste upphöra.

Regeringen har satt som mål att fram till 2010 ha åtgärdat de oförklarade löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten samtidigt som myndighet-

ernas arbete för att få fler kvinnor i ledande befattningar intensifieras (prop. 2006/07:100).

Den 1 juli 2007 införs också en lagändring som lägger grunden för ökad mångfald bland vårdgivare. Att konkurrensutsätta de kvinnodominerade branscherna, t.ex. sjukvården och barnomsorgen kan bidra till att fler kvinnor startar företag. Kvinnor får också fler arbetsgivare att välja mellan.

Skattereduktion för personer som har haft utgifter för hushållsarbete, som infördes den 1 juli 2007, ger bättre förutsättningar för familjer att köpa tjänster som underlättar vardagen och för kvinnor och män att öka sin arbetstid. Detta bör underlätta för kvinnor och män att förena arbets- och familjeliv och därmed också kvinnors möjlighet att göra karriär och konkurrera på arbetsmarknaden.

4.7 Riktlinje 23 och 24 – Anpassa utbildningssystemet till nya kompetenskrav genom att utöka och förbättra investeringarna i humankapital

Kunskap för framtiden

Livslångt lärande och effektivare investering i humankapital är nödvändigt om Sverige ska klara den internationella konkurrensen och skapa ekonomisk tillväxt och ökat välbefinnande. En god grundskole- och gymnasieutbildning, en väl utbyggd vuxenutbildning och en högre utbildning med internationellt konkurrenskraftig kvalitet är en förutsättning för att åstadkomma detta och utgör också grunden för framtida forskning och utveckling.

Trots att Sverige hör till de länder i världen som satsar mest resurser på utbildning i relation till BNP anser regeringen att Sverige inte når den position landet bör ha i internationella jämförelser. För att möta utmaningen – och återta en tätposition – kommer regeringen att fortsätta att ytterligare förbättra alla delar i utbildningssystemet. Detta förutsätter en genomgående ökad kvalitets- och måluppfyllelse i hela utbildningssystemet. Regeringen verkar för att landets skolor i högre grad ska satsa på att tidigt upptäcka elever som har problem med att nå skolans mål. På så sätt blir det möjligt att också tidigt sätta in olika slags stödinsatser. Det handlar också om förbättrade förutsättningar för lärarna och en förstärkning av deras roll som kunskapsförmedlare. Att främja samverkan mellan skola och näringsliv liksom fortsatt uppmuntran och stöd till livslångt lärande är prioriterat.

Förbättra kvaliteten i utbildningssystemet

Ett intensivt arbete pågår för att höja kvaliteten i utbildningen så att fler elever i grundskolan når upp till kunskapsmålen.

I budgetpropositionen för 2008 föreslår regeringen en "läsa-skriva-räkna-satsning" för att stärka arbetet med basfärdigheterna i skolan. Sammanlagt avsätts 900 miljoner kronor under 2008 för elever som riskerar att inte nå skolans mål. Elever i årskurs 1–3 är prioriterade i satsningen.

En arbetsgrupp inom Regeringskansliet har fått i uppdrag att utreda och föreslå en ny betygsskala. En av utgångspunkterna för Betygsberedningens arbete är att betyg ska ges från årskurs 6 i grundskolan och inte som idag från årskurs 8. Vidare avses bl. a. att göra det möjligt att inkludera betygslänkande omdömen i den individuella utvecklingsplanen i syfte att tydliggöra information till elever och föräldrar rörande elevens studieresultat.

En utredning med förslag på ett nytt mål- och uppföljningssystem i grundskolan har presenterats (SOU 2007:28). Utredaren föreslår bland annat färre mål och tydligare kunskapskrav i kursplanerna. Betänkandet remissbehandlas för närvarande.

Skolverket har fått i uppdrag att föreslå mål och nationella prov i vissa ämnen för årskurs tre. Skolverket har i juni 2007 överlämnat sina förslag på mål för årskurs 3 till regeringen (U2007/4461/S). Förslaget bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Regeringen avser att presentera en ny skollag. I det pågående arbetet med den nya skollagen vill regeringen särskilt betona skolans kunskapsuppdrag, lärarnas professionella frihet och föräldrarnas valfrihet.

Regeringen har också bedömt, och resultaten visar, att det finns behov av tätare och skarpare kvalitetsgranskningar av skolans kunskapsresultat. Regeringen har vidare beslutat om direktiv för en utredning som ska lämna förslag till den framtida inspektionens inriktning och utformning (dir. 2007:80). Regeringen har även aviserat att inspektionens resurser kommer att förstärkas med 150 miljoner per år från 2008.

Kvalitetsförstärkningar i den högre utbildningen är prioriterade. Det är viktigt att resurstilldelningen till universitet och högskolor i högre grad premierar kvalitet. I Budgetpropositionen för 2007 omfördelade regeringen 120 miljoner kronor till en satsning på kvalitet inom utbildningsområdena samhällsvetenskap, juridik och teologi. I budgetpropositionen för 2008 föreslår regeringen att ytterligare 240 miljoner kronor tilldelas universitet och högskolor för en fortsatt kvalitetshöjning av utbildningen.

Regeringen kommer på olika sätt att verka för att den politiska styrningen av högskolan minskar. Syftet är att skapa förutsättningar för att utveckla och behålla starka lärosäten med stor integritet. Efter ett beslut i mars har lärosätena fått ett ökat inflytande över de egna styrelsernas sammansättning.

Regeringen anser att det även finns behov av att renodla, koncentrera och effektivisera den statliga myndighetsstrukturen inom området förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, skola och vuxenutbildning. Därför har en särskild utredare tillsatts med uppdrag att se över myndighetsstrukturen och ge förslag på hur ansvarsfördelningen kan bli tydligare och måluppfyllelsen större (dir. 2007:28). Utredaren ska redovisa sitt uppdrag senast den 1 november 2007.

En fristående vuxenutbildning

Regeringens bedömning är att en mångfald av utbildningar med hög kvalitet och som utgår från den enskildes behov och önskemål bör främjas. Enskilda utbildningsanordnare med möjlighet att sätta och utfärda betyg kan leda till en ökad mångfald och till en önskvärd utveckling av vuxenutbildningen t.ex. då det gäller tillgång till utbildning utifrån den enskilde medborgarens behov och önskemål samt till kvalitetsfrämjande konkurrens mellan vuxenutbildare. Förekomsten av enskilda utbildningsanordnare bidrar till ett utvecklat system för det livslånga lärandet där den formella vuxenutbildningen utgör en viktig del.

Ett system med statlig tillståndsgivning bör därför införas för fristående utbildningsanordnare inom vuxenutbildningsområdet i likhet med vad som gäller för fristående grund- och gymnasieskolor. Regeringen har med utgångspunkt i detta tillsatt en utredning med uppdrag att undersöka och lämna förslag på hur ett system med fristående utbildningsverksamheter som motsvarar skolformerna inom det offentliga skolväsendet för vuxna skall införas. Utredaren ska redovisa sitt uppdrag senast den 3 mars 2008.

Satsning på lärarna

Regeringen satsar på att utveckla lärarkompetensen genom en rad åtgärder. En särskild utredare ska se över skollagens reglering av lärares kompetens i syfte att förbättra elevernas måluppfyllelse samt föreslå hur behörighetsreglerna för lärare kan förtydligas (dir. 2006:07). Dessutom ingår det i uppdraget att lämna förslag till utformning av ett statligt auktorisationssystem. Syftet med ett sådant system är att stärka drivkrafterna för lärare att utveckla undervisningens kvalitet och att fortlöpande fortbilda och fördjupa sig, så att förutsättningarna för eleverna att nå målen förbättras.

En utredning har fått i uppdrag att lämna förslag till en ny lärarutbildning i syfte att stärka utbildningens kvalitet (dir. 2007:103). Utgångspunkten för utredaren ska vara att ämnesdjupet ska ha större tyngd än i nuvarande lärarutbildning. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 februari 2008.

För att stärka yrkesverksamma lärares kompetens satsar regeringen 2,9 miljarder kronor på fortbildning för lärare under en fyraårsperiod 2007–2010 genom det s.k. Lärarlyftet. Fortbildningen ska främst inriktas på att stärka lärares ämne-teoretiska och ämnesdidaktiska kompetens. Satsningen innebär att 30 000 lärare får möjlighet att gå en akademisk kvalificerad fortbildning. Vidare satsar regeringen inom Lärarlyftet särskilda medel på fortbildning för lärare som arbetar med svenskundervisning för invandrare, vidareutbildning för att ge obehöriga lärare möjlighet att avlägga lärarexamen (240 miljoner kronor under fyra år), samt möjligheter för lärare till forskning och forskarutbildning (totalt 500 miljoner kronor under fyra år) inom ramen för särskilda forskarskolor. Regeringen har även avsatt 66 miljoner kronor för utbildning i specialpedagogik för specialpedagoger och behöriga lärare.

Ökad måluppfyllelse

År 2006 hade 10,7 procent av unga kvinnor och 13,3 procent av unga män i åldern 18–24 år fullgjort högst grundskola (ISCED-nivå 2) och deltog inte i någon utbildning. Detta är en försämring jämfört med år 2005. Det kvalitetshöjande arbetet i skolsystemet har fortsatt hög prioritet. Regeringen avser därför att verka för att olika stödinsatser genomförs för att hjälpa elever som behöver extra stöd för att nå målen. Skolor ska ges verktyg för att kunna erbjuda detta stöd.

Ökad valfrihet och konkurrens skapar drivkrafter för kommunala och fristående skolor att höja kvaliteten och på sina utbildningar. Från och med årsskiftet 2008/09 införs s.k. frisökning (prop. 2006/07:71). Det innebär att elevernas möjlighet att välja gymnasieutbildningar utanför hemkommunen ökar. Detta förväntas bidra till ökad samverkan mellan kommuner och till att stärka utbildningsutbudet och tillväxten i regionen.

Regeringen har tillsatt en utredning som ska föreslå hur lagstiftningen kan ändras så att offentliga och fristående skolor kan bedriva verksamhet på likartade villkor (dir. 2007:33).

Regeringen avser att reformera gymnasieskolan för att nå ökad måluppfyllelse. Elever på nationella och specialutformade program måste idag läsa teoretiska ämnen motsvarande det som krävs för grundläggande behörighet till högskolan. Många program med yrkesinriktade karaktärsämnen har därför blivit alltför teoretiska med för lite tid för yrkesämnen. Till viss del har innehållet i programmen också en struktur som inte är tillräckligt anpassad till arbetsmarknadens behov. Dessutom är även eleverna från studieförberedande program sämre förberedda för högskolan än vad som är önskvärt. Regeringen har beslutat om direktiv för en utredning om en reformerad gymnasieskola (dir. 2007:8). Utredaren ska lämna förslag till en framtida struktur för gymnasieskolans studievägar. Tre olika huvudinriktningar ska finnas som var och en leder till gymnasieexamen:

- studieförberedande program som ger grundläggande behörighet till högskolan,
- yrkesförberedande program, och
- lärlingsutbildning.

Som ett led i regeringens arbete med att förbättra resultaten i skolan avser regeringen att föreslå en kraftfull satsning på det pedagogiska ledarskapet i skolan och förskolan. Den statliga rektorsutbildningen ska utvecklas och förstärkas. En arbetsgrupp inom Utbildningsdepartementet har nyligen presenterat förslag till en ny rektorsutbildning.

Förbättrad anpassning till arbetsmarknadens behov

För att uppmuntra elever i gymnasieskolan att välja studier som är väsentliga ur såväl den enskildes som samhällets perspektiv och för att bättre möta ar-

betsmarknadsbehoven har regeringen föreslagit förändringar i reglerna för tillträde till högre utbildning. Beslutet innehåller bl.a. förslag till hur fördjupningsstudier i språk och matematik kan ges ett extra meritvärde vid antagningen till högre utbildning.

En särskild utredare ska göra en analys av och lämna förslag till hur eftergymnasiala yrkesutbildningar kan sammanföras under ett gemensamt ramverk benämnt Yrkeshögskolan (dir. 2007:121). Utredarens förslag ska syfta till att förenkla och förtydliga systemet med eftergymnasial yrkesutbildning utanför högskolan samt till att underlätta prioriteringar och resursfördelning på nationell nivå. Bakom beslutet ligger även regeringens vilja att uppvärdera yrkesutbildningarna, liksom att kvalitetssäkra dessa utbildningar genom att bl.a. tillsyn, uppföljning och utvärdering säkerställs.

Regeringen inleder försöksverksamhet med lärlingsutbildning 2008. Gymnasieskolans utbildningar har blivit alltmer homogena och många program med yrkesämnen har blivit allt för teoretiska med för lite tid till undervisning i yrkesämnena. För att öka genomströmningen i gymnasieskolan behöver yrkesutbildningen förändras. Länder i Västeuropa som har en yrkesutbildning utformad som lärlingsutbildning har en lägre ungdomsarbetslöshet än Sverige. Det som ska karaktärisera försöksverksamheten är en god förankring i arbetslivet. Minst halva utbildningen ska bedrivas på en arbetsplats. Satsningen är planerad för 4000 nya lärlingsplatser per år de närmaste åren. Sammanlagt satsas 515 miljoner under tre år, varav 450 miljoner på ersättning för lärlingsplatser och 75 miljoner för handledarutbildning.

Under våren 2007 redovisade statens skolverk ett uppdrag att tillsammans med branscherna redovisa möjligheterna att utveckla kortare kursplaner inom den kommunala vuxenutbildningen varvid förslag gavs på utbildningar för vård, bygg och industri.

Den 1 juli 2007 infördes en ny utbildnings- och examensstruktur för svensk högre utbildning. Förändringarna ligger i linje med överenskommelserna inom ramen för Bolognaprocessen. Den nya examensordningen för den svenska högskolan har etablerats i samarbete med berörda intressenter, bl.a. arbetsmarknadens parter, och med studenternas anställningsbarhet i särskild åtanke. Arbetet har genomförts med stöd av referensgrupper, där berörda myndigheter, fackliga företrädare, branschorganisationer och andra yrkesföreträdare haft ett stort utrymme att påverka målbeskrivningarna för yrkesexamen.

Yrkesvägledningen behöver förbättras och utvecklas. Skolverket har fått i uppdrag att, i samverkan med Arbetsmarknadsstyrelsen, utveckla informationen till elever i grundskolan om arbetsmarknaden och förutsättningarna att få ett arbete inom olika yrken och samhällssektorer. Syftet är att öka elevernas kunskaper om arbetsmarknaden inför deras val till gymnasieskolan. Myndigheten för skolutveckling har i uppdrag att ge stöd till ett urval kommuner och skolor för att utveckla kvaliteten i studie- och yrkesvägledningen. Erfarenheterna

ska användas för att utveckla verksamheten i andra kommuner och skolor.

Studie- och yrkesvägledning av hög kvalitet i högskolan är nödvändig för att tillgodose individens, samhällets och arbetsmarknadens behov.

Regeringen har gett universitet och högskolor i uppdrag att förbättra information och vägledning om utbildningsvägar vid lärosätet och arbetsmarknaden för olika utbildningar. Lärosätena ska återrapportera till regeringen om vad som gjorts på området i samband med årsredovisningen 2008. Regeringen är beredd att vidta ytterligare åtgärder om det visar sig att de skärpta kraven på studie- och yrkesvägledning inte gett tillräckligt resultat.

Strukturfondernas bidrag till utveckling av humankapitalet

Det nationella strukturfondsprogrammet för regional konkurrenskraft och sysselsättning har som en av fyra inriktningar att främja sådan kompetensutveckling som säkerställer en omställning av redan sysselsatta så att de inte riskerar arbetslöshet på grund av att de inte har efterfrågad kompetens. Inom ramen för programmet ska satsningar göras på att förnya och utveckla sysselsattas kompetens. Satsningar på kompetensutveckling med fokus på entreprenörskap kan bidra till att fler startar företag, att fler arbetstillfällen skapas inom privat och offentlig sektor och inom den sociala ekonomin samt att befintliga företagare kan utveckla sin verksamhet. Ungdomars etablering på arbetsmarknaden är ett prioriterat område inom det nationella ESF-programmet. Med hjälp av samverkan mellan olika aktörer kan unga tidigt erbjudas möjlighet till lärande i arbetslivet och skapa sig ett eget kontaktnät med potentiella framtida arbetsgivare. Samverkan mellan skola och arbetsliv kan bidra till att matchningen mellan ungas val av utbildning, utbildningars faktiska innehåll och arbetslivets behov av kompetensen förbättras.

Entreprenörskap inom utbildningsväsendet

Regeringen initierade 2005 ett nationellt entreprenörskapsprogram. Programmet löper under perioden 2005–2008 och 120–130 miljoner kronor har avsatts för denna satsning. Regeringen har under våren 2007 inlett ett arbete för att utarbeta en strategi för entreprenörskap inom hela utbildningsområdet. En viktig målsättning för regeringen är att fler ungdomar ser entreprenörskap och företagande som en lika självklar och möjlig väg som anställning. Regeringen anser att utbildningsväsendet behöver utvecklas så att fler unga utvecklar sin kreativitet, sin förmåga att ta initiativ och förmåga att driva och utveckla sina idéer. Eleverna måste ges inblick i företagandets villkor för att fler unga ska stimuleras att starta eget företag. Detta kräver ett långsiktigt arbete.

Bilaga 1 Regionförbundet Sörmland intensifierar sitt arbete med att genomföra Lissabonstrategin

Sörmlandsstrategin – vårt sätt att kraftsamla med en integrerad Lissabonstrategi

En positiv tillväxt och hållbar utveckling i Sörmland förutsätter en kontinuerlig dialog på bred front i länet. Det är bara om vi gemensamt formulerar vision, mål och strategier, och följer upp och lär av resultaten, som vi kan samordna och dra nytta av länets fulla potential.

Kommunerna i Sörmland formulerar mål för hållbar tillväxt som kan summeras i gemensamma mål för utvecklingen. På detta sätt kan en positiv tillväxt säkras genom den regionala planeringen och bidra till den nationella utvecklingen och förverkligandet av EU:s mål för hållbar tillväxt.

Sörmlandsstrategin syftar till att tydliggöra hur vi i länet vill gå tillväga för att nå våra mål. Den ska fungera som en plattform för konkreta åtgärder för hållbar tillväxt och utveckling. Strategin kompletterar därmed det omfattande arbetet som redan har skett i form av en vision, politiska prioriteringar, övergripande mål och val av indikatorer för Sörmland. Efter att strategin har antagits ska ett antal handlingsplaner utarbetas i samarbete mellan ett flertal aktörer. Utifrån visionen har fem huvudsakliga utmaningar för länets fortsatta utveckling tagits fram. Det ska vara enkelt:

- att verka lokalt, regionalt och globalt,
- att få tillgång till arbete och arbetskraft,
- att höja sin kunskap och kompetens,
- att samarbeta,
- att starta företag, och att växa.

För att uppnå detta har sju politikområden valts ut:

- Politik för att stärka hela Stockholmsregionen
- Politik som bejaktar en ny regionkommun där hela Sörmland ingår tillsammans med Stockholm
- Politik för framtidens kollektivtrafik och infrastruktur
- Politik för fler nya och växande sörmländska företag
- Politik för näringslivets och akademins engagemang i samhällsutvecklingen
- Politik för en bättre matchning på arbetsmarknaden
- Politik för en höjd utbildningsnivå bland sörmlänningarna

Att mäta framgång

Sörmlandsstrategin har en bas i det arbete som påbörjats av länets kommuner och landstinget tillsammans med Regionförbundet med EU:s tillväxt och sysselsättningsstrategi. De indikatorer som aktörerna har valt ut för att underlätta uppföljningen av den regionala utvecklingen är en viktig del i detta arbete. Indikatorerna är:

- Befolkningstillväxt
- Sysselsättningsgrad
- Sysselsättningsgrad utomnordiskt ursprung
- Lönesumma per invånare
- Samlad resultatomsättningstillväxt
- Antal nystartade företag
- Andel av befolkningen med eftergymnasial utbildning
- Koldioxid/basår/invånare (exkl. SSAB)
- Andel miljöklassade bilar
- Andel restavfall
- Ohälsotal

Kommunerna får hjälp av Regionförbundet Sörmland att samordna statistikarbetet utifrån de valda indikatorerna. Kommunerna i Sörmland har också kopplat indikatorerna med satta mål till deras styrdokument för kommunerna. På så sätt genomförs de valda utmaningarna och får bättre styrfart. Regionförbundet har i sitt styrdokument – Sörmlandsstrategin – fångat upp kommunernas arbete och ambitioner. EU:s strukturfondsmedel stöttar de regionala och lokala nivåns ambitioner och utmaningar. På så sätt får vi en bra helhet – EU, nationellt, regionalt och lokalt.

Politiska ägarskapet

Oxelösund och Flens kommuner fortsätter arbetet att informera i kommunernas fullmäktigeförsamlingar för att sprida arbetet på lokal nivå och få Sörmlandspolitikerna ännu mer delaktiga i arbetet.

På den regionala nivån samverkar Regionförbundet med Länsstyrelsen i de flesta utvecklingsfrågor, vilket genomsyrar arbetet i respektive organisationer.

På den nationella nivån har arbetet i Region Sörmland uppmärksamrats i olika sammanhang och varit inspirationskälla till arbetet inom andra regioner.

Kontinuerliga träffar sker med Ungdomsstyrelsen för att värna om de unga vuxnas fokus i vårt arbete.

På EU-nivå deltar Region Sörmland i "Utvärdering av tillväxt och sysselsättningsstrategin i regionerna" – ett arbete som leds av EU:s Regionkommitté. Region Sörmland delat aktivt i det Brysselbaserade nätverket LisbonRegionsnetwork.

Genomförda projekt/aktiviteter 2006–2007

- Den 7–9 juni tog Stockholmsregionen tillsammans med Regionförbundet Sörmland emot nätverket LisbonRegionsNetwork, ett nätverk där tio olika europeiska regioner samverkar för att påvisa hur regioner kan involveras i arbetet med att nå Lissabon strategins mål. Den 8 juni samlades ca 150 politiker, tjänstemän och representanter från näringsliv och universitet på Hedenlunda Slott i Flen, för att diskutera Lissabon strategin och hur man kan arbeta med den på lokal och regional nivå. Seminariet syftade till att gå från att reagera till att agera, visa goda exempel, få ökade förståelse för regionernas arbete, bygga nätverk. På seminariet deltog både ministrar och ledande regionpolitiker samt representanter från näringslivet.
- En rapport "Ung i Sörmland" med fokus på unga och utgångspunkt från kommunernas Lissabonindikatorer, togs fram till Hedenlunda seminariet. Rapporten belyste de utvalda kommunindikatorerna i ett ungdomsfokus. Rapporten ger också en bra bild av pågående projekt från ett ungdomsperspektiv med fokus på tillväxt o sysselsättning, entreprenörskap, hälsa etc. Regionförbundet har ambitioner att följa upp detta.
- Fortsatt nätverksbyggande sker med andra politiker i Mälardalen och övriga Sverige.

Arbetet med indikatorerna i kommunerna – exempel från Oxelösund och Katrineholm i samverkan med landstinget Sörmland

Oxelösund

- *Indikator: ohälsotal*
Oxelösund är den kommun i Sörmland som har högst ohälsotal. Kommunfullmäktige har fastställt mål för att minska ohälsotalet. Det lokala Folkhälsorådet har getts beslutsmandat att fatta beslut som genast kan genomföras i de organisationer och företag som ingår. Just nu diskuteras ett projekt som kan innebära att Oxelösunds kommun och de största företagen i kommunen (tillsammans 3 700 anställda) identifierar vilka anställningar som kommer att behöva göras vid företagen under de två närmaste åren. Efter det startar ett matchningsarbete med långtidsarbetslösa personer som Försäkringskassan identifierat. Personerna som garanteras anställning ges stöd i form av insatser och åtgärder så att de kan komma tillbaka till de identifierade anställningarna. Landstinget i Sörmland är också en part i detta arbete.
- *Indikator: koldioxidutsläpp*
SSAB i Oxelösund facklar ut gas från sin LD-process. Det innebär betydande utsläpp av koldioxid samtidigt som överskottsenergi inte tas tillvara. Kommunfullmäktige har satt mål för att minska utsläppen. Kontakter har tagits

med aktörer, bland annat Vattenfall, för att kunna hitta en möjlig väg att bygga in denna fackla och ta vara på gasen antingen som bidrag till fjärrvärm- en eller till annan kommersiell produktion. Samtalet ska leda fram till en förstudie/EU-ansökan om energibesparingsåtgärder.

- *Indikator: antal nystartade företag*

Oxelösunds kommun har som mål att bidra till nya företag genom att uppfattas som en kommun med ett bra företagsklimat. Regelbundna företagsbesök, företagsluncher, kvällsmöten i olika nätverk med företagen är några exempel. Dessutom har företagen själva föreslagit en del organisatoriska förändringar som inneburit att varje företag har en enda kontaktperson i kommunen. Den personen sköter sedan alla kontakter. Det betyder att det som företagen ofta uppfattar som byråkratisk och krångligt blir en mycket enklare.

Katrineholm,

- *Indikator: övergång till högre studier*

Inom EU har åtta nyckelkompetenser identifierats som absolut nödvändiga att besitta för att klara av dagens arbetsmarknad. Samtliga medlemsländer rekommenderas att arbeta för att människorna i respektive land skall utveckla dessa kompetenser. De åtta kompetenserna är; kommunikation på modersmålet; kommunikation på främmande språk; matematiskt kunnande och grundläggande vetenskaplig och teknisk kompetens; digital kompetens; "Lära att lära"; interpersonell, interkulturell och social kompetens samt medborgerlig kompetens; entreprenörskap och företagarganda; kulturella uttrycksformer. De åtta nyckelkompetenserna kommer att utgöra utgångspunkt för förvaltningens arbete med att processa fram en ny skolplan.

Reflektioner under året som gått – ringar på vattnet

Sörmland blir en del i helheten i EU – arbetet genom alla kontakter och konkret arbete på olika nivåer:

- Lissabonstrategin är mer integrerat i Regionförbundets arbete och det finns en ökad medvetenhet att åstadkomma resultat.
- Politiska rollen är på väg att utvecklas att kräva resultat utifrån att äga, efterfråga, driva på, sätta mål.
- Har bidragit till en mental resa för tjänstemän och politiker som tidigare inte sett EU som en självklar del i arbetet.
- Den röda tråden "bottom up" till EU-sfären – hur hänger allt ihop? Det har alltmer klarnat i kommunernas och regionförbundets arbete.
- Komplexa problem som fackelgasen i Oxelösund har kommit mer i fokus genom statistik och mål att minska koldioxidutsläppen.

- Medierna mer positivt inställda till EU i Sörmland, under seminariet på Hed-enlunda skrevs ett 30 – tal positiva artiklar om EU, regionförbundet, samverkan nationell nivå, regionalnivå.
- Vanliga människor, skolor har tagit till sig strategin, arbetet inom regionen och vill ha mer information.
- Större intresse finns från den nationella nivån att nå ut till den regionala, lokala nivån.
- Regeringens uttalade intresse för EU-frågor har underlättat processen.

Bilaga 2 Integrerade riktlinjer

De integrerade riktlinjerna är applicerbara på alla medlemsländer och på gemenskapen. De skall stödja en samordning av de reformer och åtgärder som ingår i de nationella handlingsprogrammen som utarbetas av medlemsländerna samt komplettera gemenskapens Lissabon program för insatser genomförda på gemenskapsnivå 2005–2008 för tillväxt och sysselsättning. Genomförandet av dess riktlinjer ur alla aspekter skall ske med ett jämställdhetsperspektiv.

Makroekonomisk politik för tillväxt och sysselsättning

Riktlinje 1

För att säkerställa ekonomisk stabilitet för hållbar tillväxt

1. i överensstämmelse med stabilitets och tillväxtpakten bör medlemsstaterna iaktta sina medelfristiga mål för de offentliga finanserna. Så länge detta mål inte uppnåtts, bör de vidta alla nödvändiga korrigerande åtgärder för att nå det. Medlemsstaterna bör undvika en konjunkturförstärkande finanspolitik. Det är dessutom nödvändigt att de medlemsstater som har alltför stort underskott vidtar verkningfulla åtgärder för att snabbt korrigera detta.
2. Medlemsstater vars bytesbalansunderskott riskerar att bli ohållbara bör sträva efter att åtgärda dem genom strukturreformer, främja konkurrenskraften gentemot omvärlden och vid behov bidra till korrigeringen genom finanspolitiska åtgärder.

Riktlinje 2

För att trygga ekonomisk och finanspolitisk hållbarhet som en grund för ökad sysselsättning bör medlemsstaterna, med tanke på de beräknade kostnaderna för den åldrande befolkningen

1. i tillfredsställande takt minska den offentlig skulden för att stärka de offentliga finanserna,
2. reformera och förstärka pensions-, socialförsäkrings- och hälso- och sjukvårdssystemen för att se till att de är finansiellt hållbara, socialt tillräckliga och tillgängliga samt
3. vidta åtgärder för att öka deltagandet på arbetsmarknaden och höja arbetskraftsutbudet särskilt bland kvinnliga, yngre och äldre arbetstagar samt främja en livscykelinriktad syn på arbete för att öka antalet arbetstimmar i ekonomin.

Riktlinje 3

För att främja en tillväxt- och sysselsättningsorienterad samt effektiv resursfördelning bör medlemsstaterna, utan att det påverkar tillämpningen av riktlinjerna för eko-

nomisk stabilitet och hållbarhet, justera sammansättningen av de offentliga utgifterna så, att ökad tonvikt läggs vid tillväxtfrämjande områden i enlighet med Lissabonstrategin, anpassa skattestrukturerna för att höja tillväxtpotentialen, sörja för att det finns mekanismer för att bedöma förhållandet mellan offentliga utgifter och uppnåendet av politiska mål och sörja för övergripande samstämmighet mellan reformpaketen.

Riktlinje 4

För att se till att löneutvecklingen bidrar till makroekonomisk stabilitet och tillväxt och för att höja sin anpassningsförmåga bör medlemsstaterna främja skapandet av lämpliga ramvillkor för löneförhandlingsystemen med full respekt för arbetsmarknadsparternas roll, i syfte att gynna en utveckling av nominella löner och arbetskraftskostnader som är förenlig med prisstabilitet och ligger i linje med produktivitet utvecklingen på medellång sikt, med beaktande av kompetensskillnader och lokala arbetsmarknadsförhållanden.

Riktlinje 5

För att främja större samstämmighet mellan den makroekonomiska politiken, strukturpolitiken och sysselsättningspolitiken bör medlemsstaterna genomföra reformer såväl på arbets- som produktmarknaderna som samtidigt ökar tillväxtpotentialen och stöder de makroekonomiska ramarna genom ökad flexibilitet, produktionsfaktorernas rörlighet och anpassningsförmåga på arbets- och produktmarknaderna som ett svar på globaliseringen, tekniska framsteg, förändringar i efterfrågan och konjunktursvängningar. Medlemsstaterna bör särskilt driva på reformeringen av skatter och bidrag så att incitamenten ökas och arbete lönar sig, öka arbetsmarknadernas anpassningsbarhet genom att kombinera flexibilitet och trygghet i anställningen och förbättra anställbarhet genom att investera i human kapital.

Riktlinje 6

För att bidra till en dynamisk och fungerande ekonomisk och monetär union bör medlemsstaterna i euroområdet sörja för en bättre samordning av sin ekonomiska politik och budgetpolitik och särskilt:

1. ägna särskild uppmärksamhet åt hållbara offentliga finanser i fullständig förenlighet med stabilitets- och tillväxtpakten,
2. bidra till sådana politiska åtgärder som stöder den ekonomiska återhämtningen och är förenlig med prisstabiliteten och därigenom ökar förtroendet inom affärsvärlden och hos konsumenter på kort sikt, samtidigt som de överensstämmer med en hållbar tillväxt på lång sikt,
3. fortsätta sina strukturreformer i syfte att förbättra euroområdets potentiella

tillväxt på lång sikt och dess produktivitet, konkurrenskraft och ekonomiska anpassning till asymmetriska chocker och samtidigt ägna särskild uppmärksamhet åt sysselsättningspolitiken samt 4. sörja för att euroområdet inflytande i det globala ekonomiska systemet står i proportion till dess ekonomiska tyngd.

Mikroekonomiska reformer för att öka Europas tillväxtpotential

Riktlinje 7

För att öka och förbättra investeringarna i forskning och utveckling, särskilt de privata företagens investeringar bekräftas det övergripande målet för 2010 på 3 procent av BNP, med en lämplig fördelning mellan privata och offentliga investeringar. Medlemsstaterna kommer att fastställa specifika mellanliggande nivåer. Medlemsstaterna bör vidareutveckla de åtgärder på olika områden som syftar till att främja forskning och utveckling, särskilt de privata företagens forskning och utveckling, genom att

1. förbättra rambetingelserna och genom att se till att företagen verkar i en tillräckligt konkurrensutsatt och attraktiv miljö,
2. effektivare använda de offentliga utgifterna för forskning och utveckling och utveckla offentlig-privata partnerskap,
3. utveckla och förstärka kompetenscentrum vid institutioner för högre utbildning och forskning i medlemsstaterna, och att inrätta nya sådana vid behov, förbättra samarbete och tekniköverföring mellan offentliga forskningsinstitut och privata företag,
4. utveckla och bättre använda incitament för att öka den privata sektorns forskning och utveckling,
5. modernisera forskningsinstitutens och universitetens förvaltning samt
6. sörja för att det finns tillräckligt många kvalificerade forskare genom att locka fler studenter till vetenskapliga, tekniska och ingenjörsvetenskapliga utbildningsgrenar och genom att förbättra karriärmöjligheterna och rörligheten för forskare och utvecklingspersonal inom Europa, internationellt och mellan sektorer.

Riktlinje 8

För att underlätta alla former av innovation bör medlemsstaterna inrikta sig på följande:

1. Förbättra stödtjänster för innovation, särskilt för spridning och tekniköverföring.
2. Inrätta och utveckla innovationscentrum, innovationsnätverk och inkubatorer där universitet, forskningsinstitutioner och företag kan mötas, även på regional och lokal nivå, för att bidra till att överbrygga den tekniska klyftan mellan regionerna.

3. Stimulera kunskapsöverföring över gränserna, även från utländska direktinvesteringar.
4. Främja offentlig upphandling av innovativa produkter och tjänster.
5. Förbättra tillgången till inhemsk och internationell finansiering.
6. Effektiva och överkomliga medel för att se till att immateriella rättigheter respekteras.

Riktlinje 9

För att underlätta spridning och faktisk användning av IKT samt utveckla ett informationssamhälle som omfattar alla bör medlemsstaterna göra följande:

1. Främja utbredd användning av IKT i offentliga förvaltningar, små och medelstora företag och hushåll.
2. Fastställa de nödvändiga ramarna för förändringarna av organisationen av arbetet i ekonomin i samband med detta.
3. Främja en stark närvaro av den europeiska industrin i centrala segment inom IKT.
4. Främja utvecklingen av starka IKT och innehållsindustrier samt väl fungerande marknader.
5. Säkerställa nät och informationssäkerhet samt konvergens och driftskompatibilitet för att upprätta ett informationsområde utan gränser.
6. Främja utvecklingen av bredbandsnät, även i regioner där täckningen är bristfällig, för att utveckla kunskapsekonomin.

Riktlinje 10

För att stärka den industriella basens konkurrensfördelar behöver Europa en solid industriell struktur på hela sitt territorium. Behovet att föra en modern och aktiv industripolitik förutsätter att den industriella basens konkurrensfördelar förstärks, bland annat genom attraktivare ramvillkor för både tillverkning och tjänster, samtidigt som det säkerställs att åtgärderna på nationell, transnationell och europeisk nivå kompletterar varandra. Medlemsstaterna bör göra följande:

1. Inleda arbetet genom att identifiera mervärdes och konkurrensfaktorerna i centrala industrisektorer och att ta itu med de utmaningar de ställs inför genom globaliseringen.
2. Även inrikta sig på utveckling av ny teknik och nya marknader.
 - a) Detta innebär särskilt ett åtagande att främja nya teknikinitiativ som bygger på offentlig privata partnerskap och samarbete mellan medlemsstaterna, som bidrar till att lösa marknadsmisslyckanden.
 - b) Detta innebär även inrättande och utveckling av nätverk av regionala eller lokala företagsgrupper i hela EU med större medverkan av små och medelstora företag.

Riktlinje 11

För att främja en hållbar resursanvändning och stärka synergierna mellan miljöskydd och tillväxt bör medlemsstaterna göra följande:

1. Prioritera energieffektivitet och kraftvärme, utveckling av hållbara, inklusive förnybara energiformer samt snabb spridning av miljövänlig och miljöeffektiv teknik
 - a) dels inom den inre marknaden, särskilt på transport och energiområdet, för att bland annat minska den europeiska ekonomins känslighet för variationer i oljepriserna,
 - b) dels gentemot resten av världen som en sektor med avsevärd exportpotential.
2. Främja att medel utvecklas till internalisering av externa miljökostnader och bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och miljöförstöring. Dessa prioriteringar bör genomföras i enlighet med befintlig gemenskapslagstiftning och de åtgärder och instrument som föreslås i handlingsplanen för miljöteknik (ETAP), bl.a. genom
 - a) att utnyttja marknadsbaserade instrument,
 - b) riskfonder och medel för FoU,
 - c) att främja hållbara produktions- och konsumtionsmönster samt miljötänkande vid offentlig upphandling,
 - d) att ägna de små och medelstora företagen särskild uppmärksamhet och
 - e) att reformera subventioner som har betydande negativa effekter på miljön och som är oförenliga med hållbar utveckling, i syfte att successivt avveckla dem.
3. Sträva mot målet att stoppa förlusten av biologisk mångfald senast 2010, särskilt genom att införliva detta krav med annan politik, med tanke på den biologiska mångfaldens betydelse för vissa ekonomiska sektorer.
4. Fortsätta kampen mot klimatförändring genom att uppnå Kyotomålen på ett kostnadseffektivt sätt, särskilt när det gäller små och medelstora företag.

Riktlinje 12

För att utvidga och fördjupa den inre marknaden bör medlemsstaterna göra följande:

1. Påskynda införlivandet av direktiven rörande den inre marknaden.
2. Prioritera en striktare och bättre efterlevnad av lagstiftningen rörande den inre marknaden.
3. Undanröja kvarstående hinder för gränsöverskridande verksamhet.
4. Tillämpa EU:s bestämmelser om offentlig upphandling effektivt.
5. Främja en fullt fungerande inre marknad för tjänster, samtidigt som den europeiska sociala modellen bevaras.
6. Påskynda integrationen av finansmarknaden genom att handlingsplanen för finansiella tjänster genomförs och tillämpas på ett konsekvent och enhetligt sätt.

Riktlinje 13

För att säkerställa öppna och konkurrenskraftiga marknader inom och utanför Europa samt utnyttja globaliseringens fördelar bör medlemsstaterna prioritera följande:

1. Avlägsnande av rättsliga hinder, handelshinder och andra hinder som obefogat står i vägen för konkurrens.
2. Ett effektivare genomförande av konkurrenspolitiken.
3. En selektiv undersökning av marknader och regleringar från konkurrens och tillsynsmyndigheternas sida i syfte att identifiera och undanröja hinder för konkurrens och marknadsinträde.
4. En minskning av statligt stöd som snedvrider konkurrensen.
5. En omfördelning av stödet till förmån för vissa övergripande mål som forskning, innovation och bättre utnyttjande av humankapitalet samt väl identifierade marknadsmisslyckanden, i enlighet med de kommande gemenskapsramarna.
6. Främjande av öppenhet utåt, även i ett multilateralt sammanhang.
7. Fullständigt genomförande av de överenskomna åtgärderna för att öppna nätindustrierna för konkurrens, så att effektiv konkurrens säkerställs på de integrerade europeiska marknaderna. Samtidigt spelar tillhandahållandet av effektiva tjänster av allmänt ekonomiskt intresse till rimliga priser en viktig roll i en konkurrenskraftig och dynamisk ekonomi.

Riktlinje 14

För att skapa ett mer konkurrenskraftigt företagsklimat och stimulera privata initiativ genom bättre lagstiftning bör medlemsstaterna göra följande:

1. Minska den administrativa börda som åläggs företagen, särskilt för små och medelstora företag och nystartade företag.
2. Förbättra kvaliteten på befintlig och ny lagstiftning, samtidigt som målen bevaras, genom en systematisk och rigorös bedömning av de ekonomiska, sociala (inklusive hälsomässiga) och miljömässiga konsekvenserna, samtidigt som medlemsstaterna beaktar och bättre mäter den administrativa börda som är förbunden med lagstiftningen, samt effekterna på konkurrenskraften, även i samband med verkställigheten.
3. Uppmuntra företag att utveckla sitt kollektiva sociala ansvar.

Riktlinje 15

För att främja en mer företagervänlig kultur och skapa ett gynnsamt klimat för små och medelstora företag bör medlemsstaterna göra följande:

1. Förbättra tillgången till finansiering, för att främja företagets bildande och tillväxt, särskilt mikrokrediter och andra former av riskkapital.

2. Stärka de ekonomiska incitamenten, bland annat genom att förenkla skattesystemen och minska lönebidkostnaderna.
3. Stärka små och medelstora företags innovationspotential.
4. Tillhandahålla relevanta stödtjänster, till exempel inrättande av systemet med "en dörr in" och stimulans av nationella stödnätverk för företag, i syfte att främja nyföretagande och tillväxt i enlighet med stadgan för småföretag. Vidare bör medlemsstaterna förstärka utbildningen i entreprenörskap för små och medelstora företag. De bör också underlätta ägarskifte, vid behov modernisera sin konkurslagstiftning och förbättra sina förfaranden för undsättning och omstrukturering av företag.

Riktlinje 16

För att utvidga, förbättra och sammanlänka den europeiska infrastrukturen och slutföra prioriterade gränsöverskridande projekt, med det särskilda syftet att uppnå en högre grad av integration av de nationella marknaderna inom det utvidgade EU, bör medlemsstaterna göra följande:

1. Utveckla tillfredsställande villkor för resurseffektiva infrastrukturer för transport, energi och IKT, med prioritering av de infrastrukturer som ingår i TEN-näten, genom att komplettera gemenskapsmekanismerna, särskilt i gränsöverskridande avsnitt och randområden, eftersom det är en väsentlig förutsättning för att nätindustrierna skall kunna öppnas för konkurrens.
2. Överväga utvecklingen av offentlig privata partnerskap.
3. Undersöka frågan om lämpliga prissättningssystem för infrastrukturen för att säkerställa en effektiv användning av infrastrukturerna och utveckling av en hållbar jämvikt mellan transportsätten, med tonvikt på teknikövergång och innovation och med vederbörlig hänsyn till miljökostnaderna och konsekvenserna för tillväxten.

Sysselsättningspolitiken i medlemsländerna

Riktlinje 17

Genomföra en sysselsättningspolitik som syftar till att uppnå full sysselsättning, förbättra kvaliteten och produktiviteten i arbetet och öka graden av social och territoriell sammanhållning. Politiken bör bidra till att det uppnås en genomsnittlig sysselsättningsgrad för Europeiska unionen på 70 procent totalt sett, på minst 60 procent för kvinnor och på 50 procent för äldre arbetstagare (55–64) senast 2010 och till att arbetslösheten och sysslösheten minskar. Medlemsstaterna bör överväga att fastställa nationella sysselsättningsmål.

Riktlinjer 18

Främja en livscykelinriktad syn på arbete genom ett förnyat försök att skapa sysselsättningsmöjligheter för unga och minska ungdomsarbetslösheten i enlighet med ungdomspakten, resoluta åtgärder för att öka kvinnors deltagande och minska klyftorna mellan män och kvinnor när det gäller sysselsättning, arbetslöshet och löner, bättre balans mellan arbete och privatliv samt tillhandahållande av tillgänglig barnomsorg och anhörigvård till rimliga priser, stöd till aktivt åldrande, inbegripet lämpliga arbetsvillkor, bättre (yrkes)hälsostatus och tillräckliga stimulansåtgärder för arbete och åtgärder för att motverka förtidspensionering, moderna sociala trygghetssystem, inklusive pensioner och hälsovård, som är socialt tillräckliga, ekonomiskt hållbara och anpassade till föränderliga behov, så att man stöder längre sysselsättning och längre arbetsliv.

Riktlinje 19

Sörja för en arbetsmarknad som är öppen för alla, göra arbete mer attraktivt och göra arbete lönsamt för arbetssökande, även för mindre gynnade personer och ej sysselsatta genom aktiva, förebyggande arbetsmarknadsåtgärder, inbegripet tidigt fastställande av behov, hjälp med arbetssökandet, vägledning och utbildning som ett led i personliga åtgärdsprogram, tillhandahållande av nödvändiga sociala tjänster för att stödja integration av de personer som är mest isolerade från arbetsmarknaden och bidra till utrotningen av fattigdom, fortlöpande översyn av den motive-ring eller brist på motivering som följer av skatte och förmånssystem, inbegripet förvaltningen av förmåner och villkoren för dessa samt en betydande minskning av de höga effektiva marginalskattesatserna, särskilt för dem med låga inkomster, samtidigt som man sörjer för tillfredsställande nivåer för socialt skydd, utveckling av nya källor till sysselsättning inom tjänster med inriktning på personer och företag, särskilt på lokal nivå.

Riktlinje 20

Förbättra förmågan att möta arbetsmarknadens behov genom modernisering och förstärkning av arbetsmarknadsinstitutionerna, särskilt arbetsförmedlingarna, bland annat i syfte att garantera större öppenhet när det gäller sysselsättnings och utbildningsmöjligheter på nationell nivå och EU nivå, undanröjande av hinder för arbetstagarnas rörlighet i hela Europa inom ramen för EU fördragen, bättre förutseende när det gäller färdighetsbehov samt utbudsbrister och flaskhalsar på arbetsmarknaden, ändamålsenlig förvaltning av ekonomisk migration.

Riktlinje 21

Främja flexibilitet i kombination med anställningstrygghet och minska segmenteringen av arbetsmarknaden, med vederbörligt beaktande av den roll som tillkom-

mer arbetsmarknadens parter, genom anpassning av arbetslagstiftningen, vid behov med en översyn av olika typer av anställningsavtal och arbetstidsarrangemang, hantering av problemet med odeklarerat arbete, bättre föregripande och positiv förvaltning av förändringar, inbegripet ekonomisk omstrukturering, framför allt förändringar som är förbundna med öppnandet av handeln, så att de sociala kostnaderna för förändringarna blir så små som möjligt och en anpassning underlättas, främjande och spridning av innovativa och smidiga former för arbetets organisation, i syfte att förbättra kvaliteten och produktiviteten i arbetet, inbegripet hälsa och säkerhet, stöd till omställningar med anknytning till sysselsättningsstatus, inbegripet utbildning, verksamhet som egenföretagare, bildande av företag samt geografisk rörlighet.

Riktlinje 22

Sörja för en sysselsättningsfrämjande utveckling av arbetskostnader och mekanismer för fastställande av löner genom att uppmuntra arbetsmarknadens parter att inom sina respektive ansvarsområden fastställa en lämplig ram för löneförhandlingar, så att produktivets och arbetsmarknadsutmaningarna återspeglas på alla relevanta nivåer och så att könsrelaterade löneklyftor undviks, att se över de indirekta arbetskostnadernas inverkan på sysselsättningen och vid behov anpassa deras struktur och nivå, särskilt för att minska de lågavlönades skattebörd.

Riktlinje 23

Utöka och förbättra investeringarna i humankapital genom en utbildningspolitik och utbildningsåtgärder som omfattar alla, i syfte att avsevärt underlätta tillträdet till grundläggande yrkesutbildning, sekundär utbildning och högre utbildning, inklusive lärlingsutbildning och utbildning i entreprenörskap, en avsevärd minskning av det antal elever som slutar skolan i förtid, effektiva strategier för livslångt lärande öppna för alla i skolor, företag, offentliga myndigheter och hem i enlighet med europeiska avtal, inbegripet lämpliga stimulansåtgärder och kostnadsfördelningsmekanismer för att öka deltagandet i vidareutbildning och arbetsplatsutbildning under hela livscykeln, särskilt för lågutbildade och äldre arbetstagare.

Riktlinje 24

Anpassa utbildningssystemen till nya kompetenskrav genom att förbättra och garantera attraktiva och öppna utbildningssystem med hög kvalitetsstandard, bredda utbudet av utbildningsmöjligheter och sörja för flexibla inlärningsvägar samt förbättra möjligheten till rörlighet för studenter och praktikanter, förbättra och diversifiera tillträdet för alla till utbildning och kunskap genom arbetstidens förläggning, tjänster som stöder familjen, yrkesvägledning och eventuellt nya former av kostnadsdelning, möta nya yrkesbehov, nyckelkompetens och framtida

färdighetskrav genom att förbättra definitionen och genomblickbarheten när det gäller kvalifikationer, för deras faktiska erkännande samt godkännande av icke formellt och informellt lärande.

Bilaga 3 Strukturindikatorer. Sverige jämfört med övriga EU år 2006

Indikatorer	SE	EU15	EU27	Bland de 3 bästa	Bland de 3 sämsta
BNP per capita ¹	120,3	112,2	100		
Arbetsproduktivitet ²	110,1	110,4	100		
Sysselsättningsgrad ³ %	73,1	66,0	64,4	x	
män, %	75,5	73,5	71,6		
kvinnor, %	70,7	58,6	57,2	x	
äldre, % ⁴	69,6	45,3	43,5	x	
äldre män, %	72,3	54,1	52,6	x	
äldre kvinnor, %	66,9	36,8	34,8	x	
Långtidsarbetslösa ⁵ , %	1,1	3,1	3,6	x	
Regionala skillnader i sysselsättningen ⁶	3,0	10,9	11,9		x
män	2,8	7,9	9,7	x	
kvinnor	3,5	16,9	16,9	x	
Andel personer i riskzonen för fattigdom ⁷	9	16	16	x	
män	9	15	15	x	
kvinnor	10	17	17		
Prisnivå	117,9	104,9	100		x
Utbildningsnivå ⁸	86,5	74,8	77,8		
män	84,5	71,5	74,8		
kvinnor	88,6	78,2	80,7		
Investeringar i näringslivet % BNP	14,7	18,1	18,2		x
Investeringar i FoU ⁹	3,86	1,91	1,84	x	
Utsläpp av växthusgaser ¹⁰	96,4	99,1	92,7		
Energiintensitet i ekonomin ¹¹	204,34	184,85	208,05		
Godstransporter i relation till BNP ¹²	90,2	104,8	104,6		

Källa Eurostat hemsida, Structural indicators 1007-10-15

1. Köpkraftsjusterad BNP. Index EU27=100
2. Köpkraftsjusterad BNP per anställd person. Index EU27=100
3. 15–64 år
4. 55–64 år
5. Arbetslös 12 månader eller längre i procent av arbetskraften. Preliminär.
6. Regionala skillnader i sysselsättning, variationskoefficient, (åldersgrupp 15 – 64 år), på NUTS 2 nivå
7. Andel personer med disponibel ekvivalerad inkomst under fattigdomströskeln (satt till 60 % av nationell disponibel ekvivalerad medianinkomst). Efter sociala transfereringar.
8. Andel med gymnasieutbildning bland personer 20 – 24 år.
9. Procent av BNP. För EU Eurostats uppskattning. 2005.
10. Jämfört med basåret 1990 = 100 (i CO2-ekvivalenter). 2004.
11. Energiförbrukning i procent av BNP 2005
12. Inrikes godstransport i % av BNP mätt som tonvikt kilometer/BNP. 2005

Bilaga 4 Indikatorer för att följa upp sysselsättningspolitiken

Lista på uppföljningsindikatorer²

17.M1 Sysselsättningsgrad, strukturindikator

Sysselsättningsgrad, dvs. antalet sysselsatta i förhållande till befolkningen i samma åldersgrupp, i procent.

Sysselsättningsgrad per åldersgrupp	Totalt	Kvinnor	Män
15–64	73,1	70,7	75,5
20–64	78,8	75,8	81,7
55–64	69,6	66,9	72,3
15–24	40,3	40,4	40,2
25–54	84,7	81,5	87,8
55–59	79,5	77,4	81,5
60–64	59,3	55,9	62,7
65–69	12,7	9,4	16,1

Källa: Labour Force Survey, Eurostat.

17.M2 Sysselsättningstillväxt, strukturindikator

Årlig procentuell förändring i antalet sysselsatta personer, totalt och per sektor.

Sysselsättningstillväxt	Totalt	Kvinnor	Män
Totalt	1,8	1,4	2,1
Jordbruk (2003)	-1,4		
Industri (2003)	-2,1		
Service (2003)	0,4		

Anm.: f = prognos.

Källa: Labour Force Survey and Quarterly Labour Force Data, Eurostat.³

²

³ Quartely Labour Force Data är jämförbara med skattningar baserade på Labour Force Survey och ESA-95.

17.M3 Relativ arbetslöshet, strukturindikator

Antalet öppet arbetslösa i förhållande till arbetskraften i samma åldersgrupp, i procent.

Relativ arbetslöshet per åldersgrupp	Totalt	Kvinnor	Män
15–64	7,1	7,3	6,9
20–64	6,1	6,0	6,1
55–64	4,4	3,8	4,9
15–24	21,5	22,0	21,0
25–54	5,3	5,5	5,2
55–59	4,1	3,7	4,5
60–64	4,7	4,0	5,3

Anm.: Harmoniserad arbetslöshetsserie.

Källa: Labour Force Survey, Eurostat.

17.M4 Arbetskraftsdeltagande

Antalet personer i arbetskraften (sysselsatta + arbetslösa) som andel av antalet personer i befolkningen i arbetsför ålder 15-64 år i samma åldersgrupp, i procent.

Arbetskraftsdeltagande per åldersgrupp	Totalt	Kvinnor	Män
15–64	78,8	76,3	81,2
20–64	83,9	80,7	87,0
55–64	72,8	69,6	76,0
15–24	51,3	51,9	50,8
25–54	89,4	86,3	92,5
55–59	82,9	80,4	85,4
60–64	62,2	58,2	66,2
65–69	13,1	9,8	16,5

Källa: Labour Force Survey, Eurostat

17.M5 Tillväxt av arbetskraftens produktivitet

Förändring av arbetskraftens produktivitet per sysselsatt och per arbetad timme, i procent.

Arbetskraftens produktivitet (2004)	Totalt
Per sysselsatt	4,1
Per arbetad timme	2,7

Källa: ESA95, DG ECFIN.

17.M6 Regionala skillnader – missgynnade regioner

1. Andel av missgynnade regioner i termer av sysselsättning och arbetslöshet (i relation till alla regioner och till befolkningen i arbetsför ålder/arbetskraften, NUTS II).

2. Skillnaden mellan genomsnittlig sysselsättning/arbetslöshet i de missgynnade regionerna och riksgenomsnittet i relation till riksgenomsnittet av sysselsättning/arbetslöshet, NUTS II.

Restriktion: 90 procent och 150 procent av riksgenomsnittet för sysselsättningsgrad respektive en relativ arbetslöshet.

Regionala skillnader – missgynnade regioner (2005)	Totalt
<i>Missgynnade regioner</i>	
Sysselsättning	0/8
Arbetslöshet	0/8
<i>Andel av arbetskraften som bor i missgynnade regioner, %</i>	
Sysselsättning	0,0
Arbetslöshet	0,0

Källa: Labour Force Survey, Eurostat.

18.M1 Ungdomsarbetslöshet

Antalet arbetslösa ungdomar (15–24 år) som andel av befolkningen i samma åldersgrupp, i procent.

	Totalt	Kvinnor	Män
Ungdomsarbetslöshet	11,0	11,4	10,7

Källa: Quarterly Labour Force Data, Eurostat.

18.M2 Lönegap mellan kvinnor och män, strukturindikator

Kvinnors månadslön i procent av mäns månadslön.

Lönegap mellan kvinnor och män	Totalt
<i>Ej standardvägt</i>	
Totalt	84
Privat sektor	86
Offentlig sektor	84
<i>Standardvägt⁴</i>	
Totalt	93
Privat sektor	92
Offentlig sektor	97

Källa: Medlingsinstitutet och Statistiska centralbyrån.

⁴ Hänsyn har tagits till skillnader mellan kvinnor och män i ålder, utbildningsnivå, arbetstid, sektor och yrkeskategori.

18.M2 Lönegap mellan män och kvinnor

Lönegap mellan män och kvinnor nedbrutet på åldersgrupp och utbildningsnivå (skillnad mellan mäns och kvinnors genomsnittliga timlön som andel av mäns genomsnittliga timlön för anställda som arbetar mer än 15 timmar per vecka), i procent.

Lönegap (2001)	Totalt
Åldersgrupp	
16–24	7
25–54	18
55–64	21
Utbildningsnivå ⁵	
Låg	14
Medel	16
Hög	24

Källa: European Community Household Panel, Eurostat.

18.M3 Förskoleverksamhet och skolbarnomsorg

Förskoleverksamhet och skolbarnomsorg för (genom formell organisation⁶ annat än familjen) mindre än 30 timmar en vanlig vecka/30 timmar eller mer en vanlig vecka som en andel av alla barn i samma åldersgrupp. Uppdelning på barn under 3 år (0–2 år), barn mellan 3 år och inträdesåldern för obligatorisk skolgång och ålder mellan obligatorisk skolgång och 12 år, procent.

Förskoleverksamhet och skolbarnomsorg (2005)	1–29 h	30– h
0–2 år	22	31
3 år till obligatorisk skolålder	35	52
Obligatorisk skolålder – 12 år	1	95

Källa: Eurostat.

Förskoleverksamhet och skolbarnomsorg (2005)	
Antal månader i föräldraledighet med minst 2/3 av lönen i ersättning	16
Inträdesålder för obligatorisk skolgång	7

Källa: Eurostat.

⁵ Låg=Mindre än gymnasieutbildning; Medel=Avslutad gymnasieutbildning; Hög=Avslutad universitetsutbildning.

⁶ Formella organisationer hänförs till undersökningen EU-SILC och kategorierna 1–4 (förskoleverksamhet eller motsvarande, obligatorisk utbildning, fritidsverksamhet utanför skoltid, ett kollektivt daghem eller annan typ av daghem, inkluderat organiserat familjedaghem så som offentlig och privat struktur.

18.M4 Genomsnittlig pensionsålder, strukturindikator

Den faktiska genomsnittliga pensionsåldern viktad med sannolikheten att lämna arbetskraften vid en viss ålder.

	Totalt	Kvinnor	Män
Faktisk genomsnittlig pensionsålder (2005)	63.7 p	63.0 p	64.3 p

Anm.: preliminär siffra.

Källa: Labour Force Survey, Eurostat.

19.M1 Långtidsarbetslöshet

Långtidsarbetslösa (12 månader eller mer) som andel av arbetskraften, i procent.

	Totalt	Kvinnor	Män
Relativ långtidsarbetslöshet	1,1	0,9	1,2

Källa: Labour Force Survey, Eurostat.

19.M2 Förebyggande åtgärder

Andel ungdomar och vuxna som blev arbetslösa i månad X och som fortfarande är arbetslösa i månad X+6/12 och som inte har erbjudits en handlingsplan⁷, i procent.

Förebyggande åtgärder ⁸	Totalt	Kvinnor	Män
Ungdomar	2,4	1,9	2,8
Vuxna	2,8	2,4	3,2

Källa: Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS).

19.M3 Ny start

Andel ungdomar och vuxna som blev arbetslösa i månad X och som fortfarande är arbetslösa i månad X+6/12 och som inte har erbjudits en ny start, i procent.

Ny start ⁹	Totalt	Kvinnor	Män
Ungdomar	2,9	2,5	3,3
Vuxna	8,8	7,8	9,9

Källa: Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS).

⁷ Handlingsplaner är det som ingår i fördjupad vägledning och platsförmedlingshjälp, LMP kategori 1, för Sverige.

⁸ Med ungdomar avses kvinnor och män yngre än 25 år och med vuxna avses kvinnor och män äldre än 25 år.

⁹ Med ny start avses utbildning, omskolning, arbetspraktik, anställning eller andra åtgärder som främjar anställbarheten.

19.M4 Aktivering av långtidsarbetslösa

Antalet registrerade långtidsarbetslösa deltagare i aktiva åtgärder i relation till summan av antalet registrerade långtidsarbetslösa, i procent. Nedbrutna på typ av åtgärder och kön (LMP kategorier).

Långtidsarbetslösa i åtgärder ¹⁰	Totalt	Kvinnor	Män
Alla	64,9	63,9	65,7
Nedbrutna på typ av åtgärder			
Utbildning	14,1	15,1	13,3
Sysselsättnings främjande åtgärder	45,6	43,9	46,9
Integration av arbetshandikappade	4,3	3,9	4,5
Start av egen näringsverksamhet	0,9	0,9	0,9

Källa: Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS).

19.M5 Mindre gynnade grupper

Gap på arbetsmarknaden mellan mindre gynnade grupper¹¹ (enligt nationella definitioner) och hela befolkningen.

Gruppens storlek i förhållande till befolkningen, %	Totalt	Kvinnor	Män
Utlandsfödda personer			
Totalt	15,3	16,1	14,4
Födda inom EU27/EEA	5,6	6,2	4,9
Födda utanför EU27/EEA	9,7	9,9	9,5
Personer med funktionshinder			
Totalt	15,7	16,8	14,7
Med nedsatt arbetsförmåga	9,5	10,9	8,2

Källa: Arbetskraftsundersökningen (AKU), Statistiska centralbyrån.

Skillnad i arbetskraftsdeltagande för mindre gynnade personer jämfört med det totala arbetskraftsdeltagandet, i procentenheter.

¹⁰ Med långtidsarbetslösa avses personer som varit arbetslösa i mer än 2 år.

¹¹ Med mindre gynnade grupper avses personer födda utanför Sverige och personer med funktionshinder. När gäller skillnaderna mellan utrikes födda och hela befolkningen har dessa skattats med andra vikter än när nivåerna för utrikes födda respektive befolkningen skattas. Det innebär att de skillnader som redovisas skiljer sig något åt jämfört med om nivån för utrikes födda subtraheras från nivån för befolkningen som helhet.

Skillnader i arbetskraftsdeltagande	Totalt	Kvinnor	Män
Utlandsfödda personer			
Totalt	-9,1	-11,0	-7,0
Födda inom EU27/EEA	-2,0	-2,5	-0,9
Födda utanför EU27/EEA	-13,3	-16,3	-10,1
Personer med funktionshinder			
Totalt	-11,1	-11,3	-10,4
Med nedsatt arbetsförmåga	-21,6	-20,8	-21,8

Källa: Arbetskraftsundersökningen (AKU), Statistiska centralbyrån.

Skillnad i sysselsättningsgrad för mindre gynnade personer jämfört med den totala sysselsättningsgraden, i procentenheter.

Skillnader i sysselsättningsgrad	Totalt	Kvinnor	Män
Utlandsfödda personer			
Totalt	-12,2	-13,5	-10,4
Födda inom EU27/EEA	-2,2	-3,0	-0,6
Födda utanför EU27/EEA	-17,9	-20,1	-15,5
Personer med funktionshinder			
Totalt	-11,8	-11,9	-11,2
Med nedsatt arbetsförmåga	-23,0	-22,3	-23,0

Källa: Arbetskraftsundersökningen (AKU), Statistiska centralbyrån.

19.M5 Skillnad i relativ arbetslöshet för mindre gynnade personer

Skillnad i relativ arbetslöshet för mindre gynnade personer¹² (enligt nationell definition) jämfört med den totala relativa arbetslösheten, i procentenheter.

Skillnad i relativ arbetslöshet	Totalt	Kvinnor	Män
Utlandsfödda personer			
Totalt	5,0	4,8	5,2
Födda inom EU27/EEA	0,3	1,0	-0,3
Födda utanför EU27/EEA	8,1	7,8	8,4
Personer med funktionshinder			
Totalt	1,7	1,6	1,8
Med nedsatt arbetsförmåga	4,2	4,5	3,9

Källa: Arbetskraftsundersökningen (AKU), Statistiska centralbyrån.

¹² Med mindre gynnade grupper avses personer födda utanför Sverige och personer med funktionshinder. När det gäller skillnaderna mellan utrikes födda och hela befolkningen har dessa skattats med andra vikter än när nivåerna för utrikes födda respektive befolkningen skattas. Det innebär att de skillnader som redovisas skiljer sig något åt jämfört med om nivån för utrikes födda subtraheras från nivån för befolkningen som helhet.

19.M5 Skillnad i relativ arbetslöshet mellan icke EU15-medborgare och EU15-medborgare

Skillnad i relativ arbetslöshet mellan icke EU27-medborgare och EU27-medborgare, i procentenheter.

	Totalt	Kvinnor	Män
Skillnad i relativ arbetslöshet	-11,0	-8,4	-13,0

Källa: Arbetskraftsundersökningen (AKU), Statistiska centralbyrån.

19.M6 Fattigdomsfälla (låg inkomst), strukturindikator

Marginal effekten vid en ökad arbetsinsats (ökning av antalet arbetade timmar eller byte till högre avlönat arbete) med hänsyn tagen till den sammantagna effekten av ökade skatter och minskade bidrag. Beräknas som kvoten av förändring i inkomstskatt (inklusive den allmänna egenavgiften) plus förändring (minskning) av bidrag, dividerat med ökning av bruttolönnen. Indikatorn uttrycks i procent och avser en "diskret" inkomstförändring från 34 till 66 procent av en genomsnittlig industriarbetarlön.

Fattigdomsfälla (2004)	Totalt
Sammanboende med två barn, där den ena har inkomst	100,0
Ensamstående förälder med två barn	54,5
Ensamstående utan barn	38,5

Källa: OECD och EU-kommissionen.

19.M7 Arbetslöshetsfälla, strukturindikator

Den andel av löneinkomsten som försvinner i ökade skatter och förlorade bidrag och andra transfereringar vid övergång från arbetslöshet till arbete. Beräknas som ett minus kvoten mellan förändring i disponibel inkomst och förändring i bruttolön. Indikatorn uttrycks i procent och avser en ensamstående person utan barn som går från arbetslöshet till ett arbete med en inkomst motsvarande 67 procent av en genomsnittlig industriarbetarlön.

	Totalt
Arbetslöshetsfälla (2004)	87,0

Källa: Eurostat.

21.M2 Mångfald av kontrakts- och arbetsöverenskommelser

Antal anställda i atypisk sysselsättning (deltid och/eller tidsbegränsad anställning) i procent av samtliga anställda. Antal anställda som arbetar deltid och/eller har tidsbegränsad anställning i procent av samtliga anställda i samma grupp, respektive antal egen företagare i procent av samtliga anställda.

Kontrakts- och arbetsöverenskommelser	Totalt	Kvinnor	Män
Atypisk sysselsättning	37,4	52,1	22,8
Deltid	19,5	32,2	7,0
Ofrivillig deltid	3,8	6,3	1,4
Tidsbegränsad anställning	8,6	7,8	9,4
Ofrivillig tidsbegränsad anställning	5,2	5,2	5,1
Egen företagare	10,4	5,5	14,8

Källa: Arbetskraftsundersökningen (AKU), Statistiska centralbyrån.

21.M3 Arbetsolyckor, strukturindikator

Utvecklingen av arbetsolyckor definierad som antalet anmälda arbetsolyckor per 1 000 förvärvsarbetande.

Utveckling av anmälda arbetsolyckor	Kvinnor	Män
2002	6,8	10,0
2003	6,7	9,5
2004	6,5	8,9
2005	6,5	8,8

Källa: Arbetsmiljöverket och Statistiska centralbyrån.

22.M1 Real enhetsarbetskostnad, strukturindikator

Tillväxtkvot: kompensation per arbetstagare i löpande priser dividerat med BNP (i löpande priser) per total sysselsättning justerad för arbetsproduktiviteten och BNP-deflator, i procent.

	Totalt
Real enhetsarbetskostnad	-2,1

Källa: Eurostat, Structural indicators.

22.M2 Skatt på arbete för låginkomsttagare, strukturindikator

Skattetil för arbete: inkomstskatt samt arbetstagarens och arbetsgivarens sociala avgifter inklusive särskild löneskatt minus kontantstöd dividerat med arbetskostnaden för en ensamstående löntagare med lön motsvarande 67 procent av en genomsnittlig industriarbetarlön, i procent.

	Totalt
Skatt på arbete för låginkomsttagare (2004)	46,2

Källa: OECD och EU-kommissionen.

23.M1 Investeringar i kompetensutveckling, strukturindikator

Totala offentliga utgifter för utbildning som andel av BNP.¹³

	Totalt
Investeringar i kompetensutveckling (2003)	7,5

Källa: Joint UNESCO/OECD/Eurostat frågeformulär.

23.M2 Uppnådd utbildning bland unga

Andel 22-åringar som har uppnått minst gymnasieutbildning (ISCED-nivå 3). Åldersgruppen 20-24 år används som proxy, i procent.

	Totalt	Kvinnor	Män
Andel 22-åringar som har uppnått minst gymnasieutbildning	86,5	88,6	84,5

Källa: Labour Force Survey, Spring data, Eurostat.

23.M3 Avbruten skolgång, strukturindikator

Andel av befolkningen i åldersgruppen 18-24 med högst grundskola (ISCED-nivå 2) och ingen vidareutbildning, i procent.

	Totalt	Kvinnor	Män
Andel 18-24-åringar som har avbrutit skolgången	12,0	10,7	13,3

Källa: Labour Force Survey, Eurostat.

¹³ Den demografiska strukturen bör beaktas i analysen.

23.M4 Livslångt lärande, strukturindikator

Andel av befolkningen 25–64 år som deltar i utbildning (under de fyra veckorna före undersökningstillfället), totalt, per åldersgrupp, arbetskraftstillhörighet och utbildningsnivå, i procent.

Deltagande i utbildning (2005)	Totalt	Kvinnor	Män
Åldersgrupp			
25–64	34,7	39,7	29,9
25–34	40,0	43,0	37,2
35–44	35,9	40,9	31,1
45–54	33,7	40,1	27,4
55–64	28,2	34,1	22,8
Arbetskraftstillhörighet (25-64)			
Sysselsatt	33,5	38,6	28,9
Arbetslös	30,8	38,1	25,5
Ej i arbetskraften	48,5	49,3	47,2
Utbildningsnivå (25–64)¹⁴			
Låg	21,5	25,6	18,8
Medel	31,3	35,6	27,6
Hög	47,4	50,7	42,9

Källa: Labour Force Survey, Spring data, Eurostat.

Lista på analysindikatorer¹⁵

17.A1 Sysselsättningsgrad i heltidsekvivalenter

Totala antalet arbetade timmar dividerat med det genomsnittliga antalet arbetade timmar i heltidsjobb, beräknat som andel av befolkningen i åldersgruppen 15–64, i procent.

Sysselsättningsgrad i heltidsekvivalenter	Totalt	Kvinnor	Män
15–64 år	66,6	61,0	72,4

Källa: Labour Force Survey, Spring data, Eurostat.

¹⁴ Låg = Mindre än gymnasieutbildning; Medel = Avslutad gymnasieutbildning; Hög = Avslutad universitetsutbildning.

¹⁵ Om inget annat anges avser uppgifterna årsmedeltalet för 2006. Indikatorerna 18.A6, 19.A3, 19.A5 och 20.A1 är exkluderade på grund av brist på data.

17.A2 BNP-tillväxt, strukturindikator

	Totalt
Årlig BNP-tillväxt, %	4,2

Källa: ESA95, DG ECFIN.

17.A3 Förändring av arbetskraftsutbudet

Årlig förändring av arbetskraftsutbudet (inkluderar sysselsatta och arbetslösa i åldern 15–64 år), i procentenheter.

	Totalt	Kvinnor	Män
Förändring av arbetskraftsutbudet	1,0	0,9	1,2

Källa: Quarterly Labour Force Data, Eurostat.

17.A4 Övergångar per arbetskraftsstatus

Medeltal av övergångar mellan sysselsättning, arbetslöshet och ej i arbetskraften från kvartal 4 år 2005, kvartal 1, 2 och 3 år 2006 till nästkommande kvartal, dvs. kvartal 1, 2, 3 och 4 år 2006, i procent.

Totalt	Status vid 2006			
	Sysselsatt	Arbetslös	Ej i arbetskraften	Totalt
Status vid 2005				
Sysselsatt	96,1	1,3	2,6	100,0
Arbetslös	32,1	46,8	21,1	100,0
Ej i arbetskraften	10,2	5,5	84,3	100,0

Kvinnor	Status vid 2006			
	Sysselsatt	Arbetslös	Ej i arbetskraften	Totalt
Status vid 2005				
Sysselsatt	95,8	1,2	3,0	100,0
Arbetslös	31,7	44,9	23,4	100,0
Ej i arbetskraften	10,0	5,1	84,9	100,0

Män	Status vid 2006			
	Sysselsatt	Arbetslös	Ej i arbetskraften	Totalt
Status vid 2005				
Sysselsatt	96,4	1,4	2,2	100,0
Arbetslös	32,5	48,6	18,9	100,0
Ej i arbetskraften	10,3	6,0	83,7	100,0

Källa: Arbetskraftsundersökningen (AKU), Statistiska centralbyrån.

17.A5 Regionala skillnader – variationskoefficienten, strukturindikator

Standardavvikelsen för sysselsättning (arbetslöshet) dividerat med nationellt genomsnitt (åldersgrupp 15–64 år), NUTS II.

Regionala skillnader (2005)	Totalt	Kvinnor	Män
Sysselsättning	3,0	3,5	2,8
Arbetslöshet			
Nuts II	12,5		
Nuts III	15,6		

Källa: Labour Force Survey, Eurostat.

18.A1 Gap i sysselsättningsgrad mellan män och kvinnor

Skillnaden i sysselsättningsgraden mellan män och kvinnor, i procentenheter.

	Totalt
Mäns sysselsättningsgrad jämfört med kvinnors	4,8

Källa: Quarterly Labour Force Survey, Eurostat.

18.A1 Gap i sysselsättningsgrad

Skillnaden i sysselsättningsgrad mellan män och kvinnor, i procentenheter nedbrutet på ålder och utbildningsnivå.

Gap i sysselsättningsgrad (2005)	Totalt
Åldersgrupp	
15–24	–0,2
25–54	6,3
55–64	5,4
Utbildningsnivå ¹⁶	
Låg	10,4
Medel	5,7
Hög	1,0

Källa: Labour Force Survey, Eurostat.

18.A2 Gap i sysselsättningsgrad mellan män och kvinnor, i heltidsekvivalenter

Skillnaden i sysselsättningsgrad (mätt i heltidsekvivalenter) mellan män och kvinnor, i procentenheter.

	Totalt
Gap i sysselsättningsgrad i heltidsekvivalenter	11,4

Källa: Labour Force Survey, Spring data, Eurostat.

¹⁶ Låg = Mindre än gymnasieutbildning; Medel = Avslutad gymnasieutbildning; Hög = Avslutad universitetsutbildning.

18.A3 Gap i relativ arbetslöshet mellan kvinnor och män

Skillnaden i relativ arbetslöshet mellan kvinnor och män, i procentenheter.

	Totalt
Kvinnors relativa arbetslöshet jämfört med mäns	0,2

Källa: Eurostats harmoniserade arbetslöshetsserie.

18.A4 Könsegregering

Mått på könsegregering i yrken/sektorer, beräknat genom att skillnaden mellan andelen män respektive andelen kvinnor i varje yrke/sektorer summeras till ett totalt mått på könsmässig obalans. Yrkena är indelade i enlighet med ISCO-klassificeringen medan sektorerna är indelade i enlighet med NACE-klassificeringen

Könsegregering	Totalt
I yrken	26,8
I sektorer	21,6

Källa: Labour Force Survey, Spring data, Eurostat.

18.A5 Sysselsättningens inverkan på föräldraskap

Sysselsättningsgrad för personer i åldern 20–50 år med eller utan barn 0–6 år, i procent.

Sysselsättningens inverkan på föräldraskap	Totalt	Kvinnor	Män
Med barn	84,4	77,1	92,0
Utan barn	79,8	78,3	81,2
Skillnad i procentenheter	4,6	-1,2	10,8

Källa: Arbetskraftsundersökningen (AKU), Statistiska centralbyrån.

18.A7 Äldreomsorg

Andelen av befolkningen i åldersgruppen 65–84 som bor i ordinärt boende och som behöver och får hjälp varje vecka, i procent.

Äldreomsorg (2005)	Kvinnor	Män
Kommunal hjälp	6	2
Hjälp från hushållsmedlem	9	5
Hjälp från övrig anhörig/bekant	7	3

Källa: Statistiska centralbyråns undersökningar av levnadsförhållanden (ULF).

18.A8 Övergångar i olika lönenivåer

Övergångar mellan icke förvärvsarbete och förvärvsarbete samt mellan förvärvsarbete i olika lönenivåer från år 2003 till år 2004, i procent.

Totalt		Status 2005				
Status 2004	Decil 1	Decil 2	Decil 3	Decil 4-10	Ej arbetande	Totalt
Decil 1	39,7	17,6	7,9	10,0	24,8	100,0
Decil 2	12,3	37,4	16,4	19,4	14,6	100,0
Decil 3	4,5	14,5	42,5	30,3	8,3	100,0
Decil 4-10	0,8	1,9	3,7	90,8	2,6	100,0
Ej arbetande	9,6	4,4	2,0	2,5	81,5	100,0

Kvinnor		Status 2005				
Status 2004	Decil 1	Decil 2	Decil 3	Decil 4-10	Ej arbetande	Totalt
Decil 1	37,5	17,4	8,3	11,2	25,6	100,0
Decil 2	11,3	35,9	16,2	21,1	15,5	100,0
Decil 3	4,9	13,9	37,6	34,1	9,4	100,0
Decil 4-10	1,0	2,3	4,3	89,4	3,0	100,0
Ej arbetande	9,3	4,1	2,0	3,0	81,7	100,0

Män		Status 2005				
Status 2004	Decil 1	Decil 2	Decil 3	Decil 4-10	Ej arbetande	Totalt
Decil 1	41,4	19,0	7,6	8,0	24,0	100,0
Decil 2	12,3	37,1	17,3	19,2	14,1	100,0
Decil 3	3,5	12,9	43,7	32,2	7,7	100,0
Decil 4-10	0,7	1,7	3,5	91,9	2,2	100,0
Ej arbetande	10,2	5,0	1,7	1,7	81,3	100,0

Källa: Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), Statistiska centralbyrån.

19.A1 Inflöde till långtidsarbetslöshet

Andel ungdomar och vuxna som blev arbetslösa i månad X, fortfarande arbetslösa i månad X+6/12, utan ett avbrott i arbetslösheten i mer än en månad (28-31 kalenderdagar), i procent.

Inflöde in till långtidsarbetslöshet ¹⁷	Totalt	Kvinnor	Män
Ungdomar	4,6	4,0	5,2
Vuxna	10,3	9,0	11,5

Källa:

¹⁷ Med ungdomar menas kvinnor och män yngre än 25 år och med vuxna menas kvinnor och män äldre än 25 år.

19.A2 Arbetsmarknadspolitiska program

Antal deltagare i arbetsmarknadspolitiska program (utbildning, omskolning, arbetspraktik eller andra sysselsättningsåtgärder)/i åtgärdsprogram dividerat med antalet personer som vill arbeta (arbetslösa plus arbetskraftsreserven enligt AKU), per 100 personer som vill arbeta.

Reguljära program (2004) 51,9

Källa: LMP-database, European Labour Force Survey, Eurostat.

19.A6 Uppföljning av programdeltagare till sysselsättning

I. Inflöde till sysselsättning efter deltagande i arbetsmarknadspolitiska åtgärder 3 månader efter avslutad åtgärd (6 månader inom parentes), i procent.

Inflöde till sysselsättning	Totalt	Kvinnor	Män
Totalt	40,1 (43,8)	39,5 (42,6)	40,6 (44,9)
Nerbruten på typer av åtgärder ¹⁸			
Utbildning ¹⁹	32,9 (38,1)	30,2 (34,6)	35,0 (40,8)
Därav arbetsmarknadsutbildning	71,9 (70,4)	69,6 (68,0)	73,1 (71,7)
Sysselsättningsfrämjande åtgärder ²⁰	42,4 (45,3)	42,9 (45,2)	41,9 (45,3)
Sysselsättningsstöd och rehabilitering ²¹	37,2 (40,5)	33,7 (37,3)	40,8 (43,8)
Start av egen näringsverksamhet	81,6 (81,9)	81,5 (81,7)	81,7 (82,0)

Källa: Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS).

¹⁸ Nedbrytningen är baserad på kategorierna i LMP databasen (Eurostat).

¹⁹ Interpraktik, datortek, aktiviteter inom väglednings- och platsförmedlingservice, projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning, fördjupad kartläggning och vägledning, arbetsmarknadsutbildning, förberedande kurser.

²⁰ Utvecklingsanställning, lönebidrag, akademikerjobb, allmänt anställningsstöd, förstärkt anställningsstöd, särskilt anställningsstöd, plusjobb, utbildningsvikariat, arbetspraktik, prova-på-plats, kommunala ungdomsprogrammet (ungdomar under 20 år), ungdomsgarantin (ungdomar i åldern 20-24 år).

²¹ Trygghetsanställning, offentligt skyddat arbete, arbetslivsinriktad rehabilitering. De kvarstående deltagarna i dessa åtgärder har använts som nämnare istället för de som har lämnat åtgärderna.

2. Återgång till arbetslöshet efter deltagande i arbetsmarkandspolitisk åtgärd 3 månader efter avslutad åtgärd (6 månader inom parentes), i procent.

Återgång till arbetslöshet	Totalt	Kvinnor	Män
Totalt	22,6 (18,2)	21,8 (17,2)	23,3 (19,0)
Nedbruten på typ av åtgärd ²²			
Utbildning ²³	21,0 (17,5)	20,9 (17,0)	21,0 (17,9)
Därav arbetsmarknadsutbildning	14,9 (14,1)	14,3 (13,1)	15,2 (14,6)
Syssestänntningsfrämjande åtgärder ²⁴	27,1 (20,8)	25,8 (19,5)	28,1 (21,9)
Syssestänntningsstöd och rehabilitering ²⁵	23,8 (20,2)	24,5 (20,5)	23,1 (19,9)
Start av egen näringsverksamhet	8,3 (7,0)	8,2 (6,7)	8,4 (7,2)

Källa: Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS).

19.A7 Utgifter för aktiva och passiva åtgärder

Utgifter för aktiva och passiva åtgärder som andel av BNP, i procent.

Aktiva och passiva	Aktiva	Passiva	Total
Utgifter i procent av BNP	1,2	1,0	2,1

Källa: Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS).

19.A8 Utgifter för aktiva och passiva åtgärder per person

Utgifter för aktiva och passiva åtgärder dividerat med antalet personer som vill arbeta (arbetslösa och arbetskraftsreserven).

Aktiva och passiva (2005)	Utgifter
AMP (kategori 1)	0,61
AMP (kategorierna 2–7)	3,66
AMP (kategorierna 8–9)	3,10
Totala AMP utgifter	8,27

Anm.: Utgifter är uttryckt i PPS för att ta bort prisskillnader.

Källa: LMP databas, Eurostat.

²² Nedbrytningen är baserad på kategorierna i LMP databasen (Eurostat).

²³ Interpraktik, datortek, aktiviteter inom väglednings- och platsförmedlingservice, projekt med arbetsmarknads- politisk inriktning, fördjupad kartläggning och vägledning, arbetsmarknadsutbildning, förberedande kurser.

²⁴ Utvecklingsanställning, lönebidrag, akademikerjobb, allmänt anställningsstöd, förstärkt anställningsstöd, särskilt anställningsstöd, plusjobb, utbildningsvikariat, arbetspraktik, prova-på-plats, kommunala ungdomsprogrammet (ungdomar under 20 år), ungdomsgarantin (ungdomar i åldern 20-24 år).

²⁵ Trygghetsanställning, offentligt skyddat arbete, arbetslivsinriktad rehabilitering. De kvarstående deltagarna i dessa åtgärder har använts som nämnare istället för de som har lämnat åtgärderna.

19.A9 Arbetskraftsreserven

Inaktiva personer som önskar arbeta i förhållande till den arbetsföra befolkningen i åldern 15–64, i procent.

	Totalt	Kvinnor	Män
Arbetskraftsreserven ²⁶	5,4	5,6	5,1

Källa: European Labour Force Survey, Spring data, Euros

19.A10 Låginkomsttagare

Antal personer med låg inkomst²⁷ som andel av arbetskraften, i procent.

	Totalt	Kvinnor	Män
Låginkomsttagare (2001)	3	3	3

Källa: EU-SILC, Eurostat.

19.A11 Sysselsättning i tjänstesektorn

Antalet sysselsatta i tjänstesektorn (i huvudsysslan) i åldersgruppen 15-64 som andel av befolkningen i samma åldersgrupp, i procent.

	Totalt	Kvinnor	Män
Sysselsättning i tjänstesektorn	55,5	63,4	47,8

Källa: Labour Force Survey, Eurostat.

20.A2 Lediga jobb per arbetslös

Kvoten mellan stocken av totalt antal jobb i relation till totalt antal arbetslösa (kvoten v/u).

	Totalt
Lediga jobb per arbetslös	143

Källa: Eurostat.

²⁶ Arbetskraftsreserven definieras som personer som vill arbeta men inte finns i arbetskraften på grund av studier, förtidspension, hemarbete, värnplikt eller av annat skäl.

²⁷ Personer med låg inkomst definieras som andelen av de individer som betecknas "i arbete" (antingen som anställd eller som egen företagare) enligt den definition där individerna är mest aktiva (dvs. i den aktivitet för vilken information finns att tillgå, som individerna har varit sysselsatta 50 procent av totala antalet månader) i vilken hushållens disponibla inkomst motsvarar en disponibel inkomst under 60 procent motsvarande nationell medianinkomst.

21.A1 Odeklarerat arbete

Inom denna riktlinje finns i dagsläget inga inom EU överenskomna indikatorer. Inledande diskussioner har lett fram till slutsatsen att det odeklarerade arbets storlek i förhållande till BNP och andelen personer som utfört odeklarerat arbete torde vara två relevanta mått inom sysselsättningsstrategin. Därför redovisas dessa två mått. Procent.

Odeklarerat arbete	Totalt	Kvinnor	Män
Andel personer som uppgivit att de utfört odeklarerat arbete under året (2001)	6	3	8
Svarat sektorns andel av BNP (2002)	4,5		

21.A2 Arbetad tid

1. Genomsnittliga antalet arbetade timmar per vecka definierat som totala antalet arbetade timmar bland heltidsanställda dividerat med antalet heltidsanställda.

2. Genomsnittlig årsarbetstid per sysselsatt.

Arbetad tid	Totalt	Kvinnor	Män
Veckoarbetstid			
2001	39.9	39.6	40.1
2002	39.9	39.6	40.1
2003	39.8	39.6	40.0
2004	39.9	39.6	40.0
2005	39.9	39.8	39.9
2006	39.9	39.8	39.9
Årsarbetstid per sysselsatt			
2001	1603		
2002	1580		
2003	1562		
2004	1585		
2005	1588		
2006	1582		

Källa: Labour Force Survey, Eurostat.

21.A3 Arbetade övertidstimmar

Antalet anställda för vilka antalet arbetade timmar överstiger antalet vanligen arbetade timmar, som andel av alla anställda.

	Totalt	Kvinnor	Män
Arbetade övertidstimmar	11,7	9,2	14,3

Källa: Labour Force Survey, Spring data, Eurostat

21.A4 Abetssjukdomsfall

Utvecklingen i arbetssjukdomsfall definierad som antalet anmälda arbetssjukdomsfall per 1 000 förvärvsarbetande.

Utveckling av arbetssjukdomsfall	Kvinnor	Män
2003	7,0	5,1
2004	5,7	4,2
2005	4,6	3,7
2006	3,8	2,8

Källa: Arbetsmiljöverket och Statistiska centralbyrån.

21.A5 Sysselsättning i nya företag

Antalet personer sysselsatta i nya företag (år t) och i överlevande företag (uppstartade år t-3, t-2 och t-1) i relation till antalet personer sysselsatta i alla företag (år t), i procent.

Sysselsättning i nya företag	2001	2002	2003
Totalt	1,62	1,61	1,62
Industrin	0,44	0,47	0,50
Byggsektorn	2,12	1,97	2,01
Tjänstesektorn	2,16	2,14	2,11

Källa: Structural Business Statistics, Eurostat.

22.A1 Arbetskraftens produktivitet, strukturindikator

Bruttonationalprodukten (BNP) dividerad med antalet sysselsatta respektive antalet arbetade timmar (BNP korrigerat för skillnader i köpkraft per sysselsatta/per arbetad timme i relation till EU25 genomsnittet/EU1 genomsnittet.

Arbetskraftens produktivitet	Totalt
Per sysselsatt	104,8f
Per arbetad timme (2004)	102,1

Anm.: f = prognos.

Källa: ESA95, DG ECFIN.

22.A2 Implicit skatt på arbete

Total skatt på arbete (personlig inkomstskatt samt arbetstagarens och arbetsgivarens sociala avgifter inklusive särskild löneskatt) dividerad med arbetstagarnas totala kompensation samt särskild löneskatt, i procent.

	Totalt
Implicit skatt på arbete (2004)	41,7f

Anm.: f = prognos.

Källa: OECD och EU-kommissionen.

23.A1 Företagens investeringar i kompetensutveckling

Företagens investeringar i kompetensutveckling i relation till arbetskostnaderna, i procent.

	Totalt
Företagens investeringar i kompetensutveckling (1999)	1,3

Källa: Continuous Vocational Training Statistics (CVTS), Eurostat.

23.A2 Deltagande i personalutbildning

Andel sysselsatta som har deltagit i personalutbildning, i procent.

	Totalt	Kvinnor	Män
Deltagande i personalutbildning (1999)	61	61	60

Källa: Continuous Vocational Training Statistics (CVTS), Eurostat.

Statsrådsberedningen

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 18 oktober 2007

Närvarande: Statsminister Reinfeldt, statsråden Olofsson, Odell, Bildt, Ask, Husmark Persson, Larsson, Erlandsson, Torstensson, Carlgren, Hägglund, Björklund, Littorin, Malmström, Sabuni, Billström, Adelson Liljeroth, Tolgfors, Björling

Föredragande: Statsrådet Malmström

Regeringen beslutar skrivelse 2007/08:23 Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning – Uppföljningsrapport 2007

I mars 2005 enades Europeiska rådet om en ny vitaliserad Lissabonstrategi med ökat fokus på tillväxt och sysselsättning. Strategin svarar upp mot de viktigaste framtida utmaningarna som EU står inför, som globaliseringen och den åldrande befolkningen, och fokuserar på reformer för att främja konkurrenskraft och ekonomisk tillväxt samt fler och bättre jobb inom ramen för det övergripande målet för hållbar utveckling.

För att stärka genomförandet av strategin på nationell nivå uppmanade Europeiska rådet medlemsstaterna att presentera nationella handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning. I Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning för perioden 2006 till 2008 presenterades regeringens politik som lägger grunden för en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling, skapar utrymme för ökad välfärd samt möter kommande utmaningar. Denna skrift är ett särtryck av regeringens uppföljningsrapport för år 2007 (Skr 2007/08:23) och redovisar nästa steg i regeringens politik med fokus på att minska utanförskapet, få fler i arbetet och göra det lönsamt att driva företag.

En elektronisk version av denna skrift finns på Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se

Skriften kan beställas från EU-kansliet, Statsrådsberedningen, 103 33 Stockholm eller på telefon 08-405 5130.

REGERINGSKANSLIET

Statsrådsberedningen

103 33 Stockholm